

Алекс Болдин

Нощен полет
за Дакар

**Консултант по техническото оформление на
електронното издание:
Двуетична библиотека
[www. bglibrary.net](http://www.bglibrary.net)**

Нощен полет за Дакар

**Алекс
Болдин**

**НОЩЕН ПОЛЕТ
ЗА ДАКАР**

разкази

Първо издание, 2012

Нощен полет за Дакар

Алекс Болдин

НОЩЕН ПОЛЕТ ЗА ДАКАР

Разкази

Първо издание

Всички права запазени. Възпроизвеждането на цели или части от текста става след изрично писмено разрешение от издателя.

All rights reserved. No part of this publication may be reproduced, stored, or transmitted by any means, electronic or mechanical, including photocopying, recording, or by any information storage and retrieval system, without the prior written permission of the publisher.

Предпечатна подготовка: Алекс Болдин

Художник на корицата: Алекс Болдин

Редактор: Алекс Болдин

Техническо оформление на електронното издание:
Алекс Болдин

© Алекс Болдин, автор, 2012.

Нощен полет за Дакар

В памет на Веско!

Нощен полет за Дакар

СЪДЪРЖАНИЕ

**ПРЕДГОВОР
ДУХЪТ НА АТИЛА
ЛЕНЧЕТО
ТОЗИ МАЙСКИ ДЪЖД
НОЩЕН ПОЛЕТ ЗА ДАКАР
ЖЕГА
ПЕСЕНТА НА ТОКАЧКАТА
СУХ ЖИВОТ
СРЕЩА НА „ЙОЛКОВИЦА“
ПРОСЯКЪТ
УЛИЦА „ЕСПЕРАНТО“
КУЦИЯТ ГЪЛЪБ
ПЕТЪК - ПАЗАРЕН ДЕН
КАУБОЙ ЕКСПРЕС
КАМЕНОДЕЛЦИ
СЕЗОНЪТ НА МАСЛИНИТЕ**

ПРЕДГОВОР

Нощен полет за Дакар

"Нощен полет за Дакар" е третият ми сборник с разкази който подбрах за вас. Когато написах първият си разказ "Среща на Йолковица", всичко беше на шега. Не съм и мислил, че това кратко разказче - есе ще ме доведе дотук. Имаше около мен хора, много близки, приятели, които четяха написаното и коментираха оживено. Имаше и един редактор на вестник, който ме насърчи, публикувайки онова първо есе.

Бог да го поживи за това му дело, защото за всяко ново начало у човека си има подбудители, хора които по някакъв начин променят съдби.

Така започнах, разказ след разказ. Надали всичко написано от мен и поставено тук е истински художествено издържано, вероятно не е. Желанието обаче бе много силно, желание да напиша онова, което е в душата и мислите ми.

В сборника са включени както стари, така и нови мои разкази, писани в периода 2000-2007 г.

Накрая бих добавил и това, че всяка дума, всеки ред от тези разкази е мое лично изживяване, което в края на краищата се е превърнало в трайна, запомняща се следа.

Нощен полет за Дакар

Ако все пак, някое от четивата се сторят скучни на читателя, то моля да бъда извинен. Всеки мъдър човек разбира, че ние хората сме много различни по душевност и онова, което преживяваме не винаги трогва и вълнува другия. Така е. Не би могло да бъде иначе.

Желая ви приятни мигове с разказите от „Нощен полет за Дакар“!

Авторът

ДУХЪТ НА АТИЛА

Нощен полет за Дакар

Съзнанието му бавно се проясняваше. Около него се стелеше някаква бяла мъгла, мека, непонятна, задушаваша. Окръжаваше го тишина. Безмълвна и тревожна тишина. Дишаше тежко, мъчително и на пресекулки. Опита се да преглътне. Отначало не успя. Повтори опита. Удаде му се с усилие. Не знаеше къде е, защо лежи на това твърдо легло и какъв е тоя стъклен буркан с прозрачна течност над главата му. Мръдна ръка. Беше трудно. Една игла бе забита във вената му. Нима е в болница?

— Вече по-добре ли сте? – говореше му руса жена с миловидно лице. Тя се бе навела над него, поглеждаше го и внимателно регулираше дозатора на системата. – Приятелят ви чака отвън в коридора. Иска да ви види. Ако ви е зле, по-добре да не го пускам. Отворихте очи, дишате по-леко, лицето ви поруменя. Май всичко отмина. Връщате се от оня свят... Едва ви оправихме. Да го пусна ли?

— Дооо ... Дооо ... бре съъм. Добре...

— Хей сега. Само, че трябва да е за кратко. Нали? За много кратко...

Нощен полет за Дакар

Жената с бялата престилка, се обърна, отдалечи се и тихо повика някого.

— Как е наборе? Методи, чуваш ли ме? Слава Богу! Жив си! Погледни ме, де. Аз съм, Иван. Наборът ти, от казармата. Много си отекар, бе братко. Очите ти не се виждат. Мислех те вече за умрял, но си казах, “Докато имам дъх ще го нося!”. Помогна ми и оня мъж, помпиера, от който се криехме. Появи се като манна небесна. Като те видя бездиханен не попита нищо. Преметна ръката ти през рамо и те понесе нагоре, по пътеката. Ако не беше той, нямаше да мога да те извлека от оная проклета бездна.

Методи мръдна ръка, повдигна я с усилие и опипа лицето си. Спомените му започнаха да прииждат изведнъж, като ято лястовици през пролетта. Май наистина е жив. Боже! Защо? Как се случи?

— Какво...стана със... златото? Иване... ?

— И него ли си спомняш! Ами нищо... Остана при чакалите, в пещерата. Не бих се върнал отново там. Прокълнатото място е, нали ти казах, прокълнатото е...

Методи пое мъчително въздух и онези мигове отново изникнаха в съзнанието му като някаква нереална кинолента, накъсана, но ужасяващо правдива...

Нощен полет за Дакар

...Безработицата го притискаше жестоко. Всичките му резерви, парични и хранителни се изчерпаха. Остана една паника пред бъдещето, паника побъркваща и опъваща нервите до скъсване. Лятото бе в разгара си. Шляенето по улици и приятели му бе омръзнало. Трудовата борса го бе отчаяла. Тъкмо институцията, която спасяваше хората от глад, бюрократично го унизи и обезвери. Измисляха какви ли не лъжи и обещания, за да го отпратят. Ходеше веднъж месечно, подписваше се. Изчиташе обявите за работа и си тръгваше още помислен и отчаян. Ходеше и за риба. Тя бе станала постоянната му храна. В даден момент се оказа, че за приготвянето ѝ липсва олио, та даже и сол. Чистеше я още на язовира. Събираше съчки, запалваше малък огън и я изпичаше на плоски камъни. След това поглъщаше зальците бавно и пестеливо. Останалата част от обяда ползваше за вечеря. Изяждаше я без хляб, защото нямаше с какво да го купи. Не вярваше, че ще стигне дотук.

Имаше десетина музикални касети в шкафчето на библиотеката. Бяха записи на любимите му певци и състави, Бий Джийс,

Нощен полет за Дакар

Елвис, Назарет. Спохождаше го непоносимата и отчаяна мисъл, да ги продаде. Да продаде любимите си записи! Ужас! Трябваше обаче да го стори иначе ще умре от глад.

Един ден взе някакъв стар полиетиленов плик, подреди касетките в него и тръгна за Николай. Приятелят му ходеше всеки четвъртък на пазара в Мездра. Тръгваше рано сутрин със стария си москвич, в който сипваше бензин само колкото да мине трийсетте и два километра. Продаваше икони, които сам бе нарисувал. Подвизаваше се като художник, не дипломиран художник, а самоук. Дипломата му бе за учител по биология. Кой обаче търсеше сега такива учители? Николай се съгласи да го откара до Мездра и да го върне обратно. Беше истински, приятелски жест.

Юлската утрин беше свежа. Нощният дъжд бе измил магистралата до блясък. В този ранен час тя бе притихнала в очакване на автомобилния поток. Мездра ги посрещна шумно. Някакъв ранен влак се изниза откъм Искърския пролом и с остро свирене се шмугна в железопътната гара. На моста, до входа на пазара, две каруци с

Нощен полет за Дакар

мургави водачи се опитваха да се разминат. Плющяха камшици, точеха се цветисти цигански псувни. Намеси се младо полицайче, което мигом тури край на спора. По принцип циганинът винаги е респектиран от униформата.

Николай извади от багажника на колата малка дървена масичка. Разтегна я и нареди на нея “стоката” си. Методи пък тръгна да се разходи и да огледа вече опънатите сергии. Тук можеше да се видят много неща, от конски хамути и подкови до газови запалки и китайски джобни радия. Някъде там, до канала на малката рекичка, се зеленееше един друг интересен павилион. От него се носеше апетитната миризма на скара. Тя така силно активизира стомашните сокове на Методи, че той твърдо реши да го елиминира от маршрута си. Тъкмо се канеше да го стори, когато някой извика името му.

— Мето! Хей, наборе! Къде се изгуби, бе!

Авторът на тази реплика бе един слабичък, мургав мъж. Той седеше край едната от трите маси, отпиваше от едно запотено, бирено шише и отхапваше внимателно от ароматното и сочно кебапче.

Нощен полет за Дакар

— Ела де ела, ела да се видим! Не ме ли позна?

— Е-е-й, Ванката! Наистина не те познах. Ако не беше се обадил щях да подмина.

— Ела седни! Ще прием по една бира, ще се поразговорим...

— Хей колко години минаха, сякаш беше вчера. Тя казармата никога не се забравя, още повече поделението във Велинград.

— Как си, как я караш? Нали си още във Враца? Ожени ли се?

— Абе какво да ти кажа, ожених се. Преди шест години, но нещо това, с жената не потръгна. Взе детето и си замина за Ловеч. Сега съм сам. И работа няма. Гладувам, мъча се... Тегло е, брат! Не се намира работа във Враца. Дошъл съм днес да продам нещо, колкото за хляба и сиренето. Ами ти? Къде си сега?

— На село, къде да ида другаде? Там е още по-зле, но съм му намерил чалъма.

— Чалъма? С какво се занимаваш, ако не е тайна?

— Тайна е брат, тайна е, но на теб ще кажа. Всичко си споделяхме навремето в казармата. Ти си свестен човек. Спомняш

Нощен полет за Дакар

ли си?... Абе, я кажи най-напред ще пиеш ли една бира? Аз черпя! За срещата!

— Добре, добре, ще пия. Нямам пари, а и още не съм решил къде да се установя със “стоката”. То пък е една “стока”... Продавам си касетите с музика. Няма начин! Гладна мечка хоро не играе...

— Толкова ли си го закъсал? Ето вземи! Хайде наздраве, за срещата! – Иван отпи от изпотената бутилка, присви очи и замислено продължи. – Питаш ме, как я карам? Спомняш ли си оня завод Оптикоелектрон, във Велинград? Беше досами казармата. Там работеше един селски, от Бешовица. Срещнахме се веднъж, а човекът закъсал за пари. “Дай бе селски, дай някой лев, че имам заем и съм влетял с двата крака.”

На момента нямах пари, но имах влог. Изтеглих от влога и му дадох. Така и не ги видях тези пари. Срещам го един път, а той примигва, черви се. “Абе, виж какво. С парите съм зле, но ще те компенсирам. Чакай ме довечера край лавката, до завода.”

Не знаех какво има предвид. Вечерта излиза селския от работа и ми пъха в ръцете една чанта. “Това е.” – казва, „От брака на

Нощен полет за Дакар

ОТК. Мен ако питаш си е напълно годно. Виж го, може да ти свърши работа.”

Отварям чантата, а вътре някакви тръби с увеличителни стъкла. Били мерници за снайперови пушки, двайсетина на брой. Изпратих ги на нашите в село. Не знаех за какво биха ми свършили работа. Аз обаче съм като Гоголевия Плюшкин, нищо не изхвърлям.

Преди четири години купих един развален струг от завода за контактни елементи в Мездра. Ремонтирах го и сега си стържа на него каквото ми душа пожелае. Слабостта ми е оръжието. Майстора всичко, от пистолет, до пушка. На някои от пушките слагам трофейните оптични мерници. Стават истински снайпери.

— А как закаляваш цевите? Това е много специална работа.

— Абе и за това си има чалъм. Майстор Иван обича да чете и все още помни. Направих си малка пещ до тоалетната. Там закалявам детайлите, по военна технология. Нали това работех, след казармата, във военния комбинат. Всичко съм записал в едно тефтерче. Сега го използвам.

Нощен полет за Дакар

— Ти си уникален образ, бе Иване! Как не те е страх да се занимаваш с оръжие? Че то е подсъдно!

— Много неща са подсъдни, но само ако те хванат. На село кой ще ме знае. Та там са само бабички и старци. Врътне Ваньо едно снайперче и хоп на пазара в Мездра. Купувачи бол. По погледа ги познаваш. Е, има си риск, но пък парите са добри.

Той вдигна бутилката, отпи една голяма глътка студена бира. Повъргаля в чинийката изстиналото, лоено кебапче. Умълча се, замисли се. Вдигна поглед, загледа се в Методи и бавно и провлечено продължи.

— Мето, имам едно решение за теб. Ако се навиеш, можем да ударим много пара. Но си има риск. Без риск в тоя живот е трудно. Е, какво ще кажеш?

— Какво да кажа? Ще кажа, че ако не намеря десетина лева, в близките дни ще умра от глад. Кажи си идеята!

— Освен тези неща дето ти разправях, има още едно. Надали си чул, но нашия район, Бешовиците, пък и Романско е иманярски край. Измайсторил съм едно малко търнокопче и лопатка, като тези дето копаехме окопи в казармата. Чуя ли нещо за

Нощен полет за Дакар

имане и тръгвам. Обикновено ходя нощем, за да няма сакатлък. Преди месец чух нещо интересно, та искам да го проверя. Може и нищо да не излезе, но може и да се направят пари, за каквито не си мечтал. Сам няма да се справя. Трябва ми втори човек. Така че, ако се навиваш...

— Навивам се Ванка и още как. Казвай подробностите...

— Значи в петък, трябва да се видим вечерта в края на нашето село. Има един автобус от Мездра за Роман в шестнайсет часа. Ще ти дам пари, за да го хванеш. Спира в село към шестнайсет и четиридесет.

Носи си само раница и малко вода. Другото е от мен. А, и едно фенерче със свежи батерии. Можеш да вземеш и нож, за всеки случай. И никому нито дума. Разбрахме ли се? ...

... Методи пое с мъка въздух. Острата болка в мускулите и ставите бе намаляла. Иван седеше до него умълчан. Беше запалил цигара и за да не трови с дима болния, се бе преместил до прозореца. Отвън долетя локомотивна свирка. Далечен

Нощен полет за Дакар

тропот на колела по релси се сля с птича песен. Минаваше вечерният влак за Видин.

Настаниха го за лечение в кардиологичния диспансер. В Мездренската болница нямаше токсикологично отделение. Диспансерът се славеше с добрите си специалисти - кардиолози. Сърцето му бе почти спряло и това решение дойде от само себе си. От такова змийско ухапване малко хора бяха оживявали.

— Нося ти малко плодове. - Иван се засуети, извади няколко портокала и ги сложи на шкафчето. — Сега не можеш да ги ядеш, но след два дни ще си кукуряк. Тая глюкоза дето ти я вливат ще изхвърли отровата. Не бой се! Страшното мина. Голям шанс за теб бе, че мина оная кола. Ако не беше тя, не знаех какво щях да правя?...

... В петък след обяд Методи хвана влака за Мездра. Автобусът за Роман се движеше по разписание. Цената на билетите не беше висока. Дори му останаха пари за сандвич. Беше взел онова фенерче, което се самозареждаше с движение на пръстите на ръката.

Седна на една от задните седалки на автобуса и се замисли. Спеше му се.

Нощен полет за Дакар

Напоследък сънят му бе лош. Събуждаше се в два през нощта и не можеше да заспи до сутринта. Подрусването на автобуса го унесе в дрямка.

— Има ли някой да слиза на Бешовица? – подвижна шофьора.

Стресна се, стана и забърза към вратата. Иван го чакаше на уговореното място. Беше облякъл някакво старо шушляково яке. Раницата му бе издута. Отгоре се подаваше кафява дървена дръжка.

— Здравей! — поздрави го бодро Иван. Вероятно беше дремнал следобеден сън. – Нещо си унил. Какво ти е?

— Спя лошо, остави. Сега накъде?

— Тръгваме нагоре! Хей там е отклонението за платото. Чул ли си за Каменополското плато?

— Не съм идвал по тези места.

— Този път води натам. Преди години бяха замислили да го асфалтират, защото единствено той свързва нашия край с Белослатинския. Така и не го направиха. Времето и дъждовете го изровиха. Чакълът обаче си стои и в сухо време спокойно можеш да се качиш догоре с автомобил. Стръмничък е. Душица ще ни излезе, но пък е единствен за мястото, което ни

Нощен полет за Дакар

интересува. Това плато е голям змиярник, не ти е работа. Нищо не може да расте там, освен треволяк. Има обаче много редки и ценни билки, но кой ще ти ходи да събира? Камък до камък е. Безводна зона! Преровил съм го цялото. Не открих нищо! Къде ли не чоплих. В северния му край има вертикален разлом. Образувала се е огромна природна дупка. Местните я наричат Хърчене. Сякаш е ямата на пъкъла. Какви ли не истории и легенди се разказват за нея. Слиза се по стръмен каменист път. Дупка е в истинския смисъл на думата, заградена отвсякъде с ронливи шуплести скали. Лятно време, като напече слънцето, в нея можеш да пукнеш от жегата. Дъното ѝ обаче е равно и тревисто. Да се не начудиш, тревата на платото изсъхва на барут, а оная долу остава сочна и зелена.

— Може би има вода...

— Прав си! Цялата местност е безводна зона. Хърчене е единственият воден извор в радиус от двадесет и пет километра. През шейсетте години, са успели, там долу, да построят помпена станция. Сега тя снабдява с вода целия сух и каменист район чак до Габаре. И в нашето село прием вода от нея. Има и дежурен помпиер, който работи на смени. Понякога остава да преспи. Зад

Нощен полет за Дакар

помпената станция тече малък поток. На едно място пропада в земята сякаш нещо го смуква. В скалите, зад него казват, че има пещери. Дълбоки са. Чул съм за тях, но не съм влизал.

— Там ли отиваме, в Хърчене?

— Да! Два часа път е от село. Зорът е докато се изкачи платото. След това се ходи по равно и накрая се стига до входа на ада.

— Защо все за ад и пъкъл говориш? С какво те плаши това място?

— Много страшни легенди се разказват за него. Било е свърталище на разбойници. Там се крили след набезите. Овчари са чували нощем викове и стонове от дълбините на бездната. Казват, че стенели душите на убитите невинни хора. Лошо място е. Не бих тръгнал да ровя там, ако не бях сигурен в информацията.

— И каква е тази информация? Не е ли време да ми кажеш по-подробно.

— Става въпрос за съкровището на Атила. Чул ли си нещо за него?

— Да, зная, че е бил вожд на хунските племена още преди прабългарите да заселят Балканския полуостров. Само това зная...

— Малко знаеш. Аз се поразрових и научих интересни неща. Атила е бил велик

Нощен полет за Дакар

вожд от древността. Римските императори са се страхували от него. Великата империя му е плащала данък през половината време от царуването му. Водил е завоевателни походи на изток и на запад. Бил е много умен, смел и изобретателен. За него се пише във всички римски и византийски хроники. Римският папа е обичал да се хвали, че е единствения представител на Бог на Земята. Като узнал за тези думи Атила казал: “Аз пък съм бичът Божий!”. Така го и наричат в хрониките, “Бич Божий”.

В средата на пети век е минал Искърския пролом, превзел е Сердика, Филипополис и обградил столицата на Византия. Само яките крепостни стени на Константинопол го спасили от ордите му. Все пак опожарил и ограбил цялата област на днешна Гърция. Стигнал чак до Тесалоника. На връщане скрил част от награбеното богатство някъде по нашите земи. Много са го търсили, но никой не го е намерил досега.

Преди месец един старец от нашето село ме викна. Беше тежко болен. Оставаше му малко живот и той си го знаеше. Та той ми довери нещо, което искам сам да

Нощен полет за Дакар

проверя. Като млад посещавал пещерите на Хърчене. Там намерил жълтици и сребърни съдове. Предупреждавали го да се откаже. Разказали му легендата, че който ходил там, след време внезапно умираше. Уплашил се старецът и повече не стъпил в тия пещери. Не искаше обаче да отнесе тази информация в гроба и я сподели с мен. Бях му помагал за много неща. Много ме уважаваше човека. Беше продал златото, но запазил тайната.

— Значи ще търсим съкровището на Атила?

— Да! За него сме тръгнали.

На запад, слънцето галеше с последните си лъчи тъмната снага на Косматица, когато двамата иманяри задъхани се изкачиха на платото. Далече долу, под краката им, се виеше пенливата, сребриста лента на река Бели Искър. На юг, сред гористите хълмове на Усоето, се извисяваше като стожер Струпешки връх. Тънката игла на телевизионната кула едва се забелязваше. Имаше вид на забит пирон в къртичина купа. Лятното юлско небе бе така бездънно синьо, че караше погледа да се рее надалеч и нашир. Лек хладен ветрец погали челата им. Жегата бе намаляла. Вечерната хладина

Нощен полет за Дакар

събуди замрелия животински и растителен живот. Отвсякъде се чуваше свирене на щурци.

Седнаха да починат. Платото пред тях жълтееше от прегорялата и изсушена от слънцето трева. Тясната пътека се виеше натам, където зад бодливи храсталаци се криеше асфалтирания път за Камено поле.

— Хайде! Да тръгваме! Трябва да стигнем по светло. Ще изчакаме да мине помпиера и ще слезем. Не ми се иска да обяснявам, за какво се мотаем на територията на помпената станция?

Тръгнаха отново. Бяха уморени от изкачването. Иван се оказа много жилив и пъргав човек. Вървеше леко и плавно, като на сватба. От време на време се спираше, за да изчака Методи.

Пресякоха селския път. Сега, по това време на денонощието, той бе пуст. По него рядко минаваха автомобили. Местните хора предпочитаха другия път, западния, директно водещ за Мездра.

Излязоха до едно дълго, пълно с вода корито, издълбано от дървесен дънер. Вероятно служеше за водопой на животни. Храстите станаха по-гъсти. Усещаше се близостта на вода.

Нощен полет за Дакар

— Тук ще го изчакаме. Да легнем в онези храсти, за да не ни види. Вече трябва да мине. Виж там! Виждаш ли онези скали? Под тях е Хърчене, зловещата природна яма. Как е издълбана в тоя камънак, не мога да си представя? Вероятно водата е свършила работа. Изворът е долу, в самото дъно на пропастта. Слиза се по много стръмна камениста пътека.

Иманярите легнаха в храстите и зачакаха. Мина половин час. Никой не се появи. Притъмня. Някаква едра, бледожълта луна показва лика си над дивите скали на Хърчене. Изкряска кукумявка. Нещо изшумоля, после затихна.

— Да тръгваме! Явно са сменили разписанието му. Може да е тръгнал порано.

Заслизаха бавно и внимателно. Не смееха да извадят фенерчетата. Понякога се подхлъзваха, спираха се, а сетне тръгваха отново. Сетивата им се бяха изострили. Не след дълго, в тъмнината, различиха телена ограда. Иван внимателно отмести металната врата. Стъпиха на тревиста полянка. Вдясно, зад няколко сливови дървета се виждаше стар фургон. Там обитаваше

Нощен полет за Дакар

помпиера. За тяхна изненада прозореца на фургона светеше.

— Тук е! Нещо се е променило в разписанието му. – прошепна тихо Иван. — Трябва да минем покрай фургона и да слезем долу, до трафопоста. Зад него е потока. Като го прецапаме ще се озовем пред пещерите. Три са на брой. Старецът говореше за дясната. Сега тихо, за да не ни чуе. Куче няма, за да лае. Той вероятно придрямва или слуша новините. Хайде! ...

Промъкнаха се тихо, като две бледи, крадливи сенки край стария олющен фургон. Спуснаха се по един подравнен наклон към помпената станция. Трафопостът ясно се открояваше в мрака с белотата си. Нагазиха някаква гъста и висока коприва. Зад стар, вековен орех се дочу пликане на вода. Пристъпиха внимателно. Потокът беше плитък. Ромолеше сънливо и бистрата му топла вода облиза прасците им.

— Извади фенерчето! – тихо каза Иван. — Вече няма опасност да ни видят. Трябва да осветим скалата, за да открием отворите на пещерите. Да! Ето ги! Дясната е най-малката. Сега внимателно... Върви след мен.

Нощен полет за Дакар

Не бързай! Това е тя! Наведи се, за да не си удариш главата.

Иманярите плахо се промъкнаха през тесния отвор на пещерата. Замириса им на леш, на нещо гнило и развалено. Светлите кръгове на фенерчетата пробягваха по опушения мъхест таван. Навсякъде беше осеяно с кости. Тази пещера е може би свърталище на лисици или чакали. Иван отвори раницата и извади малка лопатка. Чукна с нея по скалата и едно провлечено ехо му отговори от дълбината на пещерата.

— Дълбока е. Гледай надолу, около себе си. Вземи тази пръчката и разравяй тук—там. Аз ще мина надясно, виждам някакъв завой. Не бой се! Тук няма хора. Те са пострашни от животните.

Иван се отдалечи. От време на време почукваше по скалата и се ослушваше. Фенерчето на Методи светеше със слаба мъждукаща светлина. Той започна да свива пръсти, за да дозареди батерията. Стъпваше внимателно, защото навсякъде бе осеяно с кости. Нещо се бялна досами скалата. Приближи го, взря се и косата му настръхна. Беше човешки череп. Виждаше се част от гръбначния стълб и няколко стърчащи ребра. Стана му страшно. Забърза

Нощен полет за Дакар

след Иван. Не му се оставаше сам. Сега разбра, защо никой не смееше да влиза тук. Някаква страшна тайна пазеше това място.

— Ела! Ела бързо! Насам! ... – повика го Иван. – Виж само! ... Успяхме! Богати сме! Братко! Братче мое... Богати сме!

Той се бе спрял край една купчина от гнили дървени парчета. Под нея проблясваше някакъв метал в мека и сребриста светлина. Наведе се и разрови купчината. В ръката му блесна някакъв сребристо бял съд. Продължи ровенето. Показаха се още съдове. Между тях жълтееха едри старинни монети.

— Това е! ... Това е плячката на Атила! Тук е била скрита. Виж само! Виж каква е красота!

— По-добре виж какво е около нас! – плахо пророни Методи.

Навсякъде около тях подът на пещерата бе осеян с човешки кости. Имаше цели черепи, бедра, ребра. Някакви тъмни, подобни на малки котли предмети се въргаляха между костите. Методи подритна един. Оказа се, че е дъвен боев шлем, почернял и позеленял от времето и влагата.

— Отваряй бързо раницата, за да пълним! – Иван бе обзет от трескаво

Нощен полет за Дакар

въодушевление. Той изваждаше предметите, редеше ги един до друг. След това избираше по-едрите и ги пъхаше в раницата си.

Изведнъж, в напрегнатата тишина, се чу неистов проточен кикот. Беше ужасяващ кикот, от който душата замираще, а косите се изправяха от ужас. Иманярите се разтрепериха.

— Трябва да е чакал. Те крискат така. Нали сме в тяхното обиталище...

Методи изведнъж трепна. Усети някакво хладно пълзене по прасеца си. Светна с фенерчето и ужасен видя как една дебела кафява змия се провираще в десния му крачол на панталоните.

— Дръпни я! Бързо я дръпни! – изкрещя Иван. – Ще те ухапе! Отровна е!

Предупреждението му закъсня. Методи се бе сковал от ужас. В един момент се окопити и започна да тръска крака си. Не биваше да го прави. Усети силно убождане в горната част на прасеца. Змията го бе ухапала. Иван се пресегна, дръпна влечугото, а след това със силен замах на ръката го шляпна в скалата. Дали я беше убил така и не разбра. Методи се беше втренчил в него. Лицето му се бе изкривило от болка и отчаяние.

Нощен полет за Дакар

— Бързо! Бързо да излизаме! Силно отровна е. Трябва бързо да действаме докато не се е разпространила отровата.

Той хвана Методи за ръката и го повлече към изхода. Всяка минута бе ценна за живота му.

Излязоха от пещерата. Ухапаният накуцваше. Кракът му започна да гори на огън и да се вдървява. Отровата действаше бързо.

— Помоощ! Помоощ! – завика Иван.

Вратата на фургона се отвори и един едър човек заслиза по металната стълба.

— Помощ! Бързо! ... Елате, елате бързо да го изведем оттука! Ухапа го отровна змия!

Отровата бързо проникваше по цялото тяло на Методи. Главата му се замая. Ушите му писнаха. Силна болка скова гръдния му кош. Усети, че се задушаваше...

... — И как... ме изнесохте... от Хърчене? Как... успяхте?

— Помпиерът се оказа младо и силно момче. Хванахме те под мишниците и за половин час те извлякохме горе на платото. Случи се така, че когато стъпихме на пътя, откъм селото идваше автомобил. Спряхме го

Нощен полет за Дакар

и те качихме. Ти бе вече в безсъзнание. Пътят до Роман беше кратък. Като те видя дежурният лекар в болницата само вдигна рамене. “Безсилен съм казва! Ще му направя една инжекция за сърцето и дишането, а ви е го карайте за Мездра. Ако му е писано, ще оживее.” — Та така! Оживя бе братче! Оживя!

Иван засмука дълбоко дим от угасващата цигара. Замълча смутено. Изпитваше вина за съдбата на тоя човек. Какво ли щеше да прави ако беше умрял? А златото? Съкровището? То си остана там. Нямахше да посмее да се върне повторно. Имаше истина в страшните легенди. Сякаш духът на Атила пазеше това съкровище. Този път им се размина. Не би повторил! В никакъв случай! На каквато и да е цена, не би повторил!

Вратата се отвори. Медицинската сестра надникна, усмихна се и каза:

— Имате още посетители. А вие господине... мисля, че е време да си вървите...

Иван стана бавно, махна унило с ръка, промълви объркано няколко извинителни думи и излезе.

Нощен полет за Дакар

— Тати! Тати! Татенце! ... Как си? Много ли си болен?...

Беше малката дъщеря на Методи. Тя нахлу като тайфун в болничната стая. Хвърли се към него, прегърна го с малките си ръчички и го зацелува.

Жена му плахо пристъпи. Погледна го някак нежно, тъжно и въздъхна. Слава Богу! Беше жив!

Пресегна се и избърса с длан неволно бликналата сълза.

ЛЕНЧЕТО

*В памет,
на Невяна!*

Всеки от вас е бил млад, нали? Ще ви кажа под секрет, че няма нищо по-хубаво от младостта. Когато човек е млад, успява лесно да свърже много контакти с представители от своя или от другия пол. А когато остарее, е кофти. Все се заглежда по некролозите с надеждата, че няма да открие своята снимка там. Абе и на нея ще ѝ дойде времето, но нейсе. Снимката на някой съученик върху некролог винаги ме натъжава и навява едни спомени, как да го кажа, просто не ми е до казване...

Сега искам да разкажа за Ленчето, защото има много да се разказва за нея, а няколкото страници са малко за това. Как ли да започна?... Нека да бъде от първата инжекция, която ми боцна в хълбока.

Нощен полет за Дакар

— Трай, бе пич! От една инжекция ли те е страх? Какво ли ще стане, ако те натисне жена? - това бяха първите ѝ думи, солени, прями и запомнящи се. По-точно, биха били подходящи думи на мъж, а не на жена. А когато са казани от жена, просто няма начин тая жена да не бъде запомнена.

Боледувах от язва и трябваше да ми се правят някакви инжекции. Правеше ми ги Ленчето. Живееше през две къщи оттатък, зад стария пазар. Беше ми не само съседка, но и почти набор. След като се информирахме взаимно за тоя факт, незнайно защо, но интересът ни един към друг се засили.

Идех ли до участъковия лекар, винаги заварях пред вратата му митинг от народ. Показваше се Ленчето, овикваше навалицата, а след това ме хващаше за ръката и казваше: „Хайде хубавецо... Ти си на ред!“ Толкова неудобно ми ставаше пред хората, че си умирах от срам. При нея очевидно това чувство липсваше. Каквото ѝ бе на ум, това ѝ бе на уста. Беше руса, пълничка, с голямо дупе, истинска фурия. Минеше ли по коридора на поликлиниката, сякаш минаваше тайфунът „Майкъл“ през южните американски щати. Провикваше се

Нощен полет за Дакар

като овчар на стадо и гласът и ехтеше през три етажа. Болните я оглеждаха респектирани, пошушваха си няколко думи и пак замълчаваха. Така беше преди двайсетина години.

Трябва да съм бил симпатично момче, за да хвана на Ленчето окото. Бях ерген, а тя вдовица. Бях срамлив, а Ленчето - „цапната в устата“ и крайно практична. Егати комбинацията!

След няколко неуспешни опита на участъковия лекар да ми излекува язвата, той се предаде и остави нещата в ръцете на сестрата. Щях да забравя... Тя, Ленчето де, управляваше целия лечебен процес на пациентите. Докторчето я слушаше безпрекословно и изпълняваше медицинските ѝ съвети. Ако ли пък възникнеше спор, то бързо отстъпваше и примирено се съгласяваше с нея.

И така, един ден изтормозен от болки, се явих отново в участъковия лекарски кабинет.

— Милото ми пиленце!... - възкликна Ленчето, като ме видя. — Много ли те боли? Я да взема, че да ти дам и на тебе от гъбата!

— Каква гъба? - полюбопитствах аз.

Нощен полет за Дакар

— Има една гъба, която щом я топнеш в прясно мляко става кефир.

— Какъв е тоя кефир? - продължих да питам.

— Абе, пич! Трай ти казвам! Ще ти я дам и след месец ще идем да почерпиш, че вече нямаш язва. Да знаеш, пия сливова от 40 процента нагоре. Разбрахме ли се?

— Добре! - казах, с едва уловима нотка на съмнение и безпокойство в гласа. Казах го, а погледът ми неволно се плъзна по голямото ѝ дупе.

— Там не гледай! Чу ли? Само там не гледай, че не ме знаеш като пламна какво ще стане?!

Вечерта на входната ни врата се позвъни. Бащата, като по-любопитен отиде да види кой е. Отиде, връща се и се усмихва под мустак. „Да знаеш сине, цял живот съм си мечтал за руса, пълничка жена. Тебе търси, върви...“

Знаех го, че е коцкар, но не подозирах, че Ленчето ще му завърти главата от пръв поглед. Излязох аз, а тя ми подава един буркан с мляко.

— Вътре е! Гъбата дето ти бях обещала... Всяка сутрин ще ѝ сменяваш млякото, а онова, в което е стояла ще го пиеш на

Нощен полет за Дакар

гладно. И да минеш след две седмици към кабинета. Хайде, кажи „Мерси“, де!

Поблагодарих и започнах едно люто и дръзко лечение с кефирената гъба. Бях упорито момче, толкова упорито, че от упоритост се престарах. Вместо по един път на ден, пиех кефира по три пъти.

Ще попитате какво стана? Ами стана тя каквато стана! В един петък, трябваше да идем с колегата до Върбица. Имаше там една наша машина, която трябваше да оправим. Едва дочаках да спре автобуса. Нещо вътре ми късаше червата, напъваше, стенеше и желаше да излезе. Колегата ме гледа и се подсмивва. Даде ми вестника, който си беше взел за четене и моя милост с мъчителни и отчаяни прибежки побърза да се скрие зад навеса на автобусната спирка.

Така... Стана зле! Ама много зле! Много зле, защото нещата по обратния път за Враца се повториха още три пъти. Силното разстройство не спря и през следващите дни. Мина седмица, две, не спираше. Ужасих се. Нищо не помогна, за да го спре. Пиех сода, медицински въглища, ядох сухарчета, бисквитки, всичко, за което ме съветваха приятелите. Бях отчаян. Отслабнах на тегло. Не смеех да вкуся

Нощен полет за Дакар

течна храна, защото трябваше да съобразявам, дали наблизно има тоалетна?

На петнайсетия ден цъфнах пред лекарския кабинет. Там, както винаги, се бе заформил дежурния митинг. Излиза Ленчето, усмихна ми се нежно и гръмогласно викна.

— Хайде Пиленце! Твой ред е!

Влязох притеснен, пребледнял, отслабнал. Докторът ме погледна, присегна се, повдигна клепача ми, за да види дали нямам анемия и попита:

— Пак ли язвата?

— Неее! Сега е друго!

— Какво?

— Ами разстройство! - измънках и погледнах Ленчето.

— Какво си ял?

— Не съм ял, пил съм...

— Кажу ми де, какво пи?

Обясних му за лечението с кефирената гъба, а той цъка, поглежда Ленчето и се усмихва.

— И как пи кефира?

— По три пъти на ден...

— Трии пъти!!! Абе ти луд ли си? Знаеш ли, че има хора, които от тая течност са умирали? Гъбата се размножава по

Нощен полет за Дакар

червата и обхваща цялото тяло. Ба-а-вна и мъчителна смърт!

Гледа ме той, усмихва се, а след това взе кочана с рецептите и започна да пише.

— Сега ще вземеш само това, а с гъбата – край! Веднага я спираш! Разбрахме ли се?

— Да, докторе! Разбрахме се! – промълвих изтерзано и се олюлях от слабост.

Тоя път Ленчето мълчеше. Мълчеше като комунист на разпит. Дума не обели. Аз взех рецептата и се запътих към аптеката. Прахчетата, които ми изписа доктора спряха разстройството за един ден. Лечението с гъбата обаче не повторих. Не бях старо, но бях патило. Край! С Ленчето се срещахме често, нали ми бе в махалата. Разминавахме се като ескимос с бяла мечка.

Минаха години. Дойде демокрацията. Ленчето я уволниха от работа. През онези години трудно се намираше работа. Чух, че е опитвала да работи като нощна медицинска сестра в хирургията.

В един момент Ленчето изчезна от квартала. Съквартилците, които питах, ми обясняваха, че била заминала за Либия. Такава беше модата тогава. Всички медици, които оставаха без работа, заминаваха за

Нощен полет за Дакар

Либия. Там се търсеха всякакви медицински кадри. Даваха им високи възнаграждения. В какви условия работеха обаче, можеше само да се предполага.

Много рядко виждах Ленчето. На три-четири години идваше, за да навести бедния си празен дом, а след това пак заминаваше. След случая с нашите медицински сестри, тя бе сменила местоработата. Била отишла в Италия. Казваха, че я виждали на българските сбирки в Неапол.

Откакто вдигнаха цените, не бях купувал прясно мляко. Имаме тук в квартала едни хора, които отглеждаха крави в покрайнините на града.

В една мъглива, съботна утрин реших да мина до тях, за да купя, вкусно пълномаслено мляко. Няколко ранобудни пенсионерки бяха вече заформили малка опашка пред вратата на говедовъдите. След поздрава, моя милост тутакси сладкодумно се включи в дискусията по ценовата реформа, породена от влизането ни в Европейския съюз. Разговорът течеше гладко, но емоционално, подплатен с твърди, та чак железни аргументи.

В един момент, ушите ми дочуха познат глас. Не може да бъде! Това трябва да е

Нощен полет за Дакар

Ленчето! Вгледах се в особата, която плещеше солените и пиперливи думи и я познах. Беше побеляла, отслабнала. Сините ѝ очи грееха весело, под черно изписаните и изскубани вежди. Устата ѝ бе нацапана набързо, с бледо лъщящо червило, размазано тук-там нехайно. Ситни бръчици браздяха челото и бузите ѝ. Бе обула син, развлечен анцуг, стари, изпокъсани чехли се мъдреха на краката ѝ. Носеше в ръка малка, полиетиленова торбичка с хляб, тесто и още някакви продукти.

— Ти ли си бе, Ленче!? - възкликна една спретнато облечена пенсионерка до мен. — Ела да те видя! Прибра ли се най-последно от Италия?

Бях облякъл зелена, работна шуба и бях нахлупил до самите очи поизлинялата от слънцето бейзболна шапка. Бях неподстриган, небръснат с прораснала побеляла коса. Ленчето погледна разсеяно към мен, но не ме позна.

Че като започна един дълъг монолог. Да не ви разправям. Поприкрих се зад нечий пенсионерски гръб, защото не исках да ме познае и заговаря. Заслушах се. Отвътре ме напираше смях, но не смеех да му дам воля. Само слушах и се дивях. Тя си беше същата,

Нощен полет за Дакар

поне на реч и уста. Завиждах на въображението ѝ, на дарбата да разказва така картинно и описателно преживелиците си. Видях я в друга светлина. Бяха минали години. Животът ни бе разлюлял жестоко и бе внушил нови истини за борба и за оцеляване.

С добре подбрани, пълни с хумор думи, Ленчето изплакваше съдбата си, тежката съдба на сама жена, емигрант.

— Знаеш ли комшийке, тук в тая Враца много народ ме знае. Някои ме обичат, други ме мразят. Когато започнах най-напред работа във вътрешното отделение, бях младо моме. Нищо не знаех за тая моя трудна професия. Имаше един поп Гроздан. Той вече не е между живите. Лека му пръст на човека! Та, тоя поп го лекуваха в пета стая. Започнах аз работа, а той все след мене ходи. Където вляза да бия инжекции и попа след мен. Беше тежко отделение. Много народ мреше там. Попитях го веднъж: „Абе отче, защо клефаш след мен като поклесар?“ А светият човек ми отговори: „Дъще, грешниците не бива да мрат, без да са изповядани. Ходя, след теб, защото зная, че те викат или за умрял или за берящ душа раб божи.“ Уплаших се от

Нощен полет за Дакар

тия му думи. Досега не бях видяла пред мен да умира човек.

Винаги когато ме викнеха при някой, се разтрепервах. Казвах си, „Ами ако е умрял?“ Започнах да пия валидол, иначе спринцовката ми играеше в ръката. Една нощ влизам в стаята с тежко болни. Някакъв скелет се надигна от леглото, изправи се пред мен и ми дъхна в лицето. „Пие ми се вода...“ - каза. Подскочих от страх. Да ти рипнат така изневиделица...! Дадох му вода, а след половин час казаха, че човека умрял. Бях последната, която го видя жив. Та така... А в Италия... Да не ти разправям. Пуснали слух, че съм умряла, и че са ми правили четирийсет... Чудя се аз, защо ме гледат така? Стоят някакви, нито ги знам нито ги познавам и ме гледат като вампирясал дух. Имало там една врачанка, която картинно описала как съм умряла. Като разбрах причината на изумлението, че като ги почнах. Е...х им майката набързо. Както аз си знам. Какво ще им чиня евала на тия курви! Нали за това са отишли там, да висят по пиаците и да събират пари от клесане. А мъжете, нашите българчетата де, представете си, женят се за румънки! Па от

Нощен полет за Дакар

румънките по-големи курви няма! Цял свят го знае!

— О-о-о пич! Как си, бе?

От отсрещната къща излезе някакъв мъж на средна възраст. Като видя Ленчето, приближи и с охота започнаха един емоционален и цветист разговор.

— Не помниш ли ми името, ма Ленче?

— Как ще го помня! Ако взема да помня на всички познати врачани имената, ще ме заболи глава.

— Какво си купила?

— Ами те... лебец и тестенце, готово замесено, че не ми се разправя да меся. Дояло ми се е пица. Та ще си въртна една пица, па да става каквото ще.

— Ами гъби не взе ли?

— Откъде пари за гъби? Префирци!

— Аз имам малко сушени манатарки. Да знаеш, че с гъби пицата става много ароматна.

— Хайде бе! Па дай малко от тях да сложа. Ще има и за тебе пица.

— Готово! За тебе винаги! - мъжът се връцна обратно и след малко излезе с пакетче сушени манатарки в ръка.

— И да ги натопиш предварително във вода. Трябва да омекнат. А кашкавала се

Нощен полет за Дакар

слага най-напред и най-отдолу. Над него се редят другите, неща. Така пицата става най-вкусна. Един мой човек си купил пица на парче и каза: „Абе как правят пиците там тия хора, бе!? Жената все се мъчи с разни комбинации и нищо не става. Имало си казват чалъм. Кашкавалът се слагал най-отдолу, та да бъде мека и леко тестява.“

— Мерси за съвета! Ей, пич! Ще извиняваш, ама не ти помня името. Като я въртна ще ти донеса от нея, да я опиташ.

— Няма да ме има до довечера. Заминавам за село.

— Нищо, аз ще я дам на жена ти, пък ти ако искаш я яж.

Не успях да разбера, как продължи диалога? От долния край на улицата се появи стар и олющен опел. Той спря пред малката пенсионерска навалица и едно младо момче заизважда от багажника пластмасовите гюмове с още топло и ароматно мляко. Бях втори на опашката. Напълниха ми бутилката, платих и си тръгнах.

Реших да се обадя на Ленчето. Миналите, лоши спомени и премеждия бяха отдавна забравени. Те бяха останали там, далече в миналото, на нашата незабравима

Нощен полет за Дакар

младост. Огледах се. Нямах я. Беше си отишла. Не ме позна, може би беше за добре или кой знае?...

Тръгнах нагоре по улицата, натам, където ранната, утринна мъгла скриваше призрачните, сиви силуети на кооперациите около стария пазар. Глутница бездомни кучета се разлаяха. Втурнаха се стремглаво към техен родственик, който незнайно защо, бе решил да си търси прехраната в тукашните кофи за боклук.я да те

Вдигнах яката на зелената работна шуба, за да се запазя от проникващия влажен студ. Край мен, в дворовете на къщата, сливите бяха разцъфнали.

Пролетта неуверено и плахо се събуждаше, като новородено, отворило учудени очи за тоя непознат, но примамливо интересен свят.

ТОЗИ МАЙСКИ ДЪЖД

Мълчахме заслушани в глухия рев на мотора. Старата руска машина се давеше, задъхваше, подскачаше по дупките на черния, разкалян и неравен път. Подскачаме и ние заедно с нея. Ударих си коляното в ламарината на шофьорската седалка. Разтрих го енергично докато премина болката, след това отново се загледах навън, към зеленото, зреещо жито, ширнало се навред, чак до безкрайния хоризонт. Военен джип е това, не е шега работа. Върви навсякъде, дори и сред черната кал, появила се след нощния дъжд.

— Там ли е кулата? – провикнах се, за да надвия шума от мотора.

— Ето я, вижда се! Хей онова високото нещо, там! – усмихна се с неизменната си усмивка Нецко. Той е от хората, които дори да не са на кеф, винаги имат усмихнат вид. Сънен е, защото още не е изпил сутрешното си кафе. Сънен е и от снощния запой с колегите. Всъщност “снощния” не е точната

Нощен полет за Дакар

дума, защото запоят бе продължил до сутринта, в няколкото задимени кръчми на малкото, северозападно градче. Нямаше спомен къде е спал. Беше изпуснал влака за окръжния град. Важното бе, че когато се събуди, се намираше на дивана в кабинета на началника си, тоест съвсем близо до работното си място. Важното е и другото, че с тоя началник бяха адаши и че подобно съвпадение, винаги си имаше съответните предимства при изненадващи и неочаквани ситуации.

Нецко извади почти празната, омачкана кутия “Средец” и запали цигара.

- Тая кула ще ни вземе здравето. Колкото пъти ходех да работя там, все нещо лошо ще се случи. Я ключа ще забравя за входната врата, я ще си изпусна отвертката или клещите от трийсет метрова височина, я силното, въздушно течение ще ме охлади и после ще си полежа болен. Веднъж, на перилата на тясната стълба, се бе увила змия. Скрила се беше от дъжда, дяволията му. Видях я в последния момент, а бях вече посегнал към опашката ѝ. Носех тежкия сандък с инструментите и не се оглеждах много.

Нощен полет за Дакар

— И какво стана, след като я видях? – запитах.

— Какво стана ли? Хвърлих сандъка на стъпалата и побягнах надолу. В полумрака едва се виждаше къде стъпвах. Препусках по ръждясалата желязна стълба като първия маратонец на първите олимпийски игри. Взех разстоянието до входната врата за рекордно кратко време. Николайчо, шофьорът де, ме гледа и ме пита. “Какво си прежълтял, бе? Да не те е гонил смок?” „Не е смок.” – казвам. „Май беше усойница!” “Я не се втелявай, бе човек.” - казва. „Да идем и да я пребием.” „Ходи си сам. Мен ме остави да си поема душата.”

Отиде с щангата за сменяване на гуми. След малко слиза и носи змията увита на кравай. “Смок е.” – казва. „Напразно си се уплашил. Пипни го хей тук. Женски е. Ще си има малки.” „Ай сиктир, бе! Пипай си го колкото щеш! Мен ме остави!”

Дрезгаво “Ха-ха-ха” се разнесе на талази в джипа. Разказът на Нецко бе раздвижил сънливата атмосфера.

— Някой да знае, какъв ден сме днес? – подхвърлям небрежно.

— Петък е! – осведомено заяви Липо, колегата ми.

Нощен полет за Дакар

— Петък е, ама коя дата? – продължих с въпросите си.

— Леле, мамо о-о! – плесна се по челото Нецко. — Къде сме тръгнали, бре хора? И точно за тая проклета кула! Днес е тринайсетото число от месеца, бре пичове! Аз се връщам! Сисо! Обръщай джипа!

— Хайде стига, бе! – тупвам го по рамото. Ако днес не я свършим тая работа, изпускаме темпото. От утре отиваме в романския район и ще ни гледаш само на снимка. Ако си такъв специалист, да ти оставим техниката да си я монтираш сам, а ние да си ходим. Петък било! Тринайсети! Друсай ми Пено маймуната! Ти нали искаше да сменяваш подпорния изолатор в трафопоста? Ако ни нямаше, как щеше да го смениш сам? Утре като решиш да подадеш ток на помпената, как ще включиш разединителя? Волтовата дъга ще ти изпържи физиономията! Хайде трай и стига с тия фатализми!

— Не ме слушате вие, ама тегло ще теглим. – неуверено промърмори Нецко и запали нова цигара. Вече е почти разсънен и леко изнервен. Двайсет и шест годишен е, ерген, много емоционален и много работлив. Преди месец си бе хванал гадже и

Нощен полет за Дакар

през вечер оставаше да спи при него, вместо да хване влака за града. С една дума, животът Нецков си течеше стабилно, по нормалните релси за младеж на неговата възраст. Кой ли мой набор не би дал мило и драго само, за да бъде поне два дена на неговите години? Сори! Остава още една петилетка до пенсия. А после... ? Ама, хайде да не си разваляме сега настроението!

— Откъде се взе това магаре и тая каруца, бе мааму стара?! – развика се Сисо.

На петдесетина метра напред, една магарешка каручка бе запречила разкаляния път. Каубоят, разбирай водачът на превозното средство с една магарешка сила, стреснат от връхлитащия джип, припряно се опитваше да накара магарето да потегли. А то, запънало предни нозе, упорито не желаше да го стори. Налице бе типичен пример за магарешки инат. Бърчеше устни онова ми ти магаре, пръхтеше, пулеше се към руската превозна техника и не мърдаше. Ситуацията май отиваше към стресова. Сисо завъртя бясно кормилото на джипа и навлезе в зелената житна нива. Магарето уплашено подскочи, хвърли къч и побягна устремно напред, при което каубоят едва успя да запази

Нощен полет за Дакар

равновесие в каручката и на свой ред ни напсува на глас.

„Абе, започна се!“ – си казах наум и разтрих коляното си, което за кой ли път се бе ударило в ламарината на предната седалка.

Пътят ни се отклони към манастира. Там, край един буен поток, в долчето обрасло със стари върби и брястове, се намираше и въпросния трафопост. Сисо засвири с клаксона. Високата, дървена, манастирска врата се отвори и един млад мъж, с пистолет на кръста се показва усмихнат.

— Сега манастирът е почивна база на атомната централа. – поясни Нецко. — Когато няма групи, остава само един пазач. Пустота и красота е тук. Божите служители са знаели, какво място да изберат за света обител. По-нагоре има пещери, из които непрекъснато ровят иманяри. Разровили са навсякъде околността. Какво намират, не зная, но тая безработица побърка хората.

Джипът се промуши през широко отворената врата, нагази високата трева на бившата манастирска, плодова градина и спря пред друга по-малка и тясна врата.

Нощен полет за Дакар

— По-нататък ще ходим пеша. Хей го трафото, зад потока!

Всеки от нас нарами част от багажа и бавно, внимавайки да не се подхлъзнем, прескочихме стария, бетонен преливник. Вратата на старата сграда бе ръждясала. Ключът трудно превърташе, но все пак щракна и ни пропусна. Зяпнахме нагоре, към шините и счупения изолатор, а Нецко се въртна, изключи трансформатора и отвори мрежовата врата.

— Щях да загина оня ден тук. Натискам ръчката, а то, за проклетия, включиха само двете фази. Хвъркна огън на поразия. Затрепериха ми мартинките, ама нямаше начин. Хей, я дръж стълбата, за да се кача...

Той стъпи на най-високата пречка и повдигайки се на пръсти започна да отвива болта на изолатора. Трудно му се отдаваше, защото болтът бе ръждясал. Изпсува на глас, нервира се.

— Я а-а! Вижте тук! - Липо бе взел отвертка и ровеше нещо по нисковолтовия прекъсвач. - Мумифицирала се е, белка, между двете фази. Как не е гръмнал тоя прекъсвач? Намерила е топло местенце, но като не разбира нищо от ток, прас, прас и... Безславен край на един тъй буен живот!

Нощен полет за Дакар

— Ама, вие белката ли ще зяпате или ще ми помагате? – Нецко бе съвсем изнервен. Нормално е, нали бе петък-тринайсети. Той вече бе сменил рейката и изолатора. Новият изолатор обаче се оказа по-висок и при затваряне, двата ножа на разединителя оставаха в гадното положение, ”извън гнездо”.

— Майка му стара! Стана по-зле, отколкото беше! Тцъ-тцъ! Обмре, я включи, пък аз ще гледам, за да разбере, какво може да се направи?

Хванах дръжката, натиснах рязко и щрак! Пластмасовата рейка се счупи. Всички онемяхме. Нецко стоеше зяпнал, невярващ в истинността на случилото се събитие.

– Сега какво стана, бе майка му стара? Какво ще правим сега? Абе е-е й! Майка му стара!

Аз пристъпвах виновно от крак на крак. Мълчах смутено. Жал ми бе за момчето. Толкова труд и всичко отиде на вятъра.

— Дай да го свалим и да видим, какво още може да се направи? Хайде! Не виждаш ли, че този, новият изолатор е по-висок? Логично е да се счупи!

Нощен полет за Дакар

— Стига с тая логика, бе майка му стара! – Нецко беше бесен, но започна да развива отново болта.

— Ето, виждаш ли? Има начин! – мъча се да успокоя ситуацията. – Ще пробием една дупка(от нерви забравих техническия термин “отвор”), и ще вкараме болта тук. Така ще оберем луфта и трите ножа ще си легнат едновременно в гнездата.

— Ще си легнат при мацките. – опита се да разведри атмосферата Липо.

— Ще пробием, ама откъде бургия? Не съм взел, защото не знаех, че ще се стигне дотук. Майка му стара!

— Спо-о-койно! Това е пластмаса! С една отвертка става дупка и половина.

Хванах се аз за работа, а навалицата ме зяпаше и чакаше резултата от моите усилия. И той наистина не закъсня. Дясната ми ръка стана цялата в плюски, но отворът в рейката бе пробит. Да, ама дупката, отворът де, се оказа тесен, както казват техничарите – с малко фи.

— Имаш ли друга по-широка отвертка бе Нецко? Още малко и ще стане.

— Откъде друга бе, майка му стара! Кой е мислил, че ще ми са нужни две отвертки?

Нощен полет за Дакар

— Аз имам в чантата, спокойно. Ще ида до джипа да я взема. Нали знаеш, че с тая чанта не се разделям? В нея има от пиле мляко. Само се вземи в ръце, иначе тоя петък наистина ще бъде нашата голгота. Тук нерви не се искат. Действува се спокойно, за да има резултат.

Тръгнах към джипа. Гуменките ми се хлъзгаха в тревата. На преливника трябваше да прекрача един бетонен трап, достатъчно дълбок и достатъчно широк, за да ме накара да се разколебая. Причината за колебанието бе, че от високото получавах световъртеж. Краката ми се сковаха отведнъж, и без сам да го желая, спрях точно над дълбокия трап. Чантата ми, праметната през рамо, застрашително се залюля с едничкото намерение да се изхлузи и да се хвърли надолу в пенливата вода. Хванах се за някакъв ръждив болт в отсрещния бетонен стълб и направих страховитата, повторна крачка. За злощастие, мократа ми от роса гуменка се подхлъзна и моя милост, с елегантния жест на акробат, направи непринуден шпагат над дълбокия ров. Цялото ми тяло се разтрепери. Представих си как се хвърлям надолу. Ония горе щяха да чакат, да чакат,

Нощен полет за Дакар

пък щяха да дойдат, за да видят какво става. Ще видят, ама аз щях да бъда със счупени крака долу в канала.

— Леле е-е! Майка му стара! - подхванах Нецковия рефрен! Протегнах внимателно ръка, обгърнах бетонния стълб и с последни усилия прекрачих канала. Уф! Май се размина!

— Какво стана, бе Омбре? Проспа ли се в тоя джип? – посрещна ме Нецко.

— Остави! Гледах, дали има риба във вира?

— И какво? Има ли?

— Има! Мренки! По трийсет сантиметра парчето!

— Пък, да беше наловил няколко. Ние щяхме да чакаме. Ония от енергото нямаше да чакат. Ще пуснат високото напрежение и ще ни се накъдрят джуките.

— Говориш глупости, бе дребен! Май не си ходил скоро на изпит по елбезопасност. Как ще го пуснат, ако не им поискаш включване. Нали има правилник, бе! Е-е й!

Нецко се усмихна със своята дежурна, младежка усмивка. Нервността му бе преминала. Взе отвертката от ръцете ми, разшири дупката(пардон, „отвора“) на рейката. След това стъпи отново на

Нощен полет за Дакар

паянтовата стълба и я монтира на разединителя.

— Стана бижу! Ама, вижте бе! Истинско бижу е! – той бе радостен, че работата се свърши добре. Проблемът го бе мъчил месеци наред, а сега, изведнъж - вече няма проблем!

— Хей това е работа, пичове! Майка му стара! - плесна се по бедрата Нецко.

Събрахме багажа и се оттеглихме от проклетия обект. Казват, че тук е имало божие благоговение. Може и да е имало. Кой знае? Но не и в ден петък, на дата тринайсети!

Качихме се в джипа. Аз си подсвирвах “О, соле мио!”, а компанията се разбъбри по теми, касаещи манастирското имане и манастирските софри.

— Сисо, давай към кулата! – провикнах се, за да заглуша шума на мотора.

— Хей, вие не знаете какво правите, бе хора!?! – започна отново Нецко. Тая проклетия ще ни вземе здравето. Малко ли ни беше с тоя изолатор?

— Неце, ама така не може! Ние ти помагахме досега, а когато трябва да свършим и нашата работа, биеш отбой.

Нощен полет за Дакар

— Ама, не мислете, че нямам желание, бе хора. Ще ви помогна във всичко, само че на тоя ден...

— Добре де! Чухме вече, петък-тринайсети... ! Стига вече!

Нецко млъкна умислен. Повече и не продума. Умълча се. Небето на запад започна да тъмнее. Лека мъгла се спусна от билото на далечната планина. Тя падаше надолу като бяла пелена, бавно и неусетно. Времето напредваше. Трябваше бързо да свършим монтажа, за да успеем да хванем видинския влак за града.

Ето я и водната кула! Изправила е бетонната си снага, високо в небето. Ята от лястовици се виеше около наклонения ѝ покрив. Нецко извади ключовете и отключи стоманената врата. Вътре беше хладно и сумрачно. Закатерихме се по извитата, тясна, стоманена стълба към върха. Всеки бе взел в ръце своя багаж и бавно пристъпваше. Няколко лястовици се рееха във вътрешността на кулата. Във въздуха се мяркаха птичи пера. Стъпалата бяха побелели от птичи испражнения. Няколкото тесни прозореца хвърляха оскъдна светлина по дебелиите вертикални тръби. Стремях се да не гледам надолу. От височината ми се

Нощен полет за Дакар

завиваше свят. Най-сетне се изкачихме на тясната циментова площадка. Излязохме през ниската врата и се озовахме пред една, почти вертикална стълба. Катерехме се нагоре задъхани. Бетонната чаша бе побеляла от преливалата вода. Някъде горе високо, от стоманените тръби се изливаше шумно струя вода. Тя не се виждаше, но шумът и бе достатъчно силен, за да не можем да си чуем гласовете. Липо се качи по стълбата към ръба на бетонната чаша, разгледа резервоара и започна да разпъва проводниците на датчиците. Нецко привърза кабела, а аз монтирах връзките в таблото. Всеки си знаеше работата и всичко ставаше бързо. Най-накрая, включихме апаратурата и се заслушваме в сигналите на портативната радиостанция. Като че ли всичко бе нормално. Звукът се лееше на равни интервали, спираше отривисто и отново започваше. Да, нямаше грешка! Всичко бе нормално! Тръгнахме надолу.

— Ами охраната? – спря се Липо. —
Забравихме да вържем охраната!

Обърнахме се и тръгнахме отново нагоре. Нецко ни следваше с неговото дежурно, “Майка му стара!”. Отворих вратата на таблото, усухах проводниците,

Нощен полет за Дакар

мушнах ги в клемите. Присегнах се с дясната ръка, за да ги затегна с отвертката и хоп... Прекрасната, моя, стара отвертка се изплъзна от ръката ми, претърколи се под краката на Нецко и литна от трийсет метровата височина надолу, натам, където светлееше входната врата. Никой от нас не успя да реагира на интересното събитие.

— Някой да има в себе си отвертка? – попитах привидно спокойно. Навалицата мълчеше. Разбира се знаех, че никой нямаше, но бях длъжен да попитам. — На кой му беше ред да слиза надолу? - зададох следващия си въпрос.

Всичко живо мълчеше. След това, погледите непринудено се отправиха към Нецко. Той кихна отривисто(имаше алергия към птичия тор), пусна своя дежурен рефрен и бавно заслиза надолу. Седнахме на стъпалата и зачакахме. Трябваша му петнайсетина минути да слезе и още толкова, за да се качи. При липса на вестник за четене, всеки се захвана с подходящо занимание, с едничката цел да убие времето. Зяпахме летящите лястовици, разклатената желязна стълба или нещото, което всеки си бе избрал да зяпа. Времето, разбира се, нямаше нужда от убиване,

Нощен полет за Дакар

защото до влака ни оставаше нищо и никакъв половин час. Най-сетне Нецко пристигна задъхан с нещастната отвертка и така важните проводници за охраната бяха монтирани.

— Е, ако и сега се размине само с това, ще черпя! – неуверено процеди Нецко.

— Няма как да се обърка повече. Работата я свършихме. Тръгваме си, че ще изпуснем влака. – казах категорично, с глас самоуверен и лишен от всякакво колебание.

Сисо шофьора, ни чакаше пред вратата. Беше нетърпелив. Оглеждаше хоризонта и мърмореше. Явно идеше дъжд, а при дъжд, меките пътища ставаха на блато. Идваше шофьорският му кошмар.

— Качвайте се в джипа, аз ще заключа вратата. – Нецко натисна с коляно стоманената врата, превъртя ключа и понечи да го пъхне в джоба си.

А а-а! - изрева той и се хвана за врата. – Ужили ме! Майка му стара! Стършел ме ужили!

Лицето му се бе изкривило от болка. Ръката му натисна ужиленото място.

— Сисо, дай шишето с вода!

Той намокри носната си кърпа и наложи ужиленото място. Явно много силно го

Нощен полет за Дакар

болеше, защото цял се разтрепери. Сложихме го да седне до шофьора. Дано не припадне от тая стършелова отрова. Сисо запали мотора и джипът бясно препусна по разкаляния път.

Умърлушихме сме. Работата наистина бе свършена, но на каква цена. Целият ден мина в неприятности. Дали се бяха свършили, обаче? Не знаехме. Денят, проклетият ден, още не бе отминал.

Пристигнахме на гарата с четири минути закъснение. Видинският влак беше вече заминал. Някъде в далечината, се виждаше смаляващата фигурка на последния му вагон. Обърнахме се към злополучния електротехник. Той бе отворил вратата на джипа и ни гледаше с възхищение. Черният му маслинен поглед бе неподражаем. Ръката му притискаше ужиления врат, а неизменната, дежурна усмивка цъфтеше на устните му като дивата, майска ружа, растяща на воля край проклетата, водна кула.

— Хей пичове, нали ви казах да не ходим там?! Дори и да не беше петък, тринайсети, пак не бих отишъл. Ама и вие сте, как да кажа, страшни пичове сте! Майка му стара! – той махна весело с ръка,

Нощен полет за Дакар

хлопна вратата и джипът литна стремглаво по тясната, изровена уличка към дома на бъдещата му тъща, при чиято дъщеря щеше да преспи тая нощ. Тя най-добре щеше да излекува ужиления му врат.

Липо ми намигна лукаво и се запъти към чакалнята. До следващия влак имаше цели два часа, твърде много време за убиване. От сивото небе заръмя ситен майски дъжд. За утре, синоптиците обещаваха чудесен топъл и слънчев ден. Може би са прави. Може би!

Но днес!... Днес беше още петък, проклетият петък - тринайсети. Балканът тъмнееше, обгърнат от сивите и мрачни, дъждовни облаци. Небето се бе отворило нахално и без да се съобразява с желанието ни, ръсеше своя гаден и разкисващ майски дъжд.

НОЩЕН ПОЛЕТ ЗА ДАКАР

*В памет
на Веско!*

Вече много рядко се срещаме. Може би веднъж на две години. Стар приятел ми е, връстник. Преди време работехме една и съща работа, но в различни заводи. Много често се виждахме, просто по работа и някак неусетно станахме приятели. Обичам музиката, самата човешка слабост ми е. Той също. Събирахме се веднъж в седмицата у тях, предимно в неделя. Беше прекрасен майстор, самоук. Сам си бе измайсторил стерео уредбата. А когато му гостувах, пускаше най-новата и добра музика от дискотеките в града. Винаги намираше отнякъде хубаво, марково, уиски. Черпеше всеотдайно, просто така, да върви разговора.

И той вървеше, за музиката, работата, приятелите и живота. Живееше с малкото

Нощен полет за Дакар

си семейство в тясно жилище, китно уредена гарсонiera. Бяхме млади, жизнерадостни и щастливи, доколкото животът при социализма можеше да бъде щастлив. Вероятно едни и същи интереси сближават хората, а добрия нрав, даже еднаквите, житейски трудности ги прави и приятели. Зная, че винаги мога да разчитам на него, както в миналото така и сега. Но сега е друго. Животът ни разпиля. Аз останах тук, в тоя пращен и западащ град, а той замина за Африка.

Когато го изпращах, преди седем години, и двамата не знаехме, какво ще е бъдещето, за него пък и за мен. Беше през едно мъгливо и мразовито ноемврийско утро. Тръгнаха пет човека, просто така, на sluка и късмет. Чакаха колата за летището. Трепереше от студ, облечен в тънкото си яке.

Трепереше и от възмущение. Безработицата го бе довела до отчаяние. Нямаше друг изход, освен да замине. Жена му все боледуваше. За детето трябваша пари да завърши образование. Изнемога и отчаяние! Така беше с него. Това го доведе до тази стъпка. Знаех, че е решителен и всеотдаен. Каквото си намислеше го

Нощен полет за Дакар

правеше, с размах и желание и с някакво трудно описуемо въображение. Някак си, не зная как, с много труд и усилия успяваше във всичко, което предприемаше. Чудех му се.

Ако нещо му харесаше, не жалеше сили, не спеше по цели нощи и го правеше за чудо и приказ. Много малко хора бяха като него. Почти не познавам такива. Такава черта на характера, възхищава и привлича.

Вчера срещнах жена му. Срещнах я съвсем случайно, някъде към пазара. Като ме видя се усмихна и само каза:

— Дойде си оная вечер. Капнал е от умора. Сега спи, но ти мини, ще се зарадва да те види.

Едва ли можех да опиша радостта си от новината. Моят стар приятел се е прибрал жив и здрав. Прибрал се е в родното гнездо и е заспал здравия сън на успокоения скиталец.

— Ще мина, разбира се, как не!

Един цял ден разговаряхме, за всичко, за живота там, за работата. Единият от онези, с които замина, бе починал. Не е издържал на климата. Инфаркт! Кратко и страшно. Така завършваше често животът на гурбетчията.

Нощен полет за Дакар

Моят приятел беше станал друг човек. Беше напечелил пари. Беше купил компютър на внучето си. Докато е работел там, някак неусетно станал дядо. Млад дядо, просто да не повярваш!

Помоли ме да му помогна да монтира някаква платка в новия компютър. Едва тогава разбрах, че някак нещата не са съвсем наред. Трудно се изправи. Болеше го силно кръста. Усмихна се мъчително и каза:

— Дископатия! Ще се оправи! Още тук си я имах, но там... да знаеш братче се работи яко. Работи се по десет часа. Няма шест-пет. Дава ти се задачата и ти трябва да я изпълниш. Как ще го направиш си е твоя работа. Но по-добре е там, отколкото тук. Уважението е голямо, към нас белите. Имат си хората колониално минало. Уважават и ценят белите. За парите да не говорим. С работата тук въобще не може да става сравнение. Ела да видиш един филм. Сам съм го снимал.

Включи компютъра. Загледах се в захлас. Пътуват с някакъв зелен, фирмен джип през пустинята. Ето и някакво градче. Негърски гета, ламаринени бараки, черни хора, бедно облечени, крайпътни барове с проститутки и „черна“, рап музика.

Нощен полет за Дакар

Затананика си тихо. Беше една игрива рап мелодия. Учудих се, защото знаех, че никога не е обичал „черната“ музика. Погледах го. Забеляза погледа ми и обясни:

— Така е братче, там това се слуша. Просто се свиква. Отначало ти е неприятно, но после се свиква.

След това видях и фабриката, в която работеше. Беше фабрика на белите. Обширни постройки, добре подредени цветни алеи, басейнчета за отмора и почивка на персонала и европейска техника, лъщяща от никел и пастелни бои.

— Там всичко е автоматизирано. Човешката ръка не пипа. Единствените работници са чистачите негри, облечени с фирмени униформи. Ето ни и нас, поддръжката. Тук сме във ведомствените апартаментчета. Те са вътре в завода. Има си всичко, кухненски бокс, хладилник, телевизор. Всеки от нас си има преносим компютър и интернет, за връзка с дома. Така е! Къде тук ще видиш такива условия? Ще ти извадят душата за парче хляб, нашите чорбаджии.

След това млъкна някак тъжно и угрижено.

Нощен полет за Дакар

— Знаеш ли, братче, никога не бих заминал, ако имаше какво да се работи тук. Докараха ни до дъното. Съсипаха ни от унижения. Защо мислиш, че съм тръгнал да се трепя на майната си? Никога не бих заминал, да знаеш, ако имаше работа тук, нормална човешка работа.

Спря за миг, преглътна горчиво и очите му се напълниха със сълзи.

— Кирчо, ела моето момче! Ела при дядо. Кажу харесва ли ти компютъра? За него съм го купил. Да се изучи и човек да стане. Мене вълци ме яли. Докато ми бие сърцето, за него ще блъскам.

Тогава разбрах. Разбрах каква е цената. Човек, за да получи, винаги трябва нещо да даде. Той бе дал част от здравето си. Нямахше да се поколебае да даде всичко, което имаше за това малко, добро и хубаво момченце. Амбициозният, упоритият, всеотдаен, мой, стар приятел бе открил философката цел на живота. Да се раздадем за онези, които идват след нас. Да им създадем условия на живот, които ние не сме имали. Пък както казват смелите, „Да става каквото ще!“

Тогава ми хрумна една идея. Трябва да му подаря нещо на тоя стар приятел, с което

Нощен полет за Дакар

ще му бъде по-леко, в самотните знойни африкански вечери. Щеше да бъде изненада.

Случи се така, че работата ми отне следващите няколко дни. Пътувах често. Прибирах се капнал от умора вечер и нямах желание за нищо. Пък и язвата ми се бе обострила. Не ми даваше нощем да спя. Бях обаче решил, да намеря време за една последна среща, преди заминаването му. Позвъних му. Щеше да замине в петък, с нощния полет на модерния, въздушен лайнер през Милано за Дакар. Нямаше много време.

Случиха се силни горещини, юли, точно преди Петровден. Температурите стигнаха трийсет и седем градуса. Една вечер, след дълга командировка, взех един хладен душ и седнах пред компютъра. Бях събрал от интернет много хубава музика. Точно такава каквато слушахме през старото време. Превъртях един куп дискове, за да запиша един-единствен. Мисля, че дадох всичко от себе си, за да бъде и стане това, което най харесваше. От силната горещина компютърът блокираше. Изключвах го за малко и отново го включвах. Най-сетне записът завърши. Сложих слушалките и го

Нощен полет за Дакар

изслушах почти целия. Това е! Сигурен бях, че ще му хареса. Вече пукваше зората, когато изнурен се тръшнах в леглото.

Не беше сън, беше унес, беше плуване в собствената пот. Морни горещини.

Вечерта му звъннах.

— Ще дойда казах, да се видим за последно.

У тях имаше гости. Беше дошла сестра му от другия край на страната, за да го види и се простят. Май нямаше други роднини. Баща му и майка му бяха отдавна починали. Нямаше много време. Позвъних. Отвори ми дъщеря му.

— Влез! - каза. След малко ще се върне.

Жена му гладеше изпращения му панталон. Беше един хубав, памучен, бял панталон. Такива панталони май се носят в Африка. Тъжно и замислено движеше ютията. Опитваше я и пак бавно я хлъзгаше по дрехата. Помъчих се да дам ведър вид на обстановката. Казах един анекдот, но някак не се получи. Малкото кученце, пекинез сновеше между нас, галеше се, пролайваше. Привлякох го до себе си, замилвах ушите му, почесах го. То се зарадва и замаха с опашка.

Нощен полет за Дакар

— До вчера беше болно. - промълви жена му и една сълза се търкулна по бузата ѝ. Много си го обича. Цял ден го снима и ще си отнесе снимките за спомен в Африка. Ето го идва...

Входната врата се отвори. Приятелят ми влезе. Беше някак напрегнат, ядосан. Държеше една красива кутия. Извади от нея златен часовник, повъртя го в ръцете си и разтреперано промълви:

— Така е тук, както съм си го запомнил. Не можеш да се разминеш от мошеници и ментърджии. Ела навън да пийнем по една бира. - кимна към мен.

Излязохме. Отсреща, барчето още работеше. Седнахме и започна да обяснява:

— Дъщеря ми искаше да ме изненада с подарък. Купила ми е тоя часовник за триста и петдесет лева. Носих го само два дена и верижката се разпадна. Отивам при ония търговците, а те ме гледат нахално. Взеха часовника, залепиха верижката с каноконлит и ми взеха три лева за ремонта.

Докато дойда дотук и верижката пак се разпадна. Няма край тяхната наглост, мамка им. Такова нещо в Сенегал, никога не може да се случи! Само тук е възможно, в тая пропаднала България!

Нощен полет за Дакар

— Я дай да пийнем по една бира, че времето ти е малко. Аз ще черпя! - казах и повиках сервитьорката.

— Не! Какво говориш? Аз трябва да те черпя!

Разсипахме студената бира, чукнахме се за здраве и подхванахме разговора.

— Как ти се вижда България след седем години отсъствие? - подхванах.

— От зле по-зле. Нали видя филма, който съм донесъл? И там има бордеи. Направиха ли ти впечатление кадрите след него? Снимал съм ги оня ден в циганската махала. Видя ли? Какво ще кажеш за тукашната мизерия? Превъзхожда африканската десетки пъти! Видя ли онова детенце дете се рови в купчината смрад. И тоалетни нямат. Ходят по нужда пред бордея и около него, където сварят. От какво дойде това? Не мога да го осмисля.

Виж западната част на града ни, онова там, дете му казваха промишлена зона. Нито една фабрика не работи. Да те е страх да минеш през пустите улици. Кучешките глутници ще те разкъсат, защото и те умират от глад. Всичко рухна! Напълниха си гушите единици, гадни типове. Започнаха делото си още през осемдесет и втора.

Нощен полет за Дакар

Много добре си го спомням. Внасяха картофи и домати от Полша при положение, че тук е раят на доматиите. Защо стана така? Защото започнаха да грабят! Имах добра работа. Бях спестил трийсет и шест хиляди лева. С толкова пари през онова време можеше да си купиш къща и кола едновременно. Изпариха се за една нощ. Откраднаха спестяванията ни ония гадове, дето и сега ни управляват. Няма спасение, братче, няма... Ето затова няма да се върна. Догодина се отваря работа в Испания. Във Валенсия ще се строи завод като оня в Сенегал. Ще замина натам и няма да му мисля. Дано издържа. Понаучих малко английски. И с испанския ще се оправя, но няма да стоя тук.

Мълчах. Какво можех да отвърна. Човекът си изплакваше душата и болката. Извадих диска с музиката и му го подадох.

Нещо трепна в погледа му, омекна, усмихна се.

— Знаех си аз, предчувствах, че нещо кроиш.

— За самотните и носталгични нощи е това. Нали харесвахме една и съща музика. Ако съм се престарал ще ме извиниш.

Нощен полет за Дакар

Знаеш ли приятел, остави тоя „черен“ рап. Това нашето, старото е много по-добро.

Стисна ми ръката развълнуван, преглътна и не отговори. Някаква буца бе заседнала на гърлото му.

— Ще прием ли по още една бира? - каза след няколко минути мълчание.

— Благодаря! Стига ми! Язвата нещо започна да се обажда.

— И при мен има язваджии. Като си дойдат в България ще се съсипят да пият лекарства и нищо не им помага. Върнат ли се в Сенегал и се оправят. Питаш ли се защо е така? Защото тук се ядат боклуци, а не храна. Колбасите ги пълнят със соя, карантия и подправки, а не с истинско месо. Здрав човек ако ги яде и той ще се поболее. Така е тук! Както си го помня. Всичко е менте! И животът на народа го направиха менте. Мамицата им! ...

Бирата беше изпита. Навън падаше зноен юлски мрак. Трябваше да го оставя, за да се сбогува с близките си. След шест часа бе нощният му полет за Дакар.

Стиснах ръката му. Изправихме се. Дископатията пак го бе сковала. Болезнена усмивка се мярна на лицето му. Тръгна неуверено, а след това, някак с напрегнато

Нощен полет за Дакар

усилие. Нямахме изход. Трябваше да се печелят пари, за семейството, за внучето, за неопределеното и неясно бъдеще.

— Пази си здравето! - успях да промълвя.

Дожаля ми за моя приятел. Дожаля ми за всички мои изстрадали сънародници, раздаващи силите и здравето си по чуждите земи. Дожаля ми и за самия себе си, за жалкия живот, който ми беше наложен. Не беше живот! Беше жалко съществуване!

Нямахме какво повече да си кажем. Разделихме се по мъжки, без обръщане назад. Така както беше в миналото. Така се разделят приятелите.

След няколко часа, тоя добър мой приятел щеше да полети с модерния въздушен лайнер за Дакар.

ЖЕГА

Никога не бях виждал такива силни горещини, както през този юли. В продължение на цяла седмица, живакът в термометрите не падаше под 40° на пладне и 35°, през нощта. Хората както си ходеха слънчасваха и тупваха в несвяст. Нощем, плувнали в пот, се мятаха като риби в леглата и сън не ги хващаше. Въобще, това бе рядко природно явление за нашата географска ширина, което даде ход за интересни човешки реакции и действия, които след време със смях щяха да си разказват по повод и без повод.

Току-що отминалата, гореща седмица, така беше шашардисала стария ерген Мето, че той започна да забравя елементарни неща. Получаването на мизерния аванс мигом го подсети, че на гроба на дядо му вече 23 години нямаше надгробна плоча. Много си го обичаше тоя свой дядо, затова при тая мисъл чак му се доплака.

Нощен полет за Дакар

Беше ранна неделна утрин. Мето плисна шепа студена вода на лицето си, нахлузи орфаните си къси дънки и слезе в мазето, за да открие материал за реализиране на току-що изникналата в съзнанието му идея. След старателно тършуване, намери някаква стара ламарина и парче ръждясал винкел. Откри и една кутия с черна боя, незнайно откога използвана и се зае да изработва надгробна табела. За каменна плоча никога не бе имал достатъчно пари. Металната табела ще свърши работа. Бе станал преди изгрев-слънце, за да работи на хладина. Ряза, чука, боядисва и табелата като че ли стана. Е, черната боя бе стара, и се набръчка, но ако се погледнеше от разстояние, не се забелязваше. Остана само да се надпише.

Мето никога не е бил краснописец, сам си го знаеше. Затова направи бърза уговорка с кръстника си по телефона, за необходимата процедура и след като получи уверението му, въздъхна с облекчение.

Кръстникът му се славеше с изрядния си технически шрифт(нали беше строителен техник), затова като умреше някое бабе в махалата, все него търсеха за надпис на надгробния кръст. Надписите ги догаждаше

Нощен полет за Дакар

професионално, с всичките му подробности. Проблемът му беше само един. Трудно го намираха трезвен.

Тази сутрин, Мето не беше сигурен, че работата му ще добие завършен вид, затова след като чу бодрия глас в телефонната слушалка облекчено каза, "А-а ще стане!" и побърза да пригответи велосипеда, за да му отнесе боядисаната табела. Тъкмо направи крачка към входната врата, когато старият телефон настоятелно зазвъня. Как беше забравил?! Та нали бе поканил Коцето на велосипедна разходка до запустялото си лозе. Хем щяха да видят дядовия му имот, хем щяха да наберат дренки, които там се намираха в изобилие.

Мето много обичаше тоя див плод. Ядеше го пресен като черешите. Като узрееше през ранна есен, бързаше да се запаси с него, за да си го има и консервиран. Всяка вечер си сипваше по една чаша дренков компот с лед. Пиеше го бавно, на глътки, гледайки любимия си късен, телевизионен екшън. За проклетия беше забравил това свое обещание към Коцето. Приятелят му бе по-паметлив от него, обаче и не пропусна да го подсети.

Нощен полет за Дакар

Но и самият Коце, в момента, имаше проблем. Неговият кръстник, пък му бе гостувал предишната вечер. Затова ставането в уговорения час, за малко не бе провалено. За свое учудване стана навреме. Той геройски преодоля сънливостта, вдигна телефонната слушалка и сънливо увери Мето, че велосипедното му возило вече е на старт и чака само неговото мнение.

Операцията с табелата трябваше да се свърши без много разтакаване. Добре, че кръстникът му живееше наблизко. Този път, след изричното Метово предупреждение, избягнаха темата за конструиране на телевизионни антени. Друга тема, бе завладяла роднината му, "измерване с мултицет". Тя обаче бе по-кратка и им отне само две-три минути. След оживен спор и указания, надгробната табела бе предадена, а с това отпадна и голямата му грижа.

Някъде, около кварталната бръснарница, коло траекториите на двамата приятели се пресякоха и се сляха в една. Посоката бе към малката, хълмиста планина Веслец, където се намираще въпросното забравено лозе на Метовия дядо.

Утринта бе приятно прохладна. Гумите на велосипедите свистяха леко по прашния,

Нощен полет за Дакар

мек път. Бяха бодри и оживени, говореха за какво ли не. В един момент, нещо захлопа "на тенеке". Коцето се взря във велосипедната си конструкция и отегчено констатира:

— Отвила се е пак оная гайка. Завия я, а тя, не mine много време и се отвие. Голяма проклетия!

Трябваше да спрат, за да бъде завита въпросната гайка. Това бе извършено рутинно, на ръка, след което безгрижно продължиха.

— Много ти е ново колелото, бе Коце! - похвали го Мето.

— Ами пазя си го, не му давам много зор. И скорости има, виж! - той щеше да превключи скоростите, но се сети, че понякога заяждаха. Отказа се, за да не обърка току-що започнатото пътешествие.

— Откъде го купи?

— Подари ми го тъщата, за сватбата. Беше голям жест от нейна страна!

— Виждаш ли какви са добри тъщите е!...

Никой от двамата не бе изрекъл подобната реплика. Огледаха се. Не бяха забелязали кретащото след тях бабе, нарамило голяма, лозарска торба. Вероятно

Нощен полет за Дакар

бабето таеше скрити ядове със зетя, затова не пропусна да защити тъщенското съсловие. Не желяеха да спорят с него, форсирано го отминаха.

Преди да стигнат околоръстния път, трябваше да минат малкото мостче на почти пресъхналата река Дъбника. Малко стадо изпосталели крави се бе задало от отсрещната страна на мостчето и се канеше да го премине. Водеше го млада юница. Тя препускаше напред, радостно мучейки, с голямата надежда, че скоро ще припка по тучна поляна. Ако се съди по пожълтялата, изсъхнала като слама трева, радостта ѝ не би продължила дълго.

Мето бе развил такава висока скорост, че по зрителни изчисления сблъсъка му с юницата бе неизбежен.

— Ф-ю-ю, р-р-р ... - засвири и зарева той, защото положението наистина бе критично. Юницата като, че ли го разбра. Спря стъписано, загледана в бързо приближаващия пращен облак. Поколеба се, но не направи така желаната стъпка върху мостчето. В тоя момент, двамата велосипедисти профучаха облекчено, на сантиметри от рогата на младата

Нощен полет за Дакар

палавница. Опасното събитие така и не се състоя.

Пресякоха пустото, околоръстно шосе. Пред тях се откриха три, стръмни пътеки. Всяка от тях водеше към определен лозарски район. Оттук натам вече, трябваше да бутат велосипедите по нагорнището. Трябваша им доста усилия и време, за да открият запустялото лозе.

— Две години не съм ходил на него и не мога да си спомня, десния ли път се хващаше или средния? Я, дай да хванем средния, пък ще видим накъде ще ни изведе! - забутаха велосипедите нагоре, пъхтейки и спъвайки се по изровения коловоз.

— Знаеш ли, че забравих да напълня шишето с вода? Мислех, че ще намерим някое кладенче. - задъхано изрече Коцето.

— Къде ти вода тук, в тая суша?! Трети месец вече не е капвала капка дъжд. Не бой се, аз нося малко, пък можем да се отбием в някое лозе и да извадим от геран.

Широкият път се виеше стръмно нагоре. Слънцето бе изгряло и напичаше жестоко главите им. По челата им се стичаха вадички пот. Вече половин час се тътреха по стръмнината, без никакъв ориентир.

Нощен полет за Дакар

Спираха от време на време, за да огледат околността. Погледите им търсеха дрян timer дървета. Не се виждаше нищо...

— Кево-о-о...! Кево ма а-а...! - някой се провикна току пред тях.

От дясната им страна се показва мъж на средна възраст, гол до кръста, почернял от слънцето, обут с къси, тъмни панталони. Държеше стъклена бутилка в едната си ръка. Спряха! Мъжът също спря и ги загледа с интерес.

— Накъде бе момчета? — попита усмихнат.

— Дренки ще берем!... Да има кладенче на близо? - зададе болния въпрос Мето.

— В моя геран има вода. Нека дойде един с мен. Ще си напълни бутилките. Водата е добра, студена е на лед.

Коцето извади еднолитровото пластмасово шише и тръгна след човека. Мето пък поседна на камък, за да почине. Напичаше силно. Стана му горещо. Огледа се, с намерение да открие някоя сянка. Нямаше такава.

Лъхна го остра миризма на говежди тор. Надникна зад гъстия храсталак и съзря в рядката горичка, някакви постройки и кошара. Може би гледаха животни. Не се

Нощен полет за Дакар

виждаше никакво движение. Вероятно стопанинът ги бе изкарал на паша? След малко Коцето и непознатия се показаха.

— Водата е ледена, пробвай! - каза Коцето и му подаде бутилката. Мето отпи голяма глътка и изпръхтя.

— Вярно бе, каква водица само?!...

— Тоя мъж се оказа наш колега, жичкаджия! - усмихнато добави Коцето. Работи в енергото. А днес, по една случайност, му е рожден ден.

— Приятно ми е, Цветко се казвам! - отвърна човека и си подаде ръка.

— Ха да си жив и здрав и каквото пожелаеш, да ти се сбъдне! - поздрави го Мето.

— Тука има една Кева, говедарка. Бях тръгнал към нея, за да ми налее мляко. Днес чакам да ми дойдат колеги, та да направим теферич. Заповядайте и вие, ако желаете!

— Много се извиняваме, но сме тръгнали за дренки. - отговори и за двамата Мето.

— Има ги хей там, нагоре, към милиционерските лозя! Ама тая година са изсъхнали зелени на костилката. Такава суша не си спомням да е било.

Нощен полет за Дакар

— Е, ние ще вървим, че вече напече. Благодарим за водата и приятно изкарване на рождения ден!

— Благодаря! И на вас успех в дренкобера!

Разделиха се! Цветко се запъти към храсталака, за да търси говедарката, а двамата приятели продължиха катеренето по стръмнината. Мина още половин час. Излязоха на едно равно място. Пред тях, между дърветата, се виждаше билото на южния дял на Веслец.

— Я виж, виж, ... това не са ли дренки?!- провикна се Коцето.

— Да бе! Дренки са!

Няколко ниски, дрянови дървета се бяха сгушили под сянката на стари дъбове. Плодовете им, добре узрели, се червенееха между гъстите листа. Приятелите захвърлиха велосипедите, свалиха раниците и се втурнаха да берат. Дренките не бяха едри, но затова пък добре узрели. Сянката на дъбовете бе запазила оскъдната влага в корените им.

Мето извади от раницата теленото приспособление, и започна да свежда дряновите клони. Беряха с оживление и радост. Радваха се на неочакваната находка.

Нощен полет за Дакар

Припряността на Коцето, доведе до скъсване на найлоновия му плик. Беше си взел резервен. Смени набързо пликите и продължи.

Не след дълго, пликът на Мето натеза от набраните дренки. Той го набута в раницата и смени мястото на бране. В един момент потърси телта, но не я откри. Беше я загубил. Тяхкаше се, обикаляше. Ето я къде била! Решително я сгъна и я мушна при дренките. Времето минаваше бързо.

— Има ли бе момчета, има ли?! - стресна ги един глас.

Пред тях изникна възрастно, ниско човече, с голям корем, явно местен лозар. То говореше така бързо, че едва му разбираха думите. Стана ясно, че е пенсионер, който се е преселил да живее на лозе.

— Да знаете, какви дренки брах миналата година тук?! Едри като сливи! Сложих един чаршаф под дряна, пък брулих, брулих с една върлина... Два чувала дренки събрах!

— Какво ги прави толкоз много дренки? - поинтересува се Мето.

— Как какво? Сварих ги на ракия! Тя ракията, става от всичко, само да ѝ хвърлиш

Нощен полет за Дакар

повече захар. Ароматът и обаче се запазва. Мирише на дрянка!

Човечето беше поставило на главата си носна кърпа, завързана в четирите си краища на възли. Имаше комичен текезесарски вид.

— Нещо ми омръзна тая работа. Бях завъдил стока, свине, кози. Сега няма вече нищо, само няколко кокошки, за пресни яйца. Натезаха ми годинките.

— Колко е голямо лозето ти? — попита Коцето.

— Пет декара, но ще го продавам и ще се прибера в града.

— Няма ли да ти е скучно без него? С лозе се свиква.

— Няма! Абе, момчета знаете ли, че хей там по-нагоре има много едри дренки, току зад завоя?

Това беше добре скроен и хитър ход. Прозря го Мето. Явно, че искаше да ги отклони от беритбата и да ги прати в девета глуха. Той намигна на Коцето и рече:

— Абе, ще идем и там, но още малко ще поберем тук. — човечето видя, че номера не мина, въздъхна и си тръгна под напичащото слънце.

Нощен полет за Дакар

— Мето, не е ли ти жега, бе?! Да спираме вече, моята раница се напълни.

— Жега ми е, как не! Я дай да пийнем от студената вода! - Коцето извади бутилката, но водата бе станала топла като чай.

— Изподраха ми се ръцете, хайде да идем до твоето лозе, да починем и да се прибираме, че май вече е над 35°.

— Добре! Тръгваме!

Събраха багажа, завързаха раниците, изправиха велосипедите и тръгнаха. Жегата започна действително да ги мори. Мето бе загубил ориентир. Прегрятият му мозък не можеше да включи и да му подсказже познатите белези, които да ги изведат до лозето. Пред тях пътеката се разклони. Вместо надясно, както би трябвало да направят, те тръгнаха наляво. Вървяха безрезултатно още половин час.

— Коце, така няма да върви. Я дай да се качим на билото и там ще опитам да се ориентирам. До лозето трябва да има два стълба с високо напрежение.

— Колко високо?

— Сто и десет хиляди волта!

Коцето го погледна умно. Явно се чудеше, как може да се обработва лозе в съседство с такава опасност? Той бе

Нощен полет за Дакар

електроинженер и не можеше да се начуди на тяхната родова предприемчивост. Мето обаче отгатна мисълта му и уточни:

— Затова го и запусна дядо ми. Само го разора, насади две орехови дървета и повече не стъпи там.

— Ясно! Ти знаеш ли какво ме съветваше майка ми?

— Какво?

— Да не работя никога с ток! Било е много опасно! - сега пък Мето го погледна умно. Усмивката на Коцето му подсказа, че въпреки жегата, не бе загубил чувството си за хумор.

Вече стигнаха билото. Горещината стана непоносима. Ниските храсти бяха така изсъхнали, че клечка кибрит им трябваше, за да пламнат като факли. Видяха и няколко дряна. Плодовете им бяха почернели и сбръчкани от сушата. Сетиха се за думите на Цветко. Мето откъсна една дрянка, за да я опита. Месото на плода се беше слепило с костилката. Тук, по билото, нямаше високи дървета. Нямаше и къде да се скрият на сянка. Коцето извади бутилката и изпиха цялата вода.

— Хей го лозето! - с отпаднал глас каза Мето.

Нощен полет за Дакар

Далеч в мранята, наистина съзряха двата стълба с високото напрежение. Слънцето ги заслепяваше. Дишаха тежко и уморено.

— А-а не! За никакво лозе не тръгвам. Давай да се прибираме, че тук ще слънчасаме! - решително каза Коцето. Приятелят му бе на същото мнение. След десетина метра съзряха пътека, водеща надолу. Яхнаха велосипедите и започна едно щуро и стремглаво спускане. Контрата на Метовия велосипед не държеше, току пречука, прискърца и отпусне. Пълната с дренки раница тежеше на раменете му като циментов чувал. Този товар не му позволяваше да пази равновесие и на няколко пъти едва не се хвърли в храсталака.

Слизането стана учудващо бързо. Накрая, контрата наистина запуши и трябваше да слезе от возилото. Подвикна на Коцето да спре. Вече доста уморени, клатушкайки и препъвайки се, забутаха велосипедите към близкото шосе.

— Коце, как е настроението?

— Отлично!

Нощен полет за Дакар

— Ще те заведем до едно кладенче, в което има винаги вода. То е хей там, до отклонението за язовирната стена.

Коцето също бе уморен. И неговата раница го прекършваше, но той не даваше вид. Предложението на Мето явно му хареса. Кимна утвърдително.

Бяха стъпили на нагорещения асфалт. Далеч пред тях, се жълтееше язовирната стена. Беше точно по обяд. Слънцето немилостиво пърлеше кожата им. Горещината бе станала непоносима. Дори слабият ветрец от велосипедния ход не можеше да ги разхлади. По шосето нямаше движение. Асфалтът се бе размекнал като тесто. Маранята и солената пот в очите им, пречеше да се огледат. Въртяха педалите мълчаливо, с усилие, тежко поемайки дъх.

Неочаквано, вдясно от тях, на метален пилон се бялна табела. Тя указваше, че наблизо има мини маркет. Ето го! Красива, червено боядисана виличка се гушеше, на двајсетина метра, вдясно от шосето, в зелена, добре поддържана овощна градина.

— Да ти се пие случайно бира? - попита Мето.

— Как позна? - въодушевено откликна Коцето.

Нощен полет за Дакар

— Ами, давай тогава, хей я пътеката!

Минаха по красиво оформена, настлана с базалтови плочи пътека. Навътре, в ляво, под гъста асма, бяха разположени четири пластмасови маси. Покривките им рекламираха напитката "Кока-Кола". Край всяка маса стояха по четири зелени стола. Беше същинска идилия, за изнурените от горещина пътници. Паркираха велосипедите, хвърлиха раниците и се запътиха към гостоприемно отворената врата.

Млада, разрошена, очевидно уморена от работа стопанка, ги посрещна приветливо. Табелата с менюто предлагаше специалитета на заведението - пържена цаца на народни цени. Очите и на двамата обаче се бяха залепили в няколкото пълни каси с бира. Преглътнаха жадно. Явно, че пържената цаца не им направи впечатление. Уточниха вида на бирата и след уверението на стопанката, че ще е студена, поръчаха.

— Мой ред е да черпя! — предложи Коцето.

— Нямам нищо против! - с пресъхнала уста изрече Мето.

Нощен полет за Дакар

Взеха бутилките и се отпуснаха до крайната маса. Сянката там бе най-плътна.

— Е-ха-а! Та това е марково питие! Виж етикета, по лиценз е на "Легер"! Да му се начудиш на този собственик, къде е открил тая бира?

— Ами, човекът държи на реномето на заведението.

На няколко метра от тях, край мераклийски скована колиба, лежеше премаляла от жегата, кльощава кучка. При последните думи на Коцето, тя надигна глава и наостри уши. Надали обичаше да пие бира, но подхвърления комплимент, очевидно взе, като отправен към нея. Почеса се ожесточено зад ухото, за да изгони невидимата бълха и отново се унесе в обедна дрямка.

Няколкото глътки от охладената бира вдъхна оживление на разговора им. Не усетиха как я изпиха. Това чудесно, марково питие, така хубаво им подейства, че не биха се поколебали да го повторят. Трябваше обаче, да въртят педалите още един час, под огненото слънце. Чудесната, пенлива течност щеше да ги натовари допълнително, знаеха го. От умората, жегата и изпитата

Нощен полет за Дакар

бира, очите на Мето започнаха да се затварят.

— Гладен ли си, бе Коце?

— Нещо не ми се яде, но бих пийнал още една маркова! Жената е на село. Затваря домати консерви. Сега, като се прибера, ще си опържа две яйца и ще му ударя един хубав сън.

Той подсмръкна, извади носна кърпа и притисна едната си ноздра. От силната горещина му бе потекла кръв от носа.

Загледаха се в обраслата, с прегоряла трева, язовирна стена. Маранята караше въздуха да трепти. Подобно на пустинен мираж, едно трептящо, измамно езеро се бе оформило в далечината. Предстоеше им изморителното въртене на педалите. Мето се беше заплеснал в асмата. Неузрялото, едро грозде, мамеше погледа. Изпитваше непреодолимо желание, да протегне ръка и да си откъсне зърно от близкия грозд.

— Е, какво? Ще тръгваме ли? - подсети го Коцето.

— Хайде!

Надигнаха се бавно, с голямо нежелание. Нарамиха тежките раници и забутаха велосипедите по циментовата пътека към шосето. Кучката отвори

Нощен полет за Дакар

мързеливо едното си око, прозина се широко и отново се унесе в дрямка. Явно я мързеше да ги изпраща.

ПЕСЕНТА НА ТОКАЧКАТА

Началото на април е, а зимата сякаш не искаше да си ходи. През нощта бе навалял обилен едър сняг, който сега нагрян от южно слънце, усилено се топеше. Малкият ни син микробус, току-що зареден с нова порция дизелово гориво, весело гълташе километрите по черната асфалтирана магистрала. Бяхме тръгнали по тъмно от заспалия, премръзнал, северно български градец на далечна командировка из Пиринска Македония.

Течеше вече шестият час на пътуването. Шофьорът бе засилил парното и ние леко придрямвахме унасяни от ритмичното клатушкане на колата. От време на време отварях очи, за да погледна заснежените върхове на Пирин. Обедното слънце грееше така ослепително, че от снежната белота те чак ме заболяваха. Тогава извъръщах поглед надясно, натам, където край пълноводната Струма, с отморяващ зелен цвят, се нижеха

Нощен полет за Дакар

градините с току-що покълнали пролетени зеленчуци.

Колко богат и красив е този край на България! Гледаш и не можеш да се нагледаш на сменящите се като във филм пленителни, природни картини. Току-що, отминали шеметните скали на Кресненското дефиле и погледът ни литва по широката долина на Струма натам, където в далечината високата, заснежена Беласица затваря като синьо—бяла длан хоризонта.

Отминаваме крайните квартали на Сандански. Водачът ни подхвана.

— Тук открай време си е било Българско. Християнството е крепяло хората през дългото османско владичество. Вижте, хей там на връх планината са поставили един голям кръст, за да се знае, че това е християнска земя.

Гледахме по Пиринските ридове, но така и не можахме да видим този кръст. Нашият спътник отдавна не бе идвал по тези места и май бе забравил откъде най-добре се вижда кръста. Видяхме обаче стръмните пясъчни ерозирали склонове на Пирин, така характерни за Мелнишкия пейзаж.

Микробусът се стрелна край постройките на някаква консервена фабрика

Нощен полет за Дакар

и се шмугна под моста, по който се отклоняваше магистралата за граничния пропускателен пункт Кулата. Нашият път продължаваше направо за Петрич, където беше и крайната точка на пътуването ни.

— Да се отбием до Рупите! - предложи нашия водач. — Ходил ли е някой до любимото място на баба Ванга?

Май само той бе ходил там. Всички бяхме единомдушни, че си заслужава, идвайки до Петрич да се отбием до това забележително място.

— Тук тя е черпела сили и вдъхновение, за да прилага своята дарба. - продължи той. — Ослепяла е още много малка. Застигнала я е силна буря. Ураганният вятър я е подел и хвърлил в някакви бодливи храсталаци, които безвъзвратно повредили очите и зрението и. Когато се опомнила осъзнала, че се намира край минералните извори в местността Рупите. Тук е почувствувала за първи път тая нова енергия, която и е давала възможност да прозре в най-големите дълбини на човешката душа. Помогнала е на много хора. Излекувала ги е от нелечими за медицината болести... Ето го и отклонението на пътя!

Нощен полет за Дакар

Вляво, край главния път за Петрич видяхме малка табела, закована на дървен пилон. Тя указваше пътя за местността "Рупите". До сами нея се отклоняваше тесен асфалтиран път, който завиваше в посока към ниска хълмиста местност.

След 5-6 минути се показаха няколко стари постройки на минералните бани. Едно малко крайпътно ресторантче с няколко зелени пластмасови маси примамваше пришълците с менюто си от местната македонска кухня. Неочаквано, след завоя пред очите ни се ширна малка, огряна от силното, обедно слънце котловина. Отвсякъде тя бе заобиколена от ниски, голи хълмове. Вляво, сред изсъхнала блатна растителност, се виеше малък поток, който се губеше в далечината. Пред нас, окъпан в слънчева светлина, се показва мемориалният комплекс. Бяла, красива ограда скриваше вътрешността от погледа. Над нея се извисяваше само купола на черквата и камбанарията. Входната му врата бе обаче широко отворена и през нея влизаха и излизаха малки групички посетители.

Спряхме на паркинга до няколко автомобили, които за моя изненада бяха от най-различни райони на страната. Слязохме

Нощен полет за Дакар

от микробуса с отекли от дългото пътуване крака. Лъхна ни студен, свеж въздух.

Огледахме се. Стояхме, поразени от красотата на мястото. Неразтопеният сняг блестеше и ослепяваше погледа. От хълмовете наоколо сякаш лъхаше някаква природна топлина и спокойствие. Синьото, безоблачно небе радваше окото и душата в очакване на настъпващата пролет. Във въздуха се носеше някаква омайна, птича песен идваща незнайно откъде.

Тръгнахме към комплекса. Вдясно мургави продавачки бяха наредили сергии с всякаква “свята” стока. Загледах се в изложената колекция от икони и тъкмо да посегна към джоба за стотинки, се спрях, размислих и отминах.

Досами входната врата на комплекса се разхождаха на свобода и кълвяха две неголеми, красиви птици. Приличаха на глухари, но не съвсем. Бяха целите оперени в тесни дълги сиви пера. Топчестото тяло постепенно преминаваше в тясна шия, завършваща в малка, красива глава. Имаха малък аленочервен гребен и снежнобели обеци. Птиците издаваха някакви нежни, трепетни и подсвиркващи звуци, подобно звуците на струнен инструмент. Сега

Нощен полет за Дакар

разбрах откъде идваше непознатата, птича песен.

— Това са токачки. Те са рядък вид птици, подарени на баба Ванга от някакъв чужденец. Тя много ги е обичала. Сляпата жена с часове ги е слушала. Не е могла да ги види, а само ги е слушала, слушала... Приличали й на райски птици. Размножили са се и вътре, в целия комплекс е пълно с тях. Ето вижте!

Погледнахме, накъдето ни сочеше ръката му. Край красиви, дървени кафези, по току-що поникналата трева, се разхождаха няколко птици. Горе, на самата ограда бяха кацнали десетина от тях. Те проточваха към слънцето глави и издаваха кратки пеещи, омайни звуци. Това беше любимата птича колония на баба Ванга.

Тръгнахме по грижливо застланата с разноцветни камъни алея навътре, към няколкото нисички постройки. От двете страни алеята бе оградена от вечнозелени, хвойнови храсти, които един възрастен градинар внимателно подрязваше. Една, още неразлистена бреза, бе обкичена цялата с най-различни мартеници. Те бяха толкова много, че човек добиваше впечатление, че това са цветове на екзотично дърво. Свихме

Нощен полет за Дакар

наляво към черквицата. Тя цялата е бяла. Наречена е на светицата Петка, която баба Ванга е смятала за своя покровителка.

Преминаваме по тясно мостче, пресичащо бистър поток и се изправяме пред внушително пано. Цялата лицева фасада на черквата е изрисувана от художника Светлин Русев в типичния му образен стил. Той представя сцени от живота на баба Ванга. Рисувано е с вдъхновение и замах. Обичаната от всички жена е седнала, повдигнала леко лице и ръце нагоре. Тя е заобиколена от всякъде с устремени към нея хора, очакващи изцеление на болестите си или решение на жизненоважните си проблеми.

Плахо пристъпям в черквата. В тясното коридорче спирам край една малка масичка, за да купя свещ. На нея са наредени икони на Богородица и на Света Петка. Пресягам се и вдигам малка икона. Възрастната жена ме поглежда с разбиране, взема я от ръцете ми и поставя отзад печат.

— Тези икони са осветени, господине. Нека Ви бъде за спомен и за здраве. Бог да Ви поживи!

Благодаря на жената за пожеланията, пускам стотинките в ръката и влизам в

Нощен полет за Дакар

светия храм. Черквата отвътре изглежда наистина малка. Въпреки това, от всякъде струи светлина. Всичко е в бяло. Дори от иконите лъха белота. Светците на тях повече приличат на живи хора. Колко жар е вложил Светлин Русев в тези негови творби! Иконостасът е закрит с ярко, пурпурно кадифе, обточено в златист ширит.

Вляво, на една малка масичка, е поставена голяма икона на света Петка, обиколена от множество икони на Богородица и Исус Христос. Вглеждам се в иконата и в образа на нея разпознавам баба Ванга. За много хора тая жена е била светица.

Запалвам малката свещ и търся място, за да я поставя на свещника. Трудно намирам такова, защото там всичко е пълно. Хора идват непрекъснато и търсят подкрепа от нетленния дух на баба Ванга.

Прекръствам се, мълчаливо загледан в иконата. Дали ме вижда сега и мен някъде от отвъдното? Може би е така... Всеки от нас се надява на най-човешки неща, на здраве за себе си и близките си, на добър и щастлив живот, на малко топлинка и доброта.

Излизам навън някак пречистен, олекотен и по-добър. Дали всички изпитват

Нощен полет за Дакар

това чувство, посещавайки тоя храм? Отправлям се към чешмата. Тук минералната вода тече, без да спира.

Плискам няколко шепи на лицето си, пускам за здраве малка монета в коритото и се вглеждам във вековното дърво протегнало засъхващи клони над чешмата. Оказа се, че това е столетна бреза. Високо в кората ѝ е заковано метално кръстче. Човекът, който го е сторил може би е искал да удължи живота на дървото, или пък това е любимо дърво на пророчицата, кой знае?...

Вдясно, досами входната врата е гробът на пророчицата. Бял, мраморен парапет е обиколил гроба. Отзад, също от мрамор, е изправен голям старовремски кръст. На него са издялани името и паметните за нея дати. Целият гроб е покрит със свежи цветя. Толкова много цветя... Вляво от гроба се издига бяла, висока камбанария. И тя, както и всеки елемент от мемориалния комплекс, е оформена с едно очевидно изящество и красота.

Връщаме се по мостчето и се отправяме към ниската паянтова постройка, където баба Ванга е прекарвала повечето време от дните си. Това е една малка, едноетажна,

Нощен полет за Дакар

скромна къщица с издадена напред остъклена веранда.

Надникваме през стъклата. Вътре се вижда целият скромнен интериор, в който е живяла пророчицата. Малкият диван е застлан с вълнено, красиво изтъкано покривало. Също такъв килим покрива пода. Отпред е малкото антре, през което са влизали посетителите. Всичко наоколо е заобиколено с даренията на благодарните и изцелените хора, една-две красиви икони на Богородица, изящни малки статуи дошли незнайно откъде и дарени незнайно от кого. Поглеждам некролога залепен на стъклото. Изминали са шест години от смъртта на баба Ванга. Колко бързо минава времето?!

Вдясно е залепен бял лист с едно кратко съобщение, че се чака разрешението на Министерството на Финансите, за да се направи къщицата място за музейни посещения.

Каква ирония! Чака се разрешението за нещо, което отдавна трябваше да е направено! Баба Ванга не бе чакала разрешения. Въпреки многото хули на пресата и старата власт, приемаше, разговаряше, вдъхваше надежда и помагаше на хората. За какво всъщност трябва да се

Нощен полет за Дакар

чака разрешение? Народът отдавна го е дал това разрешение...

Прочитам с възмущение това съобщение и чак сега се сещам да погледна входната врата. Тя е циментирана и не може да се отваря. Защо не допуснат народа да гледа на свобода това свято място?

Толкова ли е трудно да се издейства едно такова разрешение? Пари вероятно не стигат за нищо, дори и за да се лакира дървената стряха и чамовия обков, който от дъждовете, вече тук-там бе започнал да почернява!

Въздъхвам и се обръщам на изток, натам, накъдето е било насочено лицето на баба Ванга. Всяка сутрин тя е "гледала" към високия хълм и е посрещала зората. Надявала се е да съзре поне мъничко от нея.

Сега там далече, по високия, все още покрит с топящ се сняг хълм, е обтегнал снага високоволтов електропровод. Над него съзрях да прелита от юг едно малко ято от жерави. То летеше на север и търсеше летните си места за гнездене.

Тръгнахме обратно. Неочаквано се разнесе една мелодична, птича песен, примесена със звън на камбанки. Пред дървените пейки, на малкото свободно

Нощен полет за Дакар

пространство, се беше спряла една токачка. Тя бе изпружила шия напред, в посока на входната врата и пееше. От кафезите радостно я подкрепяха нейните дружки. Стояхме усмихнати и гледахме токачката. А тя несмущавана от нищо, пееше ли пееше...

— Дали пък това не е душата на баба Ванга? Вижте, гледа към идващите хора и като че ли ги приветствува. – каза някой от нас. – Сякаш им казва, “Добре ми дошли! Седнете, де! Сега ке почакате редо си!”.

На излизане, до вратата съгледах някаква мраморна плоча, закрепена на стената на зида. Приблжих се. На нея пишеше: “Свършиха мъките ти земни, защото на всеки, който те помолеше, помогна ти!” Това като че ли бяха най-красивите думи казани някога за нея.

Вървахме умълчани и замислени.

— Заслужаваше си да дойдем тук, нали? – каза нашия водач. Всички отговорихме утвърдително. Искаше ли питане? Такива места се помнят за цял живот.

Заобиколихме комплекса. От малкото езерце покрито с изсъхнала тръстика, се вдигаха талази от пара. Това бяха минералните извори на “Рупите”.

Нощен полет за Дакар

Приблжихме. Наведох се и докоснах водата. Дръпнах ръката си. Тя беше много гореща, все едно току-що кипната на огън. Замириса на сяра. Пред нас, една синьо боядисана ламаринена ограда, заобикаляше минералния басейн.

— Лекува нервни болести! – поясни нашия водач. — Трябва вече да вървим, че ни чакат задачи. Нали все пак сме в командировка?

Качихме се на микробуса и потеглихме по обратния път. На отклонението за главния път, неволно се обърнах назад. Там, в далечината зад невисоките хълмове, оставаше онова красиво място, наречено незнайно защо “Рупите”. В ушите ми все още продължаваше да звъни песента на малката токачка. Така щях да я запомня, затворила очи, протегнала шия, отворила малка човка, изливаща неземните си трели.

Микробусът направи рязък завой. Колелата отново запяха монотонната си песен. В далечината вече се виждаха постройките на град Петрич. Над него, покрита с бял сняг, искрящ на обедното слънце, се извисяваше величествената Беласица.

СУХ ЖИВОТ

Кафето, което Мето изпи на рано отворения павилион до жп гарата, бе наистина добро. От ободрителните свойства на тая течност, краката му подобно на навита пружина, си ходеха сами. Беше се развиделяло. Той топуркаше надолу, по пътеката към лозята, нарамил старата, алпийска раница. Нямахше навика да лежи до късно. Пукне ли зората, бе вече на крак. Безработицата го мъчеше. Нямахше пари дори за сутрешния вестник или за любимата баничка, но за кафе събра.

Беше крайт на август, традиционния сезон за варене на компоти. Някъде дълбоко, в кухненския шкаф се криеше мизерно кило захар, пазено специално за този случай. Ами плод? Плод имаше колкото си щеш. Пазарът бе препълнен от плодове, праскови, ябълки, сливи, кайсии. Мето обаче отбягваше да минава оттам. Завиваше му свят, не от плодовете, а от цените. Според него, бяха високи, недостъпни и кождодерски. За човек без пари, всичко е

Нощен полет за Дакар

скъпо, нали? Има една поговорка, „Помогни си сам, за да ти помогне и Господ!“. За какво да си помогне ли? Да намери работа? Глупости! Работа по принцип, в тоя град, нямаше. Всички го знаеха! Възможно ли е обаче, в тоя „компотен“ сезон, да си направи компоти без пари? Брей, че е тъп! Разбира се, че може! Кой ли бере сега дренки, къпини и други диви щуротии, дето никой не сади, а си растат сами? Дренковият компот в жегата, с бучки лед си е истинско бижу.

Преди няколко дни, Мето обра с вещица бодлив къпинак. Тая сутрин обаче, темата бе „дрянка“. Знаеше къде я има, кога зрее и дори какви сортове е. Оставаше само да иде, да протегне ръка и да я откъсне. По-лесно от това, здраве му кажи! Въобще не го мързеше за подобна акция.

А времето? От сутринта е едно божествено... ! След падналия, нощен дъжд се чувстваше хладинка и свежест. Бе леко облачно, само за дренкобер!

По принцип, Мето мразеше жегата. Имаше ли жега, не го търси. От жегата се потеше, беше му дискомфортно, абе “Кофти история!”, както обичаше да се изразява. Но тая сутрин, бе бижу!

Нощен полет за Дакар

Така че, в момента бодро топуркаше по прашната пътека за лозята. Подсвирваше си весело някаква любима, латино мелодия. На изток, над облите върхове на Веслец, се бе пукнала прекрасна зора. Ходеше леко по „линията“, край високите, с човешки бой магарешки тръни и нахвърляни купчини с боклук. Нечия ръка се бе опитала да ги гори, но бе обгорила само тревата. Екологичните му пристрастия тоя път бяха притъпени.

„Линията“ ли? Това бе насип, вдигнат по времето на Тато. Мислеха да прокарват жп линия за Оряхово. Идеята така и не се осъществи. Остана си спомена за нея и възможността за пряк и бърз път до лозята. „Линията“ беше любимият път на Мето, щом се наканеше да ходи в тоя район.

Ето го и мостчето, с потока, дал име на големия, бетонен, градски квартал. Стъпи на околоръстното шосе. Зад него изправяше чело лозарския масив.

Тъкмо преминаваше, когато някакъв голям, турски тир едва не го премаза. Видя го в последния момент. Движеше се тихо и бързо. С енергични отскоци Мето прекоси магистралата.

Нощен полет за Дакар

— Еха а, и тоя път му се размина на безработния гяур!

Такава пустош бяха тия лозя! Много къщи, мераклийски натъкмени, сега пустееха без стопани. Оня ден си говореха с братовчеда за обирджийските шайки. От тях, май, нямаше спасение. Наплашените лозари, по светло, хващаха пътя за града. Не смееха да замръкнат. Обираха и пребиваха оня, който открият. Нямаше полиция, нямаше отърване.

Някъде отляво го залая куче. То бе освирепяло от глад. Хвърляше се с разпенена уста към него, страх да те побие. Беше отвързано, затова Мето побърза да отминне.

— Колко ли време не си ял бе, див помияр?!

Мястото с дренака откри лесно. Имаше достатъчно зрял плод. Беше лесно за бране. Някой го убеждаваше, че времето за дренкобер било отминало. Мето бе на друго мнение. Беше си написал календарен график за тия работи. Знаеше кога зреят къпините, кога дренките и кога орехите? Така че, не можеха да го излъжат.

А бяха едни дренки, едри, зрели, сладко-кисели, с една дума дренки - мечта. Нагоре,

Нощен полет за Дакар

зад дренака, се намираше парцелът, който дядо му обработваше. Беше преди трийсетина години. Какви смели проекти имаше старецът за него. Така и не се осъществиха. Нищо не успя да построи на това място. Никой от наследниците не наследи ентузиазма му. Парцелът си остана празен, с няколко засадени овошки в него.

Мето винаги го обикаляше, когато имаше възможност. Днес намерението му беше именно такава, защото над парцела се ширеше стар дренак. Там щеше да довърши кампанията. Не можеше да го обърка, защото досама него, се издигаха два високи стълба с високо напрежение.

С умиление стъпи на запустелия парцел. Огледа се. Търсеше старото смрадливо дърво в горния му край. Така и не го откри. Беше отсечено. Там, дето бе растяло, се виждаха млади филизи. Наведе се и набра връзка листа от лековитата билка. От овощните дръвчета бе останала само стройна черешка, незнайно как оцеляла през годините. Явно косачът я бе съжалил и запазил. Видя и едно оглозгано от кози, орехово дръвче. Вероятно, това лято щеше да му е последно.

— Какво насам, бе градски?!

Нощен полет за Дакар

Обърна се. Зад него стоеше висок и много слаб човек. Имаше вид на туберкулозен. Не беше усетил как е приближил.

— О-о-о, здрасти! Как ти е името, бе приятел?

— Васко ме викат! Тук живея, на чист въздух, с козите. Двайсет години работих в апретурата на текстилния комбинат, при боите. Виж, косата ми опада, зъбите и те, здраве нямам. А това, козите де, сам си ги завъдих, на майтап. Преди време един комшия ми продаде женско яре. Не го заклах. Разплодих го. Така, една по една, та хей ги десет. Сега си живея на лозе, пия си млекце, ям си сиренце и не се прибирам в града.

— Откъде си купуваш хляб?

— Жена ми носи от града.

— Имаш ли геран, вода?

— Всичко си имам, даже и ток. Снощи, с комшията, гледахме мача Левски - Галатасарай. Тоя съдия е мръсник! Разсипа ни!

Васко започна дълъг монолог, спиране нямаше. Все едно, че не бе виждал хора от цяла година. Говореше, говореше, на

Нощен полет за Дакар

всякакви теми. Говореше, без да си поема дъх.

— Васко, не береш ли дренки?

— Откъде търпение? Имам на лозе един сливак. Вчера затворих компоти от сливи. Това дрянката, си иска голямо търпение за бране. Бях сварил преди време дренкова ракия. Дойде ми на гости един доктор. Като му показах рафта с бутилките, изохка и каза: “Чакай, нищо няма да продаваш. Даваш го на мене! Ще си седнем само двамата, чуваш ли...? Мезето е от мен!”

— И какво?

— Такова докторско пиянде не бях виждал!

— Хайде бе!

— Така си беше! — и Васко продължи своята тирада на всички житейски теми.

Мето започна да бере плода на близкия дрян. Отговаряше на събеседника си от време на време, колкото да поддържа разговора. По някое време на приказливя му омръзна монолога, подвижна на козите и без да се сбогува се шмугна в храсталака.

Беритбата на дренки вече завършваше. Тукашните бяха много по-узрели и по-сладки. Захрупа сочните плодове. Като се насити, се огледа. На изток, се виждаше

Нощен полет за Дакар

някаква схлупена къщурка. Оттам се чуваха удари от брадва.

Когато наближи, ударите спряха. Оня, дето я въртеше, изчезна. На Мето му се стори, че човекът се уплаши и се скри. Прихлупената, стара къщурка едва се виждаше зад плетената ограда. Току-зад разкривения вратник, край куп от дървесни коренища, лежеше малка, добре изострена брадва. Цялата къщурка бе опасана с пояс от коренища, изсъхнали, с най-причудливи форми и от най-различни дървета. По-навътре, се виждаше друга купчина. Явно, това бе основното занимание на човека, да разсича дървесните корени и да си приготвя зимно топливо. Мето се притесни от посрещането, после се закашля и провикна.

— Пешо-о-о, тука ли си, бре!

Дървосекачът се показа. Беше дребно, възрастно човече, голо до кръста, обгоряло от слънцето. Въпреки слабата му фигура, ясно се открояваха жилавите, изпъкнали мускули. Там дето ги нямаше, стърчаха скелетните кости. Човекът приличаше причудливо на едно от тези изсъхнали коренища, които с настървение се мъчеше да разреже. Приблужи несигурно и кротко продума:

Нощен полет за Дакар

— Ти ме викаш по име?! Откъде ме знаеш?

— Преди малко говорихме с Васко, та той спомена за тебе.

— А-а, да. Цял ден се мотае наоколо тоя мързел. Не вземе да ги натири тия кози и да хване да свърши някоя полезна работа.

— И друг път съм идвал при теб. Помниш ли ме? - човекът се взря в Мето, устните му се разтегнаха в усмивка и каза.

— Ти... не идва ли миналата година насам?

— Беше преди три години. Навремето, дядо ми бе получил от общината хей оня парцел. Мъчеше се да го обработва. Не му стигнаха силите и се отказа.

— А-а, помня го стареца. Аз първи направих къща тук, още през 64-та. Преди години, имах много комшии. Сега виждаш какво е мъртвило. Едно момче купи миналата година онова лозе над мен. Брои два милиона, а може и три, но цяло лято не се е мяркало. Всичко, което насади, тревяса и буреняса.

— Вярно ли е това за обирджиите? Че човек не може да замръкне на лозе?

Нощен полет за Дакар

— То си е така, ама аз не мърдам оттук. Няма къде да ходя. Тук си ми е добре. Сам съм, хей с онова куче.

Едно рижаво, косматото куче се бе показало зад къщурката, оплезило език, приятелски махащо с опашка. То бе старо, като стопанина си и кльощаво като него. Човекът бавно продължи приказка по започнатата тема.

— Преди няколко нощи дойдоха едни с камион. Бяха четирима. Кучето лаеше, та се късаше. Излязох аз, викнах им. А един, току изръмжа:

„Що не си траеш, че ако ти дойда...!“

— Нямаше какво да сторя. Влязох си вътре. А тоя комшия, под мен, умря и лозето му запустя. Миналата седмица, като ходих да си взема пенсията, се видях в пощата с дъщеря му. Разказвам ѝ за къщата, за лозето. А тя, ми запреща: „Ако някой пита за него, обади ми. Ще го продам! Никой вече няма да го работи това лозе.“

— Тези коренища не те ли изморяват? - подхвана любимата му тема Мето.

— Да знаеш, само как хубаво горят и колко жар правят! Ето виж, това е ясен, той най-бързо изгаря. А това е дъб. Докато го разцепя, силите ми се вземат. Виждаш ли

Нощен полет за Дакар

тази цепнатина в коренището. Един удар по нея и е готово. Я ела да видиш нещо...

Човекът отвори входния вратник и поведе госта си към малкия сайвант.

— Гледай, какво нещо е вътре!...

Постройката бе пълна с коренища, ситно надробени, старателно подредени, на правилни редици, чак до покрива. Личеше си меракът на тоя човек. Явно го правеше с голямо удоволствие.

— До зимата ще го напълня.

Мето, бръкна в джоба, извади два ментови бонбона и подаде единия на събеседника си.

— Заповядай! Винаги ги нося със себе си, заради кръвното.

Човекът отначало отказа, но след това размисли, взе бонбона, бавно разви хартията и с неуверен жест го пъкна в уста. Недоверието между тях се бе стопило.

— А вода, откъде вземаш?

— Тук няма вода. Нося я х-е-е-й отдолу, от кладенчето. Но сега, от тази суша и то почти пресъхна. Имам малко, искаш ли?

— Не, не! Като слизам надолу, ще се отбия до него, за да се напия. Че как я караш така, без вода?

Нощен полет за Дакар

— Ами карам я. Свикнал съм. Сух живот!...

— Нощес в града валя, та чак до градушка стигна.

— Видях! Мина на облак, изля се и отмина. Но тук забрави да дойде! От месеци не е валяло. Всичко изгоря! Земята се напука от суша!

— Пешо, време ми е да тръгвам.

— Ако искаш, хе-е по-долу, има много дренак. Вчера, едни момчетии го беряха.

— Не-е, стига ми. Ще вървя!

— Па мини оттук, че е по-пряко!

— Остани си със здраве, Пешо! Догодина може пак да се видим. Нека не се заричаме!

Мето свърна по тясната, обрасла със суха трева, пътека. Обърна се. Възрастният, сух мъж и кучето му стояха един до друг, загледани в него. Кучето се напъна и лавна пресипнало. Помаха им с ръка.

Продължи надолу, край редицата от стари лозя. Наоколо бе мъртва тишина. Неочаквано, звънки удари на чук по наковалня го стресна. Погледна натам... Красива вила, обкована с лакирани, чамови дъски, се гущеше между няколко борови дървета. Три, залепени един до друг

Нощен полет за Дакар

некролога на починала жена, се белееха на стената ѝ. На върха на вилата, окачена на прът, се ветрееше скъсана мъжка риза, пригодена като плашило. Няколко подобни плашила се ветрееха из лозето. Човекът, явно бе взел мерки, за защита срещу пернати грабители. Звънките удари на чука продължаваха. Какво ли кове толкова?

Тук някъде трябва да е кладенчето. Повъртя се наоколо, но като не го откри, продължи надолу.

Слезе на шосето. Пресече потока и се запъти към града. Слънцето бе припекло немилостиво. Минаваше обяд. Метото се задъха. Така мразеше тая жега! Полето пред него се жълтееше от изгорелите от слънце бурени. Малко стадо крави бе западнило до почти пресъхнала вада. Кльоцава крава, с голям, меден хлопатар, ожесточено клюмаше глава, нагоре-надолу, опитвайки се неуспешно да пропъди досадните мухи. Хлопката ѝ звънеше силно и огласяше всичко наоколо.

В далечината, в трепкащата мараня, се сивееха постройките на пустеещите заводи. На висок, електрически стълб чернееше щъркелово гнездо. То явно бе достроявано от птиците всяка година. С тежестта си бе

Нощен полет за Дакар

счупило порцелановия изолатор. Стара, конска каруца, натоварена с насечен вършинак, бавно се промъкваше между бурените. Край нея подтичваше младо жребче. Каруцарят, седнал върху купа, приведен напред, лениво размахваше късия камшик.

На запад, край високите тополи, магистралата за Оряхово живееше своя забързан живот. Нови, лъскави автомобили шеметно препускаха, всеки към своята цел. Този задъхан, лъскав, автомобилен поток рязко контрастираше с мъртвилото на неработещите заводи. Сякаш целия, днешен живот бе съсредоточен в тая магистрала.

Мето спря да почине, загледа се във високите, изсъхнали тръни. Спомни си как, като дете идваше тук, на ученическа бригада, за да събират узрелите мамули на златокосата царица. Наоколо се ширеха необятни царевични ниви. По-късно, когато вече не сядяха царица, земята бе облагородена с ягоди. Идваше, за да купува щайги с евтини ягоди. Какво време беше?!...

Тежката буца на тъгата го стегна за гърлото. Извади от джоба си ментов бонбон и бързо го налапа.

Нощен полет за Дакар

Внимателно пресече магистралата. Вече бе в очертанията на града. Вдясно, лъсна красиво боядисаната сграда на италианската, шивашка фабрика. Куп млади работнички със светлосини престилки бяха приседнали направо на тревата, изтощени от работа и от горещина. Отдъхваха. Лицата им бяха уморени, унили и угрижени.

Зад фабриката, група работници довършваха работата по новата бензиностанция. Тя цялата блестеше от лак и боя. Светещи реклами грабваха вниманието и създаваха впечатление за лукс и богатство.

Вероятно подготвяха откриването ѝ, защото забеляза присъствието на градския синдикален лидер. Не можеше да го обърка. Активистът често се явяваше по местната кабелна телевизия. Сега се бе спрял до група работници, край един, почти повален, бетонен стълб и размахваше метален чук.

Стълбът бе започнал да пада. При това си действие, се беше заклецил в клоните на окършен бор. Петима работници наблюдаваха с интерес събитието. Синдикалистът удряше с всички сили по стеблото на стълба. Без да иска, Мето бе

Нощен полет за Дакар

попаднал на истинско шоу, което с удоволствие би изгледал докрай.

Мето се спря под сянката на крайпътно дърво, хем да почине, хем да види финала на мероприятияето. Синдикалистът удряше, а работниците му даваха акъл. Най-сетне стълбът се откачи от клоните и рухна на земята.

Пъргав работник, с ъглошлайфка в ръка, сръчно се въртна, препили арматурните жезла и с това операцията свърши. Синдикалистът гордо се изправи, захвърли чука, разкърши рамене и усмихнат прие поздравленията на заобикалящите го.

От север повя свеж ветрец. Той обля с прохладен дъх потното чело на Мето. Неочаквано си спомни за оная популярна, станала му любима реклама от кабелния канал "Дискавъри".

На нея, грижовна, насапунена ръка миеше главата на риж орангутан. Орангутанът се зъбеше от удоволствие. В един момент той отваряше уста, свиваше я в буквата "О", сякаш викаше в екстаз "Мамбо-о-о!...". След това започваше луда бразилска самба, при която на Мето му идваше да скочи и да затанцува.

Нощен полет за Дакар

Тая мелодия така силно се бе набила в съзнанието му, че целия ден си тананикаше само нея.

— Е-е-х, другарю, господин, синдикалист... Как са пропуснали тоя път да те увековечат журналистите?!

Мамбо-о-о! Ши-ши...ши-ши...ши-ши!...

На следващото лято Мето мина отново по онези места. Отби се да види и Пешо.

Къщурката обаче пустееше. Не се виждаше и куче. Пред плетения вратник бе обрасло с буренак. Бутна го леко и влезе. На синьо боядисаната врата жълтееше полуразлепен некролог. Нямаше снимка. Беше семпличък некролог.

Зачете се. Името му е било, Петър Стоянов Каменов. Починал бил на 74 годишна възраст, след кратко боледуване. Най-долу не бяха вписани имената на опечалените.

В средата на тревясалото дворче се виждаха два три корена, изсъхнали и почернели от влагата на дъждовете. Зад тях, под стара слива, сивееше стар, изпокъсан дюшек.

Нощен полет за Дакар

Това бе останало от сухия, странен мъж. Така е в живота! Виждаш се с човека, разговаряш, уговаряш си нови срещи, а то...

СРЕЩА НА „ЙОЛКОВИЦА“

Всяка година, на втори юни, посещавах връх Околчица, за да видя тържественото честване на героичния подвиг на Ботевата чета. Като традиция, след тържеството се отбивах и до местността Йолковица, където е лобното място на Христо Ботев. Там, на това закътано в шубраци място, е поставена една неголяма, проядена от дъждовете варовикова скала с издялан на нея надпис: “Изпълни се пророчеството твое. Жив си ти!”. На тоя ден, тя е покрита с венци и с много букети от планински цветя, свежи и разноцветни.

И тази година, още не дочакал завършването на тържеството, с моя помлад приятел тръгнахме натам, за да положим и нашите скромни букетчета на онова свято място.

На отклонението от главната пътека, в подножието на връх Канарата, има поставена табела, указваща посоката. Там, на грубо скованата пейка, бяха поседнали две изтощени от дългия преход момичета,

Нощен полет за Дакар

които очевидно не бяха от врачанския район. Силите им, вероятно, бяха стигнали дотук. Запалили по цигара, едното любопитно ни запита:

— Какво има на лобното място на Ботев?

— Ами, има една скала с надпис и сигурно много цветя. - отвърнах. — Тръгнали сме за там. Само на пет минути път е оттук. Елате с нас, ще ви го покажем.

Отговорът ми сигурно ги разочарова, или пък се побояха, кой знае, но замълчаха и ние продължихме нататък с приятеля, под прежуриящото, обедно слънце.

Пътеката се виеше между глогови храсти. По нея пролазваха торни бръмбари. Край нас жужаха насекоми, отляво и отдясно, подплашени от стъпките ни, се шумгуваха гущери. Вляво, долу, тъмнееше млада, борова гора, която препречваше погледа към долината на Йолковица. Вече приближавахме и всеки миг очаквахме да видим скалата, но когато тя се появи спряхме изненадани...

Там, на самото лобно място имаше някакъв възрастен, самотен човек, който изправен в цял ръст бе застинал неподвижно, и като че ли прегръщаше скалата. Бяхме още далеч, и не можехме да

Нощен полет за Дакар

видим точно какво прави. Имаше нещо познато в този човек. Струваше ми се, че съм го виждал много пъти, но не можех да си спомня къде. Колоритна фигура с широка, прошарена брада, дълга разпиляна коса, характерна стойка. Липсваше само юнашки изпъчения корем. Човекът бе слаб, леко прегърбен.

— Ха, та това е скулпторът Цвятко Йорданов! С големия му син бяхме приятели!

— Да, така е, няма врачанин да не го познава! Не съм го виждал от години! Какво ли прави тук? Защо ли не е на тържеството?

Наближихме, поздравихме го приветливо, като стар приятел. Той очевидно не се изненада. Не ни познаваше, но беше свикнал на подобни поздрави. Като всяка много популярна и контактна личност.

— Здравейте момчета! Сигурно се чудите, какво правя? - загорялото му червендалесто лице, покрито с остри дълбоки бръчки, ни се усмихна приветливо. Зад стъклата на големите очила, очите светеха живо.

Нощен полет за Дакар

— Виждате ли го тоя надпис?! Аз съм го дялал! Беше преди трийсет и седем години! Багряна написа стиха!

Е, вече това си беше изненада, защото въпреки, че бяхме и двамата врачани, не знаехме тоя факт. Нашата изненада бе очевидна и за него, защото започна да обяснява подробно:

— Тоя камък не е бил винаги на това място! Беше хей там, на пет метра по-наляво. Няколко яки момчета го преместиха тук, защото точно това е лобното място на войводата. Две години умуваха академиците и най-сетне казаха, че е тук!

Викнаха ме партийните ръководители и поискаха да го направя спешно, защото приближаваха второ юнските тържества. Да знаете какъв зор беше.... Сегашният асфалтиран път го нямаше. Качвахме се по стръмни пътеки. Всяка сутрин излизах от село Паволче, където ми бяха дали квартира, и хващах пътеката за насам. Пък се случи едно лошо време, дъжд... Едва по три букви успях да издялам на ден. Прибирах се мокър, по тъмно. Бях млад, нищо не ме плашеше.

Погледнах тоя, вече възрастен човек с уважение, защото и аз бях хванал малко от

Нощен полет за Дакар

онова време, когато, преди да построят шосето през село Челопек, по цял час пълзяхме, по старата пътека, от село Паволче, нагоре до връх Околчица.

— И как си работил в тоя дъжд?

— Бяха ми опънали палатка, но си беше мокро. Как да ви кажа, беше много трудно, но го завърших навреме, няма да го разберете.

Спомних си за двете момичета, които видяхме преди малко и се съгласих с него. Времената сега са други.

— Като гледам надписа, доста се е наклонил! - продължи бай Цвятко. — Трябва да се повдигне малко камъка, от дясно и да му се подложи нещо. Сега не мога да пипам цветята, за да видя колко сантиметра му трябва, но е нужно да се направи.

— Къде си сега, че не те виждаме по Враца?

— Ами на село съм си, във Вировско. Жената е повече там, а аз прескачам за ден-два към града, до ателието. Там е малкият ми син. Той ми е наследил професията, а големият е в София. Минете някой път де, там съм всеки вторник.

— Какво правиш на село, бай Цветко?

Нощен полет за Дакар

— Пенсионерска работа, бе момчета, мотиката играе, та пушек се вдига.

Устата му е пресъхнала. Вадя от раницата бутилката с вода, за да го почерпя. Като чу, че водата е изворна, отпи с удоволствие и продължи:

— Това, дето построиха тия бунгала, толкоз близо до паметника, е голяма грешка! Вечер като светнат се вижда от всякъде. Вместо да свети паметника, светят заведенията. Трябва да ги преместят оттам.

— Трудна работа е, бай Цветко, бизнес време е сега.

— Паметникът трябва да се осветява вечер от прожектори. Той затова е изграден там, за да се вижда от цялата долина. Трябва, паметникът да свети, а не заведенията! Колко му е, някой, вечер от ресторанта, да включи ключа. Във Враца има патриотични бизнесмени. Ще се намери някой, да задели и да помогне, за да се направи осветлението. Добре ли е реконструиран, какво ще кажете?

Не зная, защо ни зададе този въпрос? Дали защото искаше да чуе мнението ни като неспециалисти, или за нещо друго?

Отговорих му утвърдително, макар че за себе си не бях сигурен в това. Преди

Нощен полет за Дакар

няколко минути го оглеждахме, но си личеше, че не е имало мерак в работата на съвременните майстори. Дали пак липсата на пари или бързината е попречила, не зная.

— А тук, до лобното място, трябва да се постави висок пилон, на който, в бележити дни, да се развява българското знаме! Два са туристическите обекти, с които Враца е известна, пещерата Леденика и връх Околчица. Трябва да се мисли за тях! Пари няма за нищо, и моята пенсия не ми достига, но за такива неща не трябва да се жалят пари. Те възпитават младите.

Поставихме нашите скромни букетчета, на камъка, до другите букети. Поседяхме още малко, умълчани, всеки с мислите си. Слънцето напичаше силно. Бай Цвятко взе бастунчето, и тежко се изправи. Дойде време да се разделяме.

— Аз ще тръгна надолу. Тая пътека, към долината, е по-лека, няма камънак и се върви все надолу, хайде с мен!

— За съжаление, нашата посока е друга. Трябва да се върнем обратно, че ще хващаме пътеката за Враца. Имаме желание да слезем през водопада.

Нощен полет за Дакар

— Е, вървете със здраве момчета! Дано съм жив да дойда и догодина, пак тук. На тринайсети, тоя месец, правя 75 години. Ама мисля, че ще намеря сили и за догодина.

Сбогувахме се като със стар приятел. Възрастният скулптор се запъти надолу, накуцвайки, по пътеката за долината на Йолковица. Сигурно щеше да се качи на някой претъпкан автобус за връщане. А ние, тръгнахме пеша обратно, под прежурящото слънце, по посока за водопада Скакля.

ПРОСЯКЪТ

Лошо е, ако кихнеш и се окаже, че няма кой да ти каже, “Наздраве!”. Още по-лошо е, ако го закъсаш и се случи да те ограби не кой да е, а свой човек, роднина.

Това си мислех веднъж, когато шляейки се по стария пазар, пресмятах наум, дали ще ми стигнат стотинките за един хляб и една бира. Тези, не съвсем положителни мисли, ми навея бродещата, слаба и прегърбена фигура на моя съсед от третия етаж, дядо Райчо. Появата му, като нов обитател на жилищния вход в старата ни кооперация, бе неочаквана, както и бе неочаквано поведението на предишния обитател на апартамента, Игнат.

Всички знаеха, че нещата между Игнат и половинката му не вървяха добре. Никой обаче не допусна, че Игнат ще продаде жилището си и ще изчезне от града. Всичко се случи, както обичаше да казва нашия, бележит съгражданин, вече покойник, Тошо

Нощен полет за Дакар

Милионера, за време “аламинут”. Имаше някакви мебели, вехти и изпочупени, които Игнат продаде или замени за няколко водки “Селект”. Целият вход, изслуша с клюкарско любопитство среднощния скандал, който Игнат вдигна, като за последно, на възлюбената си. На сутринта, едно товарно такси отведе конфликтното семейство незнайно накъде. След няколко часа, друго товарно такси спря пред входа и за време “аламинут” беше стоварен друг комплект овехтели и изпочупени мебели, заедно с новия обитател на апартамента, дядо Райчо.

Любопитните жители на старата кооперация поогледаха и поодумаха новия съкооператор, само колкото да регистрират стандартния човешки и клюкарски интерес и с това събитието бе забравено. Нещата си тръгнаха пак по старото русло, сиреч в борба за хляба и сиренето, защото цената на тока пак се беше вдигнала и новата инфлационна вълна ръмжеше с жестоко озлобление към все още живите пенсионери.

Дядо Райчо впрочем, нямаше въобще вид на дядо. Беше винаги гладко обръснат, чисто и спретнато облечен. Дори понякога

Нощен полет за Дакар

слагаше вратовръзка, което пък навяваше мисълта за бивше, високо, социално положение. Той обичаше да се разхожда, отначало из квартала и стария пазар, а сетне из центъра на града. Като че ли, всичките му занимания се състояха в тези всекидневни разходки. Човек можеше да го срещне на най-невероятни места. Беше тих, мълчалив. Рядко говореше, само ако се случеше да попита за нещо, което нямаше как да научи от разходките. Никой не го посещаваше. Някой пусна слуха, че има две дъщери, но за три години никой не видя тези негови дъщери.

Беше един самотен, изоставен и странен старец. Странността му се изразяваше в затвореността на характера и неочакваните реакции, когато някой го заговореше. На въпросите на питащите отговаряше кратко, едносрично и пак млъкваше.

Все пак, един или двама обитатели на кооперацията успяха да се сближат с него. Това беше Джовани, безработният и завеян ерген от петия етаж и възрастната, приказлива баба Зоя, от първия етаж. Впрочем тя видя в него умния и интелигентен човек. Заговаряше го при всяка среща и дядо Райчо, ни в клин, ни в

Нощен полет за Дакар

ръкав, трябваше да отговаря по някакъв свой, оригинален начин. Разговорите между двамата обаче, бе истинско шоу. Шоуто се състоеше във факта, че и двамата бяха малко глухи. Единият питаше за едно, а другият разбираше съвсем друго. Естествено отговорът се оформяше в духа на разгаданата мисъл. Както и да е, тези старчески кусури са така разпространени, че едва ли някой им обръща сериозно внимание.

Пръв Джовани пусна слуха, че на дядо Райчо му “хлопа дъската”. Бил го обвинил, че му е откраднал пет лева. Дали беше вярно? Не зная, но Джовани при своята безработица и гладория би се зарадвал не само на пет, но и на един лев. Някои мошеници окрадоха държавата за милиони, а дядо Райчо окрали с пет лева, смешно нали? На дядото обаче, не беше никак смешно, защото когато съзреше Джовани отдалеч, минаваше на другия тротоар или просто заобикаляше кооперацията, за да не се срещнат. Така че, сближението между двамата, премина в негласна вражда. Оня слух за “хлопащата дъска”, обаче си остана. Не само си остана, но се и засили.

Нощен полет за Дакар

Мирното и кротко присъствие на дядо Райчо доби, след време, интересен и цветист оттенък. На третата година от заселването си в кооперацията, старецът се превърна в контактна личност. Тая контактност се прояви в една жалка и презряна от хората форма. Неусетно, никой не разбра как и защо, бай Райчо започна да проси...

Сутрин или вечер, на входната врата на някой от кооператорите, се позвъняваше. Гостът обикновено се оказваше дядо Райчо, пристъпящ смутено от крак на крак с чинийка в ръка.

— Може ли да ми сипете малко супичка, ако обичате?

Това беше стандартният му въпрос. Кооператорите, още по-притеснени от него, вземаха чинийката и я пълнеха с храна, кой каквото имаше. Всичките, до един, макар и бедни хорица бяха състрадателни и му даваха храна със съжаление и от сърце. Той не забравяше да поблагодари. Дори го правеше много изразително, с подчертана любезност.

След време, някои от тях започнаха да му отказват и хлопват вратата. Само баба Зоя и пенсионираната прокурорка от

Нощен полет за Дакар

четвъртия етаж, не го отблъскваха. Прокурорката, дори слагаше по цяла тенджерка супа, да готви специално за него. Тя получаваше висока пенсия и не се скъпеше да го храни. Децата и внуците ѝ бяха далеч и нуждата, да се грижи за някого, беше повече от актуална. Баба Зоя пък, с милостивото си сърце, дори ходеше до бедничкия му дом, за да му носи чинии, с останала от предния ден храна, която не можеше да изяде.

Кооператорите недоумяваха, как такъв спретнат и изискано облечен човек, може да проси? Разпитваха го, искаха да разберат причината. Той отговаряше по един и същ немногословен начин. Внукът му го посещавал и го крадял. Откривал мястото, където държал пенсията и я отмъквал, цялата...

— Глупости! – злобееше Джовани. — Тая откачалка не знае къде да иде, за да си вземе пенсията!

Баба Зоя се нуждаеше от диетично хранене. Тя ходеше, всеки ден около обяд, в единствения диетичен стол на града, с две съдинки за храна. Веднъж, много учудена, видя дядо Райчо на опашката пред шубера. Някой му бе казал за тоя евтин стол,

Нощен полет за Дакар

посещаван предимно от болни и пенсионери. От тоя момент, дядото не пропускаше да го навести, около обяд.

Баба Зоя беше много любопитна жена и след като получи храната си, седна край една отдалечена маса, за да види какви действия ще предприеме нейния съсед. Когато му дойде ред, дядо Райчо запристъпва от крак на крак и смутено заговори готвачката, която разсипваше храната.

— Може ли малко супичка? Много съм гладен!

— Къде са ти купоните, бе дядо? последва ответния въпрос.

— Нямам пари! Може ли малко супичка?

— Без купони не даваме!

Старецът се засуети, каза си своето “Извинете!” и седна търпеливо на един стол. Вероятно, щом се разнесеше опашката, щяха да му сипят чиния супа.

Една друга възрастна жена, която сглобяваше в момента съдинките си за храна на същата маса, доловила погледа на баба Зоя, обясни: — Какво, главния счетоводител ли гледате? Закъсал го е здравата. Проси от всички, ту стотинки, ту

Нощен полет за Дакар

хляб. Като огладнее около обяд и идва. Свикнали сме му. Жалко, но за това трябва да се срамуват децата му. Има ли деца, няма ли?... Кой знае?

— Има две дъщери. Живеем в една кооперация, но от доста време никой не ги е виждал.

Тя стана с усилие и бавно тръгна към изхода.

— Боже, Боже! Да не ми се случва! – пророни тихо и съжалително.

Баба Зоя беше много състрадателна жена. Малката ѝ пенсия не стигаше за нищо. Едва смогваше, с помощта на сина си, да изплати месечните вноски за парното и тока. Въпреки това, имаше ли нещо в излишък, най-вече храна, обичаше да го сподели с другите.

Имаше си и любимец, котарака Пешо. Той редовно обикаляше, безчет пъти на ден, района пред терасата на апартамента ѝ. След настойчиво мяукане, винаги биваше възнаграждаван с нещо вкусно.

Пешо беше деликатно котешко създание. Кафяво-черната му тигрова козина, бе чиста и старателно облизана. Той беше любимец на още една пенсионерка, от съседния вход и тоя факт, му се отрази по

Нощен полет за Дакар

един прекрасен начин. Имаше охранен и доволен вид. Пристъпваше тежко и с достойнство. Чупеше таз, гъвкаво правеше завоите, издебело и нежно мяукаше, когато е гладен. Чуеш ли го, просто сърце ще ти се скъса. От време на време, забягваше на изследователска обиколка, чак до ламаринения фургон на Любен обуцаря. Младият майстор, пък от своя страна, бе фен на пилешкото месо. Разбира се и Пешо стана фен на пилешките кости.

Някъде, късно след обяд, когато Кольо – електротехника отвореше дюкяна за ремонт на перални машини, Пешо тутакси догадваше събитието и по неведоми пътища, моментално се озоваваше там. Естествено, опитваше рибешките глави, които електротехника пазеше специално за него. Мяукаше, мъркаше и дъвчеше бавно и деликатно, като французин на императорски банкет. Той бе така фино усвоил техниката на просия, че винаги печелеше. Имаше си и конкурент, черния котарак от парната абонатна станция. Последният пък, беше много завистлив и твърде изнежен. Завистлив, защото трудно си намираще храна, а изнежен, защото в повечето време стоеше на топло в

Нощен полет за Дакар

абонатната станция. Там естествено, беше неговото царство. На два пъти Пешо се опита да се промъкне вътре, просто така, за да се постопли. Амии, къде ти!

Само след секунди излиташе от абонатната, като торпила от подводница, с изподраскан нос и настръхнала козина. Черният си пазеше територията. Ето и сега, гложайки рибената глава, Пешо внимателно следеше ходовете на противника. От време на време спираше да яде, застиваше подобно на египетски сфинкс и се вглеждаше кръвнишки в Черния. Оня бе легнал в очаквателна поза и уж разсеяно наблюдаваше дъвкателния процес на съперника си. Не смееше обаче да се приближи, вероятно задържан от стари и лоши спомени. Не си правеше никакви илюзии, че ще докопа част от Пешовата плячка. След като му писваше да дебне, той се отдалечаваше, отчаян и умърлушен към барачката на бръснаря Пеци.

Там, около тая барачка, ставаха интересни неща. Три пъти на ден, по график, Пеци ронеше трохи от стар, изсъхнал хляб на едно определено място. След интересно и мелодично подсвирване,

Нощен полет за Дакар

сюрия от гълъби долиташе отнякъде и започваше едно неистово и ожесточено кълване. И сит да беше човек, като ги погледне — огладняваше. Такива лакомници бяха тези гълъби, че от лакомия понякога се задавяха. Някой перушан внезапно спираше тъпкането, изпружваше шия и правеше мъчително преглъщащо движение. Пеци, седнал на бръснарския стол ги гледаше с умиление. Говореше им, наричаше ги по име, понякога ги и псуваше. Защо ли? Ами и на него не му харесваше лакомията им. Но иначе му бяха мили на сърцето. След като почина жена му, просто нямаше на кого да се радва. Радваше се на гълъбите.

Понякога, хлебният пир не свършваше по нормалния начин. Дебнал дълго и търпеливо, Черният котарак се хвърляше отнякъде изневиделица като бляскава и черна светкавица. Лакомите пилета не знаеха факта, че той, за разлика от Пешо, е един посредствен и лош ловец. Не знаеха и литваха уплашено към жълтия трафопост. Там, наредени като рядка, сива броеница, полусити и полугладни те започваха да си чистят перушината, чакайки мига, когато “черната опасност” ще се отдалечи.

Нощен полет за Дакар

За Черния оставаха няколко зальци от твърдия хляб. Той ги помирисваше, опитваше ги с кътни зъби и точно, когато да ги глътне, метлата, която Пеци премерено хвърляше, го шляпваше по гърба.

Продължителното, болезнено мяукане биваше последвано от избрана, цветиста псувня. Пеци не обичаше котки, още повече нахални котараци. За 35 години съпружески живот, жена му не успя да се пребори с тая му омраза. Всяко доведено невръстно коте, с цел отглеждане, биваше изхвърляно с елегантен, бръснарски жест през прозореца.

Няколко дни преди Коледа, баба Зоя получи парична добавка към пенсията. Големите пости за нея свършиха. Хвана пазарската чанта и ситнейки, се запъти към Червеното. Така в квартала наричаха червено боядисаното хранително магазинче. То беше винаги пълно с купувачи и стока. На територията на стария пазар имаше още едно подобно магазинче, но там почти никой не се отбиваше. Продавачките бяха груби, стоката залежала, а цените чувствително по-високи. Тези три факта определяха и слабата му посещаемост. Собственикът, някакъв селянин от

Нощен полет за Дакар

балканското селце над града, не можеше, пък и не знаеше как да разработи бизнес обекта си.

Това, забравено от пенсионерското съсловие, магазинче се посещаваше обикновено от друг просяк. Някакъв млад, компютърен инженер, редовно пиян и друсан с наркотик, често се отбиваше, за да си поиска 25 стотинки за кафе. Продавачките, дебели и груби селянки, го задяваха, подиграваха, но в края на краищата великодушно му даваха исканата сума.

Днес, непрокопсаникът, лавирайки между пустите сергии, съзря баба Зоя. Незнайно защо, реши, че трябва да изпие още една водка. Бабката му се видя паралия и той я последва до апартамента ѝ.

Ситнейки, бабата повдигна глава и се загледа през мътните очила към прозореца на бай Райчо. Стори ѝ се, че вътре се мярна сянката на младеж. Да, наистина! Вътре имаше някой! Младо момче, облечено с дънково яке се разхождаше из стаята на стареца. То спираше, заглеждаше се през прозореца и продължаваше да обикаля.

— Ето го! Ето го нехранимайкото, дето го краде! – бабата възмутено мърмореше, но

Нощен полет за Дакар

като видя, че нищо не можеше да стори, заситни към дома.

Старецът, вече я чакаше пред вратата. Както винаги, държеше чинийка в ръка. Беше много отслабнал. Бузите му бяха хлътнали дълбоко. Сините, помътнели очи гледаха втренчено и отчаяно. Панталоните висяха на него като на дървена окачалка. Заваляше се.

Пророни едва-едва, “Може ли да ми сипете малко супичка?”

На бабата и се сви сърцето. Тя хлъцна, хвана го за рамото и му заговори жаловито: — Чакай душице, почакай малко. Хей сега, идвам!

Влезе вътре, отрязва едно парче наденица. Сложи го в голям къс хляб. Сипна в малко лимонадено шише купешко вино. Не пропусна да го долее с вода. Взе от чантата една ябълка и се запъти към входната врата.

— Ето душице! Вземи! Утре е Коледа. Да хапнеш и ти като хората. Пийни и помени Господа. Той е нашият Спасител!

— Благодаря, госпожо! Много ви благодаря! Много ви благодаря!... Много...

— Нищо, нищо! Хапни със здраве!

Нощен полет за Дакар

Дядо Райчо затътри нозе нагоре, към стария си и беден дом. Там го чакаше внука му. Чакаше го, за да му вземе пенсията. Щеше вероятно да му вземе и храната. Безсъвестните хора нямат жалост, нямат и мярка.

Голяма бе изненадата на баба Зоя, когато входния звънец иззвъня. Нямахте кой да я търси по това време. Тя тъкмо беше разопаковала хранителните продукти и се канеше да си приготви коледната вечеря.

На вратата се оказа непознат младеж. Той се олюляваше. От устата му се точеше лига. Погледът му не можеше да се фокусира.

— Мооо-ем....ли? Моо...? Да ми даееш дваеесет стинки? За кафе!...

Бабата се стъписа. Този посетител я уплаши.

— Аз... Аз съм приаатл и шъъъ ти ги вър...на! Дай... стииинки, ма!

— Да ти ощурее главата, пияница с пияница! Марш! Марш от дома ми! И да не си посмял повече да звъниш. Ще повикам полиция!

— Абе, баааабчко! Кво си съ разфуччч...ала ммма! Занаааш ли, ако та.... цаппп....на?

Нощен полет за Дакар

— Марш бе непрокопсанико! Марш!

Тя тресна вратата и заключи с трепереща ръка. Входният звънец няколко пъти повторно зазвъня, а след това спря. Един ритник разтърси вратата и шумът затихна.

Отмина Коледа. Отмина и Новата година. Отмина с невъобразимата пукотевица на пиратки и фойерверки. Не зная, какво беше “новото” на тая Нова година, но телевизиите пощуряха с хвалбите си за влизането ни в европейския съюз. Какво ли щеше да бъде това българско членство? Вероятно, с европейски цени и с мизерни български заплати, с нова емиграция и с енергийни изненади. Не ми се мислеше по тези въпроси. Не вярвах, че нещо коренно ще се промени.

Една седмица, след новогодишните празници, пред кооперацията спря камион. Две ниски трътлести жени товареха мебели. Край тях се суетеше дядо Райчо. Събитието не убягна от погледа на баба Зоя. Тя се показва на терасата и се опита да завърже с тях разговор. Едната се оказа по-словоохотлива.

— Дядо Райчо си заминава на село! Отвеждаме си го във Върбица. Ние сме

Нощен полет за Дакар

оттам. А апартамента ще дадем под наем. На сина ми му трябват пари за кола, а стареца може да си живее и на село.

— Ама, знаете ли? Много добре правите. Той тук ще умре от глад. На село ще има кой да се грижи за него.

— Ще го храним, ще го храним... И на стол ще го запишем, ако не му хареса нашето ядене! Не зная как ще почистя тая пущина! Увонил е всичко. Опикал е всичките си панталони. Смрад е, та се не трае.

— Ама какво говорите? Аз преди Коледа влизах в стаичката му. Много чисто държи. Топличко е, чистичко е, а и той е много спретнат.

— Множествена склероза има. Само се тъпче с ядене. Яде, яде без мярка, докато се посере.

— Госпожо, та той няма какво да яде! Ако не сме няколко съседа, да му даваме ядене, ще умре от глад.

— Добре е, да си се прибере на село. Там са приятелите му. Ще има кой да храни кокошките и да забърква попарата на прасето...

Баба Зоя млъкна натъжена. Стана и мило за стареца. Беше свикнала с неговия

Нощен полет за Дакар

малко тъжен и глух глас. Тя се размисли за своята съдба. Какво ли я чакаше и нея?... Помаха му с ръка, усмихна му се окуражаващо и затвори прозореца.

След десетина минути камионът заръмжа, захлопа, задрънча. Потегли тежко, а след това настана тишина, една тъжна и страшна тишина.

УЛИЦА „ЕСПЕРАНТО“

Една от думите, която ми е харесвала най-много е думата “надежда”. Защо ли? Ами хей така. Може би, защото цял живот съм се надявал за нещо по-добро, което, кой знае защо, все не е идвало. На испански тая дума се изговаря много по-звучно и пламенно, “есперанса”. Когато хората проумели, че трябва да се живее в мир и любов, те създали своя нов, общ език, който нарекли “Есперанто”, тоест език на надеждата. Един от големите му почитатели беше моят чичо. Учеше го с такова вдъхновение, че дори когато си поискваше вода, молбата му бе на есперанто.

При социализма, да се знае език в повече, беше голямо събитие, а да се знае есперанто беше шанс, който можеше да отведе знаещия чак до далечна Япония. Да говориш с японци на есперанто е наистина голямо удоволствие, нали.

Без майтап, но този език и японският авторитет на въпросния ми чичо, стана причина да нарекат на него цяла една

Нощен полет за Дакар

улица. Това бе нищо и никаква улица, просто уличка с малки къщи и дворове, отрупани със сливови и крушови дървета. На тая уличка живееше почти целия ми род по майчина линия.

Старейшината бе престарелия шивач, татко Дан. Работливата му половинка, мама Кетка пък се славеше с най-вкусните качамаци. В южната ѝ част, пък живееше първият братовчед на майка ми, чичо Гого с жена си Кевето. Двете им деца ми се падаха втори братовчеди. Момичето свиреше в духовия оркестър на прогимназията. Беше толкоз хубавичко и наперено, че го избраха да дирижира и води духовия оркестър. Нецко Пищова, техният съсед му бе хвърлил око. По онова време не беше още никакъв "пищов", а най-обикновено буйно хлапе. Пищов стана, след като го приеха в спецслужбите и се запиля някъде из страната.

Съпруга на чичото ми, беше вуйна Неда. Едра, румена и красива жена, тя ръководеше целия семеен и махленски живот. Ръководеше и близката прогимназия, което пък стана причина синовете ѝ Гелето и Моцко да бъдат абсолютни отличници от първи, та чак до

Нощен полет за Дакар

осми клас. Ще кажете, че са деца с връзки. Тук бих поспорил, защото връзките са си едно, а генът друго.

Двамата братя бяха страшно интелигентни, духовити и контактни, тоест точно копие на майка си и отчасти на баща си. Това не пречеше да наследят лютия, родов инат. Като тийнейджър, Гелето биеше всички съученици за щяло и не щяло. Беше и талантлив автор на прякори, така че нямаше негов съученик без комично прозвище. Малкият му брат бе тих и скромнен. Баща му, есперантистът, се опита да го направи ловджия. Нямаха ловно куче, но ходеха на лов, ползвайки услугите на другите кучета. През време на ловния акт, Моцко трябваше прилежно да учи всички ловни термини на есперанто. В един момент му писна. Родовият му инат се прояви и никой повече не успя да го застави да учи ловния спорт в есперантски вариант.

През ония далечни години, когато незнанието на стихотворение за другаря Сталин беше едва ли не престъпление, въпросната уличка “Есперанто” си бе порядъчно оживена. Току-що асфалтирана, тя прие безропотно тренировките на прогимназиалния, духов оркестър. Свиреха

Нощен полет за Дакар

се предимно маршове на Червената армия. Беше мило да видиш как облечените в бели ризки и черни поли дечурлига гордо тупаха крачета и надуваха тръбите.

Маршрутът на оркестъра задължително минаваше край новата, току-що измазана къща на другарката директорка. Там ги чакаше Гелето. Щом ги видеше и започваше да подсвирква. Свиренето беше в такт с ударите на барабанчето. В даден момент синхронът се нарушаваше, защото свирката на Гелето ставаше асинхронна и тактът на оркестъра отиваше на кино. Маршът на оркестрантите се объркваше, а погледът им добиваше унил и безпомощен вид.

Така беше тогава. През шейсетте. Оттогава измина доста време. Гелето порасна, задоми се и накрая остаря. Пенсioniра се млад. Дадоха му добра пенсия. За проклетия, претърпя неочаквани жизнени сътресения. Жена му се запиля с някакъв доктор. Дъщеря му се ожени по Варна, а синът му замина за Финландия.

Един от начините за преодоляване на лошия си късмет, бе алкохолната фиеста. Когато се усетеше самотен, той грабваше пазарска чанта и отиваше до близкото магазинче. Напълваше я с бутилки водка.

Нощен полет за Дакар

След това изпокриваше бутилките на места, където директорката не можеше да открие.

Запоят почваше моментално, без предизвестие. Продължаваше с ускорен темп, докато погледът му се оцъклеше. Финалът беше едно “туп”. Падаше като отсечено дърво на земята. Славата му на пияница се разнесе из квартала.

Моя милост не вярваше на тези слухове, защото познаваше ината му. Той можеше да спре пиенето, когато пожелаеше, но от инат не го правеше. Случиха се обаче събития, които го стреснаха. Почина баща му. Един ден си счупи тазовата става. Как стана това ли? Съвсем неочаквано.

Една сутрин, синът му се обади от Финландия. Извести го, че е вече дядо. Тутакси Гелето реши да се напие като за последно. След седмата бутилка водка, реши да се изкачи по витата стълба към таванската стая. Постланата черга, неочаквано прояви характер, изплъзна се под него и щастливия дядо, се просна с цяла тежест на ръба на последното стъпало.

Опомни се в спешната помощ, упоен от болкоуспокояващите и от остатъците от водката. Готвеха го за операция. Казаха, че рязането е наложително. Той обаче отсече с

Нощен полет за Дакар

“не”. Каза го, подписа декларацията и Благ Цеко и Колето Модерния го качиха с едно одеяло в любимата му таванска стая. Там геройски излежа технологичния период за заздравяване на счупената става. В началото на зимата на 2002-та вече куцаше с бастун към павилиона за вестници. Като всяка интелигентна личност, Гелето се стремеше да поддържа жизнеността на ума си с кръстословици. Купуваше по 3-4 тънки книжлета, а после засядаше над тях с гумата и молива.

Поради създалото се затруднение в придвижването, той смени любимото си обиталище - таванската стая с малката барачка в дъното на двора. Стаичката си бе една дупка, с размери един и половина на два и половина метра. В нея успя да монтира тясно легло, рафт за любимите книги и малка масичка, покрита с парче зелен балатум. Стените ѝ бе окичил с шлосерски инструменти. Тук живееше, тук си готвеше, тук ремонтиреше де що му донесат стара и повредена техника. Работеше просто така, “за мерси”. Беше му неудобно да взема пари от хората. Пушеше много, но престана да пие. Спря алкохола отведнъж, след смъртта на майка си. Беше

Нощен полет за Дакар

останал сам и ситуацията явно го отрезви. Никой не вярваше, че е спрял да пие. Аз обаче повярвах, защото познавах ината му.

Като всяка контактна и общителна личност, Гелето стана център на махленски сбирки. Наричаше ги шеговито, „оперативки“. Посещаваше го по график постоянна групичка от скучаещи пенсионери. Идваха, палваха цигара и започваха да се надвикват. Темите за разговор бяха горе-долу едни и същи, за политика, цени, техника и джиесем-и. Точеха се ножове, решаваха се кръстословици, разказваха се зарезански истории. С една дума малката барачка си бе един квартален „пенсионерски клуб“.

Гелето бе решил да живее здравословно. Измисли си нова система на живот. Подозирам, че я бе прочел във вестник „Доктор“. Системата се състоеше в лягане под час, ядене под час, и следене на кръвното налягане. Скокнеше ли нагоре въпросното налягане, вадеше енергично кутийката с хапове, пресягаше се към бутилката лимонада и започваше да релаксира. Как го правеше ли? Ами както пишеше в статията от вестник „Доктор“.

Нощен полет за Дакар

„Демокрацията“ в страната на българите си взе жестоката цена. Народът оголя и обося. Невероятен лукс бе да имаш хляб и мляко. Млади индивиди стягаха багажа за гурбет. Фирми на мошеници диктуваха съдба, живот и здраве на оцелелите от “прехода”.

Улицата с надеждно име спешно се сбогува с възрастните си клиенти. „Гушнаха букета“ и отлепваха за рая или ада според туй, както им свиреше съдбата. Мафиоти „демократи“ идваха на власт с алчен и неутолим глад.

Прогимназията се преименува в “скуул ъф мениджмънт”. Като топка сняг на слънце се стопи оркестърът от духови свирила. Свирките изкупи някакъв мангал за стара и отпадна мед. Уличката, многократно разкопана, от енергото и вик се превърна в подобие на терен от лунния ни спътник. Китните някога дворове, запустяха. Къщите замряха. Треволяк и буренак се ширна навред. Гладен пес ще мине и ще разлае де що има още куче в махалата. Най-накрая, от немай-къде, с цел перспективно развитие на квартала, общинските власти решиха да я отворят за движение откъм магистралата. Дори тогава, при така създадения

Нощен полет за Дакар

транспортен достъп, никое превозно средство не се решаваше да мине по нея, сякаш беше трижди прокълнатата.

Да споменем и за Джони. Кой ли е пък тоя Джони? Почти тийнейджър, телевизионен техник с объркани понятия, вадеше си хляба с продажба на антени. Беше от младата генерация, бореща се непрофесионално с безработицата. Когато майката му умря, Джони остана абсолютно сам. Бизнесът с антените заплашваше да го умори от глад. Търговията с употребявани кинескопи не потръгна и отчаяния мераклия се цени за хамалин в мошеническа строителна фирма. Започна да работи по обекти, известни като „Красивата България“. Какво красиво има в тях, ли? Най-красивото бе, че се работеше на парче и с темпове, които създаваха грижи предимно на строителния контрол.

Имаше обаче хляб за вечеря и баничка за закуска. Разсеяността на безхарактерния ерген, обаче умори кучето му. Забравено, нехранено, непоено, прегракнало от лай, една сутрин то въобще не се събуди. Беше изхвърлено в контейнера за смет, досами магистралата за Видин.

Нощен полет за Дакар

В един ясен и прекрасен, слънчев ден, незнайно откъде дошло, в една от къщите на уличката се засели циганско семейство. Бяха пришълци. Говореше се, че са от Ботевградския край. След няколко месеца семейството се нарои. Никой не вярваше, че факта се дължи на демографския бум сред циганското малцинство. По-скоро бяха техни братовчеди, поканени на гости. Роднинският им мерак бе да останат за постоянно.

Последваха интересни събития. Циганета на тумби, заскитаха по уличка "Есперанто", спираха край всеки двор, разглеждаха нахално и любопитно. Ако видеха обитател, просеяха, ако ли пък нямаше, влизаха и извличаха каквото им попадне. Няколко каруци, с разнебитени колела, запрепускаха нагоре-надолу. Караха ги полуголи цигански левенти. Профучаваха в кариер към денонощния магазин или към бирената борса. Купуваха каси с бира, а след това се започваха запои и кавги. Гръмваше касетофон. Дива чалга и кючеци огласяше околността. Чат-пат се колежа крадени шилета или кози. Пирът и гюрултията продължаваха с дни и нощи.

Нощен полет за Дакар

Циганските сватби зачестиха. Опъваха платнища, монтираха пейки и „циганията“ продължаваше в постоянен и безспирен въртеж. Не можеше да се разбере коя е булката и кой младоженеца. Всичко завършваше с бой и вадене на ножове.

Гелевият “пенсионерски клуб”, бе “шашардисан” и “потресен”. Те бяха хора на такава възраст, при която думата „самозащитата“ е силно понятие. От самозащита все пак имаше нужда. На полиция в тия времена никой не можеше да разчита.

Една сутрин Гелето с възмущение констатира, че прозореца на бараката му бе разбит. От нея липсваха лозарска машина за ръсене, ъглошлайфка и стария меден котел.

Беше силно разярен. Куцукайки и псувайки той прибяга до Благ Цеко за съвет. Порядъчно наелектризирани те се срещнаха и с Колето Модерния. Взеха общо решение, да напишат жалба до полицията.

Още същия ден Гелето я занесе в полицейското управление. Полицейският инспектор я прочете, позасмя се и рече: “Сто процента съм сигурен, че са онези трима недорасляци, ромските

Нощен полет за Дакар

ботевградчани. Често ни „гостуват“, а като ги притиснем, започват да се зъбят, “Чиче, ние сме малолетни...” Така са ги научили да говорят бащите им. Действително, нищо не можем да им направим. Правата ни са ограничени по отношение на малолетните престъпници. Обаждайте се, ще се опитаме да намерим домашния ви инвентар”.

Гелето бе упорит в постоянството си. След седмица отиде отново в полицията. Инспекторът му подаде лозарската ножица и обясни: “Само това открихме. Другото са продали...”. С това завърши и търсенето на справедливост.

— Адаш! Скъпи братовчеде! - позвъни ми Гелето. — Ти баща ти майка. Направи ми охранителна система на имота, че я закъсахме. Ще ме оберат и ще ме пребият мангалите. Наточил съм секирчето и слухтя ден и нощ. Ела и помагай. Да пуснем ток по оградата, дано пребие някоя гад”?

— Ти си луд, бе! - казах. — Ще го пребиеш, а после ще го лежиш като за човек! Не бой се, ще дойда да измислим нещо. Ти само не се разделяй с манарчето.

Беше петък вечер. Пуснах да гледам канала на местната кабелна телевизия. Вървеше репортаж за изселване на цигани.

Нощен полет за Дакар

Кметът бе заобиколен от тумба мургави образи, разпенени и озъбени. Течеше люта разправия. Отстрани кротуваше полицейска кола. Двама полицай, подпрени на служебния “форд”, спокойно наблюдаваха събитията.

— Бате, шъ трепя и шъ коля, ако ни изгоните от домо. Щъ съ запала, бе бате. Шъ запала и циганъетата. Виж ги! Виж! Четири дечица, все момчета и едно момиченце...

Кметът се мъчеше да обясни нещо, но гласът му потъваше в гюрултията. Коментарът на журналистката продължи в смисъла, че ромите са защитени от европейската организация за правата на човека и всеки, който дръзне да наруши правата им ще отговаря пред европейските закони.

На другата сутрин кацнах у Гелето. Кварталният съвет бе вече започнал. Темата за коментар обаче бе друга. Гледаха някакви рекламни листовки и спореха оживено.

— Какво правите, бе специалисти? – запитах.

— Гледаме и замезваме. – поясни Гелето.

Нощен полет за Дакар

— Я да видя какво замезвате? А-а-а, и аз получих това, рекламната листовка за новия супермаркет, “Кауфланд”. Още не са го отворили, а вече зарибяват хората. Разкошна снимка на луканков колбас, а? Да му потече слюнката на човек.

— Ако и тоя супер бъде като “Била”- та, мерси! Нямам нито пари, нито възможности за такива... Нали ти казах как се минах с оня салам? Беше сложена една цена, а на касата ми поискаха тройна. Не ми беше удобно да връщам стоката. Преглътнах горчивия хап, платих си, но вече не стъпвам в тая “Била”.

— Прав си! И аз не ходя там. Сега идвам, обаче за друго. Гледахте ли снощния телевизионен репортаж?

— Какво? Разказвай!

Разказах им с подробности! Че като се зарадваха ония хора. Че като цъфнаха усмивките на лицата им, сякаш грейна юлско слънце през студения ноември.

— Ти си за черпене, бе адаш. Мисля си, обаче за друго... Иде зима и няма да смеят да ги пипнат.

— Ще ги пипнат, ще ги пипнат... – изръмжа Благ Цеко. Те не са настанени, а самонастанени. Това си е незаконен акт.

Нощен полет за Дакар

Всички са пришълци от Ботевградско. Няма никой местен. Ще ги пипнат! Да се върнат там, откъдето са дошли, в ботевградските си катуни. Какво дирят тук?

— Х-е-е-й, адаш! Мама му стара! Чакай да пална една цигара от кеф! - задавено изстена Гелето. — Ела адаш, ела! Ела да излезем навън. Тясна ми стана тая барака. Ела да пална цигара...

Последвах го. Погледнахме на изток. Слънцето изгряваше. Светлините на новата бензиностанция вече избледняваха. По магистралата профучаваха огромни турски тирове. Те ръмжаха като някакви механични, неземни чудовища, устремени на запад към модерната Европа. Улица “Есперанто”, измита от сутрешната ноемврийска роса, заживяваше новия си живот. Отвътре някой усили старото лампово радио.

— Хей! Я чуйте! На царското величество се е родил единайсетия внук! Как ли ще го нарекат?

— Майната му на величеството! Да разкарат тая смрад, пък после ще видим. – тихо процеди Гелето, пристъпи бодро, премести бастуна в лявата ръка и засмука дълбоко дим от загасващата цигара.

КУЦИЯТ ГЪЛЪБ

Не съм виждал човек да обича толкова силно гълъби, като бръснаря Пеци. Всяка сутрин, след като измиташе пред бръснарницата, той сядаше на един стар разкривен стол и започваше да чупи зальци от белия, мек хляб, купен специално за гълъбите. Хвърляше им, гледаше ги с умиление и усмивка. Човек имаше чувството, че ще протегне ръце и ще ги прегърне.

Тези птици бяха цяло малко ято, което летеше постоянно над стария пазар. Кацаха тук и там, където откриваха храна, след това политаха в синевата, кръжаха над магистралата, стрелкаха се към текстилния комбинат и приватизираната мелница. Там беше старата им хранителна база. Сега мелницата не работеше и зърно нямаше. В пустеещия двор, където винаги имаше товарни камиони, сега складираха старо желязо. Малка фирма за вторични суровини беше откупила една част от просторния

Нощен полет за Дакар

плац и се опитваше да преживява с този не съвсем активен бизнес.

Спомням си, как преди трийсетина години, около разпиляното жито в мелницата, гъмжеше от гълъби. Летяха на гъсти ята и никой не ги гонеше. Като деца ходехме там, за да ги гледаме и да се мъчим да хванем някой от тях. Така и не успявахме. Те предугаждаха действията ни и литваха. За нас децата това беше вълнуващо събитие.

Вероятно и Пеци е имал детски преживявания, свързани с тези птици. Беше ги заобичал така, както родните си деца. Малкото ято гълъби бе негова страст, грижа и радост. Те го познаваха и непрекъснато кръжаха около малката, тенекиена бръснарничка. Дори в неделни дни, когато го нямаше, пак кацаха и търсеха липсващите трохи.

В ятото имаше един куц гълъб. Дясното му краче беше счупено вероятно от злосторник, или при някакво злощастно събитие. Този гълъб винаги беше изпреварван от другите. Трудно успяваше да се докопа до залъчетата. Беше тъмносив, винаги наежен и оклюмал като болно дете, забравено от родителите. Този нещастен гълъб беше специалният любимец на Пеци.

Нощен полет за Дакар

За да го нахрани, той разгонваше другите и му хвърляше най-едрите и меки зальчета. Гълъбът не беше плашлив. Куцукаше около него, а когато не успяваше да укроти зальчето, си помагаше с крило. Беше изпосталял и трудно летеше. Почти винаги странеше от ятото. Обикновено кацваше на стряхата на жълтия трафопост и оттам следеше околните събития.

Случи се така, че жената на Пеци заболя от рак. Беше му много трудно едновременно да върти бръснарския занаят и да ходи до болницата. Вечер затваряше порано, а сутрин идваше на работа чак след десет часа. Гълъбите, обаче, не забравяше. Те го чакаха нетърпеливо, а когато хвърляше зальчетата, се юрваха прегладнели да кълват.

Киро, неговият съсед от кооперацията, винаги го майтапеше на тая тема. “Кога ще правиш пилешко с ориз?”. “Оная лакомия, бялата, ти разваля цялата дисциплина!”, “Хвърли едно саркме, тури няколко парчета в тигана, а от мен имаш бирата!”

Пеци го слушаше усмихнат, но не отговаряше. Той носеше майтап и не се сърдеше на тия думи. Беше незлоблив и мек човек. Това си личеше на него. Можеше да

Нощен полет за Дакар

се срути света, но за Пеци това нямаше съществено значение. Щом свършеше работното му време, купуваше си две бутилки бира “Каменица”, половин кило евтин салам, сядаше пред бръснарницата и започваше да пийва и замезва.

Сега трябваше да се раздели с този си навик. Жена му се влошаваше с дни и през повечето време трябваше да бъде около нея в болницата.

Най-верните му приятели от района на Стария пазар, бай Ценко и бай Асен починаха. Ценко му беше редовната компания в изпиването на “Каменицата”. Инфарктът го повали неочаквано. Бай Асен пък не се събуди една сутрин след предозиране с ракиена почерпка. Замести ги безработният Любчо, синът на Ценко. Той също обичаше гълъбите. Обичаше и чалгата, която неспирно се лееше от бръснарницата.

Новината за болната съпруга на Пеци го трогна. Още не беше отшумяла мъката по родния му баща и ето сега нова. По всякакъв начин се мъчеше да го разсее. Ако можеше, дори би взел бръснарската ножица и би започнал да подстригва клиентите, докато Пеци бе в болницата, но не можеше. Занаятът си е занаят. Има си тънкости и

Нощен полет за Дакар

мурафети. Можеше обаче да лови риба. Ловеше, пържеше и двамата заедно я изяждаха пред погледите на посетителите на Стария пазар.

В началото на лятото Пеци овдовя. Свършиха мъките за жена му. Изпрати я с най-близки роднини и приятели. Остана сам. Беше му много тежко. Мъчеше се с работа да разсее мрачните мисли. Идваше да подстригва дори в неделя. Един ден след погребението, купи мек топъл хляб и седна пред бръснарницата. Гълъбите го усетиха и мигом долетяха. Долетя и куцията гълъб.

Пеци го видя и протегна ръка. Птицата се доближи доверчиво до него. Той се присегна и я хвана. Сложи я на коляното си. Зачупи меки зальчета и започна да я храни. Тя кълвеше хляба от ръката му. Виждаше в него близък приятел. В този момент мина Киро.

— Ти съвсем го опитоми тоя перушан - каза майтапчийски той.

Пеци не му отговори, а продължи да храни гълъба.

— Кажи ми как ги правиш тия номера? - продължи заядливо Киро.

— Я върви на майната си! - стрелна го Пеци.

Нощен полет за Дакар

— Да не съм аз виновен за смъртта на жена ти бе...

— Чупка...!

Киро скръцна със зъби и отмина.

Дойде Четиридесетина от смъртта на жена му и Пеци се подготви както подобава за това събитие. Свари жито, наръси го със захар. Купи вино. Покани съседи, почерпи и Любчо. На другия ден осъмна рано пред бръснарницата. Измете старателно. Почисти бръснарския инструмент.

Радиокасетофонът му обаче мълчеше. Не се чуваше чалгата, не се чуваха вицовете на Шкумбата. Беше в траур. Не му бе до веселба.

Извади хляба и седна на стола. Отнякъде долетяха гълъбите. Те се засуетиха около него, закълваха лакомо. Пеци ги огледа внимателно. Липсваше куцията гълъб, неговият любимец. Погледът му прибягна тревожно по стряхата на жълтия трафопост. Там го нямаше...

В това време от ъгъла на кооперацията се зададе баба Зоя. Тя вървеше бавно и съсредоточено. Стъпваше внимателно, защото напоследък все се спъваше и падаше.

Нощен полет за Дакар

— Лельо Зое, ти си цял ден на терасата. Виждала ли си Кьопчо? Оня тъмносиния, слабичкия. Гълъбът де...

Баба Зоя се поспря, погледна го някак странно, а след това тихичко със съжалителен глас каза:

— Твоят Кьопчо го умори Киро. Не знаа какво му пречеше тая саката птица. Подгони я, хвана я и изви врата. Захвърли я хей там, до графопоста. Но си мълчи, че с него сме съседи. Да не вземе да се заяде, ако разбере, че съм ти казала.

Пеци зяпна стреснат. Не можеше да каже и дума. Въздъхна мъчително със стенание. Ръцете му затрепериха. Стана. Прибра стола и заключи бръснарницата. Качи се на зеления велосипед и си замина. Цяла седмица никой не го видя. Бръснарницата пустееше.

В ранната зора на неделя спящите кооператори бяха събудени от шум на счупени стъкла. Киро беше излязъл пред входа и псуваше на поразия. Неизвестен злосторник бе хвърлил камък по току-що остъклената му тераса. Едно от крилата ѝ беше надробено безвъзвратно.

Съмваше. Високо, в избледняващата небесна синева, летеше малко ято гълъби.

Нощен полет за Дакар

Те се бяха устремили на изток, към изгряващото слънце, натам, където в миналото се намираше тяхната хранителна база.

ПЕТЪК - ПАЗАРЕН ДЕН

Зад немитите стъкла на прозореца, в малката стаичка, бавно просветна светлината на мъгливото ноемврийско утро. Някъде, от един далечен курник, изкукуруига дрезгаво ранобуден петел. Проточената свирка на видинския влак почти разбуди дрипавия, спящ човек. Той изсумтя блажено, обърна се на другата страна и тъкмо щеше да вземе по-горна, носова октава, когато кресливия глас от високоговорителя, единственото комуникационно средство в това мизерно жилище, го разбуди окончателно.

— Днес е 26 ноември, петък. Слънцето изгрява в шест часа и четиридесет и девет минути. Продължителността на деня ще бъде дванайсет часа и седемнайсет минути. Дневните температури ще са ...

— У-у-у, а-а-а! - широко се прозина Капитана. Почти събуден, той отвори най-напред едното око, погледна застиналите на

Нощен полет за Дакар

едно място, стрелки на оплутия от мухи часовник, хлъцна анемично и тъкмо, когато смяташе да продължи блажената дрямка, си спомни гласа от високоговорителя.

„Днес е какво, петък?“ За него, това бе много важен ден от седмицата. Петък, както е прието по традиция в този беден градец, е пазарен ден, макар че тази дума "пазаруване", за него отдавна бе изгубила действителния си смисъл.

Пазарният ден, за Капитана, беше ден на оживление в собствения му "бизнес". Как и защо се появи тази чужда дума в речника му, той почти не си спомняше. Може би, от задявката на оня познат инженер, с който се срещаха по татово време в Горна Баня, където и двамата ходеха да си лекуват бъбреците.

Когато се запознаха, в средата на една компания от майтапчии, оня го попита, защо носи само зелено облекло? В желанието да повдигне нивото на собствения си рейтинг, той излъга, че е военен, като след втория въпрос уточни, че е капитан от запаса. Никой не му повярва на лъжата, но тя стана повод, за да му лепнат прякора "Капитана". Всички от махалата, в неговия западнал градец, го знаеха като

Нощен полет за Дакар

Пешо Либовчията, но за инженера той си остана "Капитана". Както се разбра покъсно, Капитанът бил пенсионер по болест и си изкарвал прехраната в едно малко, едва кретащо предприятие, като нощен пазач. Зелените дрехи, които носеше, бяха всъщност работните му дрехи. Той никога не ги сменяваше, просто защото нямаше в наличност други. Много се хвалеше с успехите си сред женския пол, затова при всяка среща с инженера, темата бе дежурна в разговора им.

Веднъж се срещнаха случайно. Капитанът носеше полиетиленов плик със стари бутилки, които смяташе да предаде в близкия изкупвателния пункт. Бяха го съкратили от работа, а мизерната инвалидна пенсия не му стигаше за нищо. Събирането и предаване на стъкления амбалаж не му носеше кой знае какви доходи, но му създаваше самочувствие и стръв за живот. При срещата с инженера, този момент не убягна от погледа на майтапчията и темата за новия "частен бизнес" на Капитана стана втората популярна тема на техния разговор.

Сега, след крясъка на високоговорителя, именно мисълта за тоя негов "бизнес" внезапно му светна в съзнанието.

Нощен полет за Дакар

"Бизнесът" на Капитана неминуемо се свързваше с човешкото раздвижване около пазарния ден. На старото пазарище, в петък сутрин, се трупваха много хора. Някои, за да погледат пернатата животинска стока, а други да се опитат да продадат и малкото ненужни неща, които имаха, за да закърпят краищата на трудния си живот.

Продавачите изхвърляха ненужни кашони от велпапе в кофите за смет, белеха и хвърляха увехнали листа на есенното зеле, чистеха гнилите зеленчуци и плодове от сергиите. Тоя боклук бе предмет на внимание за друг вид посетители, чиито жизнен статус бе определено съмнителен. На тоя пазар, човек можеше да си купи на сметка две-три яйца, както и да свърши цял куп други работи, които не можеше да свърши на други места.

Тъкмо за тези неща си помисли Капитана и окончателно се разсъни. Той си засвири фалшиво, приглади разрошената, сплъстена коса, почопли с пръст наболяващия го зъб и след едно решително изплюване, тръгна уверено към вратата, грабвайки пътъом двата полиетиленови плика.

Нощен полет за Дакар

Навън бе мъгливо и студено. Някой бе запалил купчина, окапала, дървесна шума и давящия дим бавно и мързеливо се стелеше наоколо. Над бедния квартал се пукваше зората.

— Дии-й-й! - иззад ъгъла се зададе каруцата на Тошко Ехото. Той шибаше немилостиво слабата, изнемощяла кобила с упорита, пиянска амбиция. Тя преплиташе крака и залиташе отмаляло, наляво и надясно, в неуспешен опит да избегне ударите на камшика.

— Е-е-хоп! Варда-а-а! - викаше с дрезгав, пиянски глас каруцаря. Беше се насочил към пазара, защото и за него имаше някакъв шанс за каруцарска поръчка. Подвикването бе към Капитана, пък и за собствено самочувствие. Каруцата прелетя на сантиметри от клошаря. Тялото на дребния Тошко, нахлупил до вежди кожения каскет, ухапал току-що запалена цигара, извършваше странни, люлеещи движения. Алкохолното опиянение, не бе в състояние обаче, да го събори от седалката. Седеше, с удивителна, за пиянското си положение, стабилност.

— Е-е-хоп! Тпр-р-р-у-у! Е-е-хоп!

Нощен полет за Дакар

Старият пазар, откакто го помнеха, си беше пазар за продажба на животинска стока. Преди много години, на това място, градската управа организираше панаир. Поради малката площ обаче, върна старото му предназначение. Някакъв амбициозен кмет, с помощта на влиятелен директор на строително предприятие, го накипри със закрити павилиони и три редици метални маси. Това му създаде що-годе уютен вид, иначе можеше да си остане забравено и тревясало място, свърталище на кучешките глутници. Не мина и месец, когато половината маси изчезнаха. Бяха ги откраднали, нарязали и предали за старо желязо. Какъв народ сме само! Така или иначе, малко осиротял, старият пазар продължи да съществува, макар и в леко ощипан вид.

Всяка петъчна сутрин, в северния му край, разполагаха каси с жива стока. Имаше всичко, кокошки, патици, зайци, дори коза или агне. В миналото, човек можеше да си купи дори кон или крава. На сергиите можеше да се видят, кори с пресни яйца, купчинки зеле или картофи. Някои пък предлагаха безполезна амбулантна стока, която нормално никой не купуваше, но тук

Нощен полет за Дакар

все имаше надежда тя да срещне заблудения си купувач.

На пазара имаше и бръснарница, тясна ламаринена барачка, където в петъците, бръснарят Пеци въртеше луд оборот. Човек да се чуди, колко много мъже чакаха тоя ден, за да се подстрижат? Портативното му касетофонче прегряваше от свирене на популярна чалга. Тая музика си имаше и почитатели. Те идваха любопитни, с бутилка бира в ръка, току-що купена от залепения към бръснарницата павилион за скара-бира. Както се казва, от чалга на бира, а от бира на бръснач!

Най-личното място, на този пазар, заемаше кръчмето на разтропания Киро. Така и го беше кръстил, с гръмкото име, "Ресторанта при Киро". Менюто в кръчмето си бе народно: бира, риба на скара, пържени картофи, ментеливо вино и люта, гроздова ракия. Посещаемостта в петъците бе забележителна. Не можеше човек да си купи едър, червен и гръмогласен петел, без да го полее с бира или чаша червено вино.

Консумативната площ на заведението непрекъснато се разширяваше. В топло време, пластмасовите маси биваха изнасяни навън, под голям, зелен навес. Той пък,

Нощен полет за Дакар

граничеше вече с кофите за смет и обществената тоалетна. Това положение ни най-малко не притесняваше Киро. В един петъчен ден обаче, го притесни служител от ХЕИ. От този момент, тоалетната беше затворена. Ключовете за нея държеше пак тоя Киро. Такъв е животът. Няма нищо безплатно, дори и ходенето по нужда. Ами ако нуждаещият се носеше кокошка... ?

Понеже стана дума за кокошки, ще поясним, че старият пазар бе идеалното място, където човек можеше да се снабди с подходящ жив екземпляр, от кокошата порода. Търговци идваха чак от шопско с добра, крякаща стока. За да привлекат внимание, те хващаха най-добрия екземпляр, с най-зачервения гребен. Връзваха единия му крак с конопена връв и го поставяха отгоре на касата - за образец. В самата каса пък, сред невъобразимо крякане и кълване други пернати, протестираха срещу петъчната теснотия. Избраният кокоши модел, наблюдаваше любопитно, взрениите в него действителни или потенциални купувачи.

В такъв един екземпляр се бе загледал и Капитана. Той му цъкна с език, за да

Нощен полет за Дакар

прецени слуховите реакции и протегна ръка, за да се убеди, доколко е плашлив.

— Пи и-и, пи и-и!

— По осем лева парчето ги давам! Кво, аресва ли ти? - подкачи го едрия шоп.

— Е-е-х, каква чорбица... - измляска Капитана.

— Може да ти носи едри яйца!...

— Много си скъпчия! - заяви Капитана с глас, който сякаш се готвеше да купува.

— Знаеш ли колко гледане се иска, докато пернатото стане на това дередже?

— Скъ-ъ-по! - отново зацъка Капитана.

— Хайде като за теб, по седем!

— Капитанът видя, че работата действително опря до пазарлък и започна да отстъпва заднишком. Той естествено не можеше да си позволи чорбица от жива кокошка и затова реши, че не е добре да се задява с якия шоп.

— Че ти прекърша вратлето, бе помияр! - шопът бе отгатнал покупателните възможности на Капитана и очевидно не можеше да изтърпи задявката.

Мъглата около стария пазар започна да се вдига. Наближаваше обяд, а с това нарастваше и пазарния шум. Всички павилиони бяха вече отворени. Нямаше и

Нощен полет за Дакар

една празна сергия. Около магазинчето за закуски, където младата циганка зареждаше пластмасовите чинийки със сладки, се трупна народ. Цените бяха доста ниски и всякакъв що-годе пресен сладкиш, се изкупуваше и консумираше на крак. Пред магазинчето за хляб опашката от хора нарасна. Бяха пуснали топли банички. Народът, свикнал на тая, наложена с времето българска закуска, бързаше да засити огладняло гърло.

От тясното прозорче на още по-тясно магазинче за безалкохолни напитки, зажаднели посетители купуваха евтина бира. Бирата се купуваше с амбалаж. Изпиваше се и амбалажа биваше захвърлян там, където е удобно. Пъргаво, младо момче, излизаше от магазинчето и събираше празните бутилки. Нареждаше ги обратно в касите, тъй като стоката не биваше да се губи.

— Пешо-о, върви ли любовта, бе?

В първия момент, Капитанът не осъзна, че тая реплика бе насочена към него. Обърна се и видя засмяното лице на Киро. Кръчмарят бе редовният му снабдител със стъклен амбалаж. Не бе желателно да му се прави на обиден.

Нощен полет за Дакар

— Караме я някак!

— Ще помогнеш ли да изхвърлим няколко бутилки в кофите? - това бе явен намек за Капитана, че има подходяща стока за него.

Той не се колеба, и бързо зареди единия полиетиленов плик. Не пропусна да му се усмихне и благодари. Някой, който добре го познаваше щеше да каже, че сега Капитана не бе в настроение. Втренченият му врабчов поглед издаваше глад и раздразнение. Няколко дневната му брада бе щръкнала напред, верен признак, че бе готов за сприхав отговор или ругатня. Той заобиколи натоварения със стока автомобил и се озова до кофите за смет. В една от тях, бе влязло дребно, парцаливо циганче. То изхвърляше навън, я скъсана обувка, я стара дреха. Друго пък, щателно препипваше изхвърленото, и ако му харесаше нещо, го пъхваше бързо в пластмасов чувал. Изпосталяло от глад куче, следеше с поглед движенията на циганчето. Стоеше на прилична дистанция. То очевидно бе техен спътник, вероятно чакащ своя дял от плячката.

— Хайде чупка!

Нощен полет за Дакар

Капитанът бе забелязал няколко изхвърлени бутилки в стара, скъсана пазарска чанта, досами контейнера. Циганчетата с неохота отстъпиха, псувайки го като възрастни.

Капитанът, напълни двата плика с бутилки, и с това първия му бизнес курс завърши. Трябваше да предаде стоката, а после... Е, после се знаеше! На триста метра по-нагоре се намираше изкупвателния пункт. Забърза към него, защото тоя пазарен ден бе дълъг и го чакаха още много такива курсове.

Ще отбележим, че тоя пункт за стъклен амбалаж, напоследък стана много посещаван. Никой не знаеше кой е собственикът. Стоката приемаше млада учителка по физкултура. Беше завършила ВИФ с отличен. Безработицата обаче, я бе хвърлила немилостиво в този търговски бранш. Така че, трябваше да се бори за хляба. Спортната си форма поддържаше редовно. Пътуваше до работа с лъскавия си велосипед.

Капитанът ѝ бе хвърли око, макар че тя съвсем не бе за него, нито по години нито по интелект. На нахалните му опити за близост тя отвърна по един интересен неин начин.

Нощен полет за Дакар

Една сутрин, подавайки ѝ пликовете, тя му стисна ръката така, че той едва не изрева от болка. Този "нежен" жест бе достоен отговор за чувствата ѝ към него. Оттогава, когато му се наложи да предава амбалаж, Капитана ставаше много плах и боязлив. Тая жена, без много приказки, му беше взела страха.

— Кха, Кха... - прокашля се смутено той, влизайки в магазина.

— Тези ще ги вземеш ли?

— Тези, вече ги изкупуваме по девет, вместо по единайсет. А тези, по шест.

— Е, като теглим калема, колко излиза?

— Дотук, осемдесет и четири стотинки!

— Добре е! До довечера ще мина още два пъти.

— Моля, заповядай!

Така завърши диалогът между двамата.

Усетил парите в дланта си, клошарят мигом се преобрази. Някой го бе казал - "Има пари има живот"! Беше гладен. Някаква топла и мазна баничка започна да се върти в съзнанието му. Преглътна мъчително, излезе от изкупвателния пункт и тръгна отново към пазара.

— Хей господинчо, я чакай да ти кажем две думи на теб, бе българино!

Нощен полет за Дакар

Капитанът се обърна и нещо го смъдна в сърцето. Три яки момчета цигани, го бяха заобиколили. Бяха кое от кое по-мургави и по-настръхнали. Зад тях цвърчаха и подскачаха малките циганчета. Бяха същите, които бе изгонил от кофите за смет. Единият циганин извади нож. Работата започна да става дебела.

— Ако не сакаш да ти режем гръцмуля, давай парите!

Капитанът пребледня. Коленете му затрепериха. С изпотена ръка той бръкна в джоба, извади стотинките и ги подаде на циганина. В следващия момент един юмрук се стовари изотзад в ухото му. Друг го срещна в лицето. Малките циганчета продължаваха да пищят от възторг. От носа му шурна кръв.

— Па друг път да знаеш и да не закачаш циганчетата, че вече ножа ще играе!

Капитанът се олюля. Ушите ми пищяха като локомотивни свирки. Шумът и глъчката откъм стария пазар вече почти не стигаха до него. Последната надежда за мазна и топла баничка се изпари и отлетя там, някъде далеч, във времето и пространството.

— Е-е-хоп! Е-е-хоп! Це-е-ецке-е, мамка ти стара-а-а!

Нощен полет за Дакар

Тошко Ехото биеше яростно дръгливта си кобила. Вече едва се крепеше на каруцарската седалка. От време на време политаше, и когато на човек му се струваше, че вече пада от каруцата, някаква милостива, божия ръка се протягаше и с последни усилия го задържаше.

— Е-е-хоп!

На клиентите в стария пазар бе напълно ясно, че бе изпил петата си бира.

КАУБОЙ ЕКСПРЕС

Пловдивската гара. Краят на юни. Петнайсет часа. Жега. Мотая се на перона. След мен върви Брадатия и си влачи краката апатично. До идването на влака остават петдесет и три минути. Каталясали сме от мотаене и от жегата. Обръщам се, за да го попитам пие ли му се вода. “Не!” – отвърща. Пие му се бира. На мен, обаче ми се яде сладолед, ама много студен сладолед, и много евтин. Интересна и невъзможна комбинация.

Правя лек траверс към края на перона и мигом пред погледа ми се показва едно малко, нищо и никакво гише, по-малко и от кибритена кутия. Няма нищо особено в това гише, освен рекламния плакат за сладоледи. Точно това, което търся! Обръщам се мълком, за да сондирам мнение с Брадатия. Той е безразличен и апатичен. Сигурно е от жегата и от липсата на бира. Окото ми фиксира един сладоледов образец на

Нощен полет за Дакар

рекламата. Цената му е много удобна за моментното състояние на джоба ми. Поемам чашката и бодвам с лъжичката. Твърд е, като камък! Точно такъв какъвто го исках. Обръщам се, за да видя реакцията на оня зад мен. Братият се колебае за миг и накрая си купува сладолед от същия вид. Язык! Няма въображение! Вероятно е от жегата.

Отправляме се към пейките. Всичките са огрени от слънцето. Да седнем на тях? Не става. Много е горещо. На крайната пейка е седнало момиче. Събуло е сандали и е сплело крака на седалката "по турски". Чете някакъв учебник. Вероятно е студентка. Досами момичето е седнала дебела циганка. Тя дреме с полуотворена уста, от която на тънка струйка се стича слюнка. Долу, до циганката, на самия напечен асфалт, седят шест циганчета, все момичета, на около пет до седем години, дребни, мръсни със сплъстени коси. Най-малкото е легнало в скута на най-голямото. Захапало е палец и бозае.

Влакът се бави. Гарата чака. И пътниците чакат. Вече са станали тълпа. Жега. Омара. Отсреща, през три перона, двама влюбени се целуват. Точно под

Нощен полет за Дакар

слънцето и пред заинтригувания поглед на тълпата. Какво им пука! Влюбени са си хората и точка. Нека се целуват. Който не може да се целува, гледа. Нали така?

Най-последно влакът идва. Бавно се хлъзга по релсите, плавно и тежко, с пет съществени минути закъснение. Тълпата хуква, блъска се пред вратите. Блъскаме се и ние с Брадатия. Блъскането се увенчава с успех. Сядаме!

О, Боже! Каква жега и задух! Прозорецът е отворен. Не издържам. Ставам и се инсталирам до него, заедно с един тип облечен в черно. Типът пуши. Аз гълтам пушека и си трая. Трая си, понеже е жега и от нея не се издържа в купето.

Слънцето е напекло прозореца. Напекло е и главата ми. Обаче няма страшно, тя е надеждно скрита под бялата бейзболна шапка с дълга козирка. Козирката наистина е дълга, и не допуска слънчевите лъчи да дразнят очите. Вятърът, който духа срещу мен, всъщност е най-коварния фактор. Току-виж, че е грабнал шапката и я е издухал през прозореца. Трябва да взема ефикасна мярка срещу подобно бъдещо събитие. Нахлупвам я плътно до очите и продължавам да зяпам сънливо пейзажа.

Нощен полет за Дакар

Нищо особено! Гара Белово! Перон, напечен от жегата и началник-влак, стоящ мирно с флагче в ръка. Кретен! Стой си мирно, ама на сянка, бе човек! Никой няма да ти намери махна!

Човекът в черно пак запалва цигара. Нещо е нервен. Вади джиесема и говори на някой. След това поглежда часовника си. Сещам се и аз да погледна моя. Изхълцвам. Закъснението на влака е вече не с пет, а с петнайсет минути. Ще пристигне в София, точно когато тръгва оня за Видин. Значи, какво? Ами с Брадатия ще спим на пейките в чакалнята или?... Или ще си купим нов билет, но за автобус. Кофти! Нямаме пари! Командировъчните свършиха още в Пловдив. Кой дявол ни накара да ядем кебапчета по четиридесет и пет стотинки парчето?

Обръщам му внимание по тая точка от дневния ред. Голям пич е! Прави се, че не го вълнува. О-о-о не, вълнува го! Голото му теме се оросява в пот, малка реакция, но показателна за оня, който го познава. Дори не изважда джобния си цифров часовник, за да го погледне. Погледнал го е сигурно в тоалетната, накъдето мигом припряно се запътва. И така... Това е положението!

Нощен полет за Дакар

Закъсняваме за връзката! Тъпо и гадно. Много гадно и много тъпо. И тоя тъп влак, хей го, едва се мъкне! Като на сватба!

Отдясно се чуват звънчета. Така звънят от шейната на Дядо Коледа. Тоя път обаче, е разносвачът на кафе и закуски. Дебел и потен е, с широки, свлечени панталони. Пристъпя едва-едва и кани пътниците със съдържанието от количката. Гласът му е дрезгав от ледената, току-що изпита бира. Набутваме се с Брадатия в купето, за да му сторим път. Той отминава, без да ни обръща внимание, сякаш е познал съдържанието на джобовете ни.

До вратата, между вагоните, се заформя кавга. Рум сървизът се е сблъскал с бебешка количка, коварно запречена и неразумно паркирана до самия проход. Тя е дълга, холандска изработка. Едното ѝ колело се е извадило и е в състояние на очакван ремонт. Пази я възрастна жена примряла от жегата. Дебелакът се пени и надига вой. От съседното купе излиза майката. Едра и силна мадама. Говори на развален български. Двете жени започват словесна канонада срещу Рум сървиза. Излиза и холандецът, съпругът на мощната мадама. Той мълчи, пули се и се чуди. Как е

Нощен полет за Дакар

възможна такава ситуация? Това не може да се случи в Холандия! Най-накрая излиза и таткото на мадамата. Побелял българин, облечен изцяло в дънково облекло, холандска изработка, разбира се. Той не се церемони с кавгаджията. Пуска в ход най-свирепи фрази и завира с нецензурни думи Дебелака, ясно къде. Последният млъква виновно, по-точно казано - уплашено и бързо изтиква количката с напитките в прохода между вагоните. С Братия гледаме сеир и мълчим. Наистина! Такива неща могат да се видят само тук, в България.

Освобождавам позицията до прозореца и си сядам на мястото. Ох, Боже! Не се търпи тая жега! Отново излизам. Братият продължава да се прави на безразличен. Мълчи, гледа пейзажа и тъпее. Челото му е плътно оросено от пот. Май съжалява, че не си е взел своята бейзболна шапка за командировката. Това е Пловдив, бе човек! Жега! За жегата, бейзболната шапка е разкош!

Тоя гаден влак едва се мъкне. Закъснението нараства с двайсет минути. Нервен съм. Вече си представям спането на пейката живо и картинно. Оня, с черното

Нощен полет за Дакар

облекло, май отгатва мислите ми. “Няма страшно, бе приятел. Обадох се на началник-влака, който прави връзката за Видин. Ще чака! Няма да тръгне докато не пристигне нашия.” Не му вярвам. Откъде се появи пък тоя? Какви са тези пълномощия, че да се обажда на другия влак, за да чака? Прави се на интересен. Ами ако наистина работи в Бе Де Же-то или както го пишат по вагоните на латински, Бе Де Зе-то? Да си приказва каквото ще. Връзката за Видин вече е тръгнала...

Поглеждам пейзажа. Нищо съществено! Вакарел! От близката гора полъхва хлад. Зад нея, високо в небето, се шири ромбоидната мачта на радио антената. Цепи небето и хич не ѝ пука, че влакът ни закъснява. Брадатият най-последно е развълнуван. “Ти си прав!” - казва. „Ще спим на пейките!” “Това ми стана ясно още на гара Пазарджик” - отговарям философски.

Хей я и гара Искър! Дано не спира! Ами! Кой те слуша, бе братче? Взе, че спря! И отново две загубени минути. Хората едва се точат, не бързат да слизат. Какво да правиш? Жега! Бавно и тържествено влакът

Нощен полет за Дакар

отлепя от гарата и отново не бърза. Мамка му стара! Хей, да ми падне тоя машинист!

Остава само гара Подуяне и сме в София. Нищо и никаква гара! Един бърз влак не бива да обръща грам внимание на такива гари. Подуяне Блуз Бенд! Хайде стига, бе! И тук ли ще спира? Тия софиянци сякаш не могат да си хванат такси от Централна гара, ами ще хващат трамвай от Подуяне. Стига бе! Това вече на нищо не прилича!

Пуф-пафът бавно се намъква в перона на Софийската Централна гара. Тфу, да му е...ма... Да му стане зле на човек от тия влакове!

Ама?!... Какво става, бе? Оня влак не е заминал! Чака! Бра-а-во! Страшен пич се оказа онова момче. Позна! Ама и аз, като нямам вяра на хората... Каква вяра да имаш в гражданите на тая омършавяла и лъжлива България?

Припваме с Брататия по възможно най-бързия начин към спасителната връзка. Усилваме свинския тръс и се намъкваме в първия попаднал ни вагон на видинския влак. Той е претъпкан до козирката. Хората са заели най-невероятни и интересни пози,

Нощен полет за Дакар

дори и в отсека между вагоните. Петък е! Късен следобед! Краят на юни! Жега!

Ситуацията е напрегната. Картинно описана е нещо като, “дупе до дупе”. И двете врати са отворени, за да става течение, но незнайно защо, течение въобще не става. Моя милост е забил стойка на сантиметри от тоалетната. Стоя и се опирам с рамо на стената до нея. На вратата не смея, тъй като тя въобще не се затваря. Смърди! Да-а-а, обаче си трая! Няма да се глезя като ония софиянци дето обичат да слизат на гара Подуяне. Брадатият е точно срещу мен. Преметнал е сако на едната ръка, а с другата стиска черното, дипломатическо куфарче. Геройски отстоява напъна на хорския поток, който настоятелно се опитва да го напъха в отсека между вагоните.

Влакът, това интересно чудо на цивилизацията, най-последно тръгва! Е-е-е! Кеф! Отпуска ми се душата. Остават само още два часа път и сме си у дома. Брадатият опипва джоба на сакото. Спареният от жегата джиесем гъгне и настоятелно моли за внимание. “Да, скъпа! Всичко е наред, скъпа! Прибирам се! Нарези салатата и изстуди ракийката! Нищо сериозно! Да!

Нощен полет за Дакар

Чао!” Брадатият е усмихнат. Той си представя тъкмо тоя съществен момент от битието. Представя си го и блажено се усмихва. “На мен дори бирата няма кой да купи и изстуди!” – допълвам и сменям позата.

Много неудобно се стои в препълнен влак. Лявата ръка е заета с чанта. Между дръжките ѝ е праметнато яке. Дясната пък се опитва да хване някоя дръжка, с едничката цел, да се запази устойчивото равновесие на тялото. Идва момента, когато или левия, или десния крак изтръпва и се налага да се смени позата. Тогава започва една сложна процедура в търсене на нова дръжка или опора. Нещата се повтарят веднъж, още веднъж и така до безкрай, докато не ти се схване друга важна част на тялото, например кръста. Влакът те люшка, някой ти диша с развален или миришещ на лук или бира дъх във врата, а въздухът, спарен и задушлив не достига и те хвърля не принудено в състояние на отчайваща клаустрофобия.

Чудесното в тоя момент е, че влакът се движи и така или иначе, рано или късно ще стигне до своята крайна цел, в случая гара Видин. Движението е прекалено реално,

Нощен полет за Дакар

съпроводено със силния шум на тракащите колела. Отляво и отдясно ме притискат изпотени и изнурени човешки тела. Досами външната врата на вагона, са застанали двама тийнейджъри. Те са я открянали леко и се наслаждават на проникващия хлад.

Поглеждам през немития прозорец. Отминаваме Курило. Малко стадо кози се е покатерило на стръмен насип. Козите драпат самоотвержено и се мъчат да излязат на магистралата. Какви са бели и пъргави! Пастирът не може да ги стигне. Той само размахва дългата си тояга и им подвиква нещо на някакъв, все още несистематизиран, кози език. Слънцето бавно преваля през близките хълмове на планината.

Влакът прави рязък завой и всички вкупом се люшкаме към отворената врата. “Затворете тая врата, бе тепегъози!” Репликата е отправена към тийнейджърите от страна на един брадясал пенсионер. Няма начин! Те я затварят недоволно и мърморят някаква глуха псувня.

Брадатият ме гледа съсредоточено. Защо ли? Поглеждам го и аз. Има много изморен вид. “Да знаеш, ще ида да седна в

Нощен полет за Дакар

тоалетната и няма да ставам до края.”- промълвява. “Ще седнеш, ама ще се вмиришеш на лайна.” - обяснявам му накратко положението. „Дори ракийката ще ти мирише, как ли пък ще реагира и жената?” Той разбира се не говори сериозно, само уточнява състоянието си. Разбирам го, понеже и аз съм в същото положение.

Навремето, когато бях студент, влаковете бяха на същото дередже. Стоиш, стоиш, та ти писне. Имаше дефицит на влакове, имаше дефицит на гориво, имаше дефицит на акъл. Сега май нещата се повтарят. Някои влизат седнали в Европа, а ние, като по-така, стоящи. На времето колегите се майтапеха и разказваха по тоя повод вицове за Бе Де Же-то. Този влак пък си имаше своето специално име - “Каубой експрес”.

От всичките събития предстоящи да се случат, най-хубавото бе това, че приближавахме Своге. Там обикновено слиза много народ и ще има поне повече въздух да се диша. Пред мен кибичи един дребосък с бенка на бузата. Носи жълт полиетиленов плик с надпис, “Най-здравата торбичка!”. Той е пуснал плика да падне досами нозете

Нощен полет за Дакар

си и по такъв начин е в състояние да извади пакета и да запали така жадуваната цигара. Вляво от него, досами прозореца, се е монтирало едно гадже, облечено с онова разкошно светлосиньо, каквото най-много обичам да гледам. То ме съзерцава втренчено от известно време и аз започвам да се питам, защо? След минута размисъл, най-сетне проумявам ситуацията. Ами ще гледа разбира се, нали и аз гледам синьото по него. Гаджето не е лошо. Леко пълничко, ама съвсем леко, пак по моя вкус и с едни тънки, изскубани вежди, както е в съвременната, женска, модна линия.

То вади пакет цигари и запалва. Пушенето е заразително. Защо не бях пушач и не бях на мястото на дребния с бенката? Мечти! Мечти на тип, пътуващ в "Каубой експрес"! Погледът ми е насочен отново към прозореца. Навлизаме в дефилето пред Своге. Най-сетне! Плътният човешки поток ме притиска и ми изкарва въздуха. На Брадатия, тоже! Правим, доколкото е възможно, място, за да се оттече тълпата и с надежда поглеждаме навътре във вагона. Уви! Опразнените места мигом се заемат от други пътници.

Нощен полет за Дакар

Очевидно, законът за недопускане на празноти, действа с пълна сила.

Влакът отминава Своге. Искърът е тъмен, та чак черен. Тук-там на бързеите, бели вълнички разведрят чернилката и създават илюзията за чисто. Чистота обаче няма. Истинска клоака е тоя Искър след София. За голямо мое учудване, зървам двама рибари да мятат въдици досами разбития и отнесения от пороите въжен мост. Знаят ли каква риба ще ядат? Сигурно знаят, но най-вероятно нямат възможност да напълнят с друго гладните си гърла. И пак кози! Едно малко стадо се стрелка по стръмна пътека, нагоре към далечната вила. Най-отпред се клати един рогат пръч. Замята дълга козина и току помушва с рог кротките си съпруги. Гледката е така мила и родна, че в даден момент не мога да си представя живота без това мило и пъргаво животно, козата.

Гара Лакатник! Най-сетне прохлада! Придвижил съм се на около четирийсет сантиметра до прозореца. Слънцето вече е залязло и горещината е намаляла. От купето излиза с подчертан устрем руса фурия. Жегата я е шашардисала, а липсата на цигарен дим още по. Тя се инсталира

Нощен полет за Дакар

безцеремонно между гаджето с мечтано синьо и “най-здравата торбичка”. Вади бял пакет с цигари и нервно „цъка” със запалката. На третия път огънят е запален и жадната, прекалено начервена уста, засмуква огромна доза тютюнев дим. Фурията е висока. Прекалено висока! Дясната и мощна гърда е подпряла брадата на дребосъка с бенката. За страничния зрител позата е твърде интересна, но не и за оня с бенката. Вероятно в момента му се вие свят, изпитва чувство за малоценност или пък каквито и да е други чувства, но всичките не в негова полза. Нещастникът дори не може да се наведе, за да си вземе торбичката. Огромното препятствие е точно под брадата му. Какво да се прави? Да си расъл, бе пич! Защо си останал дребосък?

Поглеждам през прозореца в очакване да видя ново стадо кози. Уви! Такова няма. Колко жалко! Така свикнах с козята гледка! Влакът отминава гара Елисейна. Купищата медна сгурия, складирани досами реката, са черни, тук-там със сини отънъци. Реката е издълбала голяма, подмолна дупка под камарата. Човек добива чувството, че там, в тая пещера, има извънземни. Така де! Нали целият пейзаж е като на извънземна

Нощен полет за Дакар

планета. Добре, че се сетиха да го затворят най-после тоя комбинат. Пред търговския дом играят дечица. Едното бута количка, в която е седнало друго. Смят се и махат на влака. За тях, той е едно голямо събитие, сред мъртвата и отровена природа.

Окончателно се схванах. Вече не усещам краката си. Смяната на ляв с десен като опора, не дава желания резултат. Пространството пред тоалетната, въпреки че се опразни, не предоставя възможност за някаква по-съществена рехабилитация на долните крайници. А горните крайници? Те са в почти същото състояние. Торбичката с якето непрекъснато минава от ръка в ръка, докато в един момент погледът започва да търси място за въображаемото ѝ окачване. Поради липса на подходяща окачалка, действието се отлага за неопределено време. В даден момент, левият ми крак успява да откряне междинната врата към вагона и свеж въздух нахлува в преддверието. Този нахален мой ляв крак създава известно усложнение на минаващите, но въпреки това не желае да се отмести.

Фурията допушва цигарата и се шмугва обратно в купето. Това положение мигом се

Нощен полет за Дакар

използува от моя милост и лявата ми ръка нахално, подобно на десния крак, успява да се хване за рамката на прозореца. Позата на тялото е значително облекчена, а така също и носа. Той жадно поема вечерния въздух от отворения прозорец, подсмърква колебливо и продължава с ентузиазъм по-горното упражнение. Ведър хлад облива челото ми, прогонва умората, посява надежда за близък край на одисеята.

Гара Зверино. Нищо интересно! Поредната порция, ощавен от жегата, народ се изсипва на перона. Там, някъде долу, между павилионите до завода, е спрял син, олющен, междуселски автобус. Малката опашка от пътници бавно и търпеливо се напъхва вътре. След малко автобусът ще потегли в посока към така желаните домове на уморените хора. Край един гараж стои кльощав тийнейджър. Летният, червен, плажен чадър с надпис "Кока кола" е прихлупил главата му. Бейзболната шапка е със завъртяна козирка, точно както е при рапзвездите. Той гледа към влака. Какво ли има за гледане? Петъчен "Каубой експрес"! Това е!

Хей, най-последно! Две кози! Те тържествено се поклащат по асфалтирания

Нощен полет за Дакар

път в посока на вечерния си паркинг. Трътлеста жена, опасана с шарена престилка, ги подкарва леко с дълга пръчка и с неизменното “Р-р-р! Е-е-е!”. Прекрасна родна картинка! Какво нещо е козата, брей-ей!

Влакът набира скорост. Май приближава край на мъките ни. Заводът за контактни елементи шеметно прелита край нас. Не зная, дали има още в него елементи, а още повече контактни, но се уверявам, че има едно доста високо израсло, стройно, брезово дръвче на разнебитения му покрив. Природата не търпи празно място. Там, дето изчезне едно, се появява друго.

Бившите парникови съоръжения зеят с разбитите си прозорци, подобно на мъртви очи и чакат новия си стопанин. Кога ще дойде или дали въобще ще дойде, кой може да каже? Мацето в синьо отново ме поглежда. Дали се учудва на упоритото ми нахалство, че се стремя да скъсявам разстоянието? И да се учудва, това вече почти няма значение. Наближава Мездра и там, моя милост слиза. Край на всички учудвания от нейна и моя страна.

Надписът на бирената фабрика блясва, някъде далеч напред, в падащия летен

Нощен полет за Дакар

здрач. Ако човек не знае за каква бира става въпрос, светещия неон "...еденика" доста би го учудил. Аз обаче съм добре осведомен и в съзнанието ми мигом нахлува представата за тъмно кафявата, изпотена бутилка, току-що извадена от хладилника. Тя е с познатото ледено име и много пъти опитвано ледено съдържание.

Малко преди композицията да влети тържествено в гарата, погледът ми фиксира една табелка. Ха-ха-а-а-а! Между две-три бараки, сковани от ламарина, сред гъстите, сливови дървета, някой е забил прът. На него е заковал бяла табела с надпис от черни букви – "Булевард". Под надписа е начертана стрелка, за да не се появи ни най-малко съмнението за посоката, в която трябва да се върви, вероятно с нарастващи номера. Тоя български свят е пълен с майтапчии. И в най-трудна ситуация ще намерят начин да си създадат добро настроение.

На гарата, се тълпят посрещачи. Част от тях са пътници за Видин. Младо и старо с облекчение напуска прегрелия, смрадлив влак. Тръгвам към вратата и аз. Пред мен неочаквано се изпречва дебелата циганка, която дремеше на гара Пловдив. Тя е

Нощен полет за Дакар

запъхтяна и изнервена. Блъска се неудържимо. “Да седна бе ора! Пътувам чак от Димитровград! Имам двеста и петдесет кръвно и едва стоя! Малко да седна и аз!”.

Не възразявам и правя на жената място, за да мине. Влизам ѝ в положението. Моето кръвно, в момента, сигурно е триста, но кой му обръща внимание. Стъпвам на първото стъпало, за да сляза и установявам, че крака не ме слуша. Той подкляква меко и аха да се свие до остър ъгъл, ама не. Напрягам сили и го изправям. Няма да се глезим като ония софиянци на гара Подуяне, де. Вече съм на перона. След мен е Брадатия. Вървим колебливо, олюлявайки се.

Слабичката студентка я посрещат родителите. Те я целуват радостно, а тя ги прегръща засмяна. Сигурно успешно си е взела изпитите. Възрастна жена води малко момченце за ръка. Посреща я младо семейство. Неочаквано, зад него се появява друг малчуган. Бабата го зърва радостно и подвиква на своя, “Я а-а, Николайчо! Я се цунете, бе баби! Нали сте братовчеди!”. Децата неуверено се целуват, притеснени от срещата.

Нощен полет за Дакар

- Мъже целуват ли се бре! – възкликвам на майтап. Нали ще ги помислят за обратни?

Брадацият ме чува, позасмива се, но не отговаря. Той вече стабилно си мисли за доматената салата и изстудена ракийка, която жена му акуратно е подредила на масата.

Зад нас изпищява свирка. Влакът, със звучния прякор “Каубой експрес”, леко се отлепя от перона и нетърпеливо се устремява на запад, там, където в падащия теменужен здрач, едва-едва просветва на небосклона Вечерницата.

КАМЕНОДЕЛЦИ

Когато навърши трийсет и втората си година, Кънчо с изненада и боязън осъзна, че с футболната му спортна кариера бе свършено. Той имаше още сили да тича след топката, но неизплатените заплати в отбора и големите сътресения в обществото, го накараха да се замисли.

“Ритнитопковците...” - както казваше баща му. „...печелят до време, а след това... След това идва глад, сине! Голямата житейска истина е в занаята!” - подсети го той.

По принцип, Кънчо мразеше работата, още повече тая, която изпотява човек. Спортът не влизаше в тая категория, но за съжаление трябваше да се сбогува с него.

“Има едно добро занаятчийско училище в Кунино. Вярно е, че се размахва чука, но пък иначе дава сигурен хляб. Който се е родил, абсолютно сигурно е, че ще умре. На покойниците не им трябва нищо друго, освен една добре изпята попска молитва и

Нощен полет за Дакар

един що-годе приличен камък над гроба, не е ли така?” – продължаваше да го съветва баща му.

Кънчо трябваше да се съгласи с него. Един ден хвана влака за Кунино, а след година-две получи диплома за каменоделец. Когато я взе, повъртя я в ръце, изплю се презрително в прахта и подсмръкна.

— И сега какво? Да ида на гробища и да чакам да се зададе погребална процесия...? – изпсува отегчено и се шмугна в селската кръчма. Там, по правило, бирата беше топла, защото в нея нямаше хладилник. Топла, обаче не значи престоляла. На село това питие се пиеше на поразия, а бирената фабрика е - хей там, на три влакови свирки разстояние.

Лошото, когато се пие бира, е в това, че добрият пияч не може да мине само с една бутилка. Количеството на изпитото питие расте до тогава, докато има добра компания или докато се свършат парите. При Кънчо се случи второто събитие.

— Мамка му, пак я закъсах! Дъртият няма да ме спонсорира. Май ще трябва да „подхващам занаята.”

“Подхващането на занаята” не се оказа лесна работа. Никой не го познаваше и не

Нощен полет за Дакар

го търсеше. Селските гробища бяха едно съвсем занемарено място. Отиде до попа. Поразговориха се за проблема и светият отец се съгласи да го наеме, за да чисти гробовете. На току-що получената диплома, не повярва. Вероятно биреният дъх на Кънчо, беше засилил подозренията му.

През една слънчева юлска утрин, ново изпеченият каменоделец взе старата коса на баща си и започна да коси избуялата трева между гробовете. Беше неприятна и гадна работа. Уморяваше го, изпотяваше го, абе остави...

При едно погребение, роднина на покойник му се повайка, че трябва да ходи чак до Мездра, за да прави паметник. Било скъпо и трудоемко.

— Аз съм каменоделец! - каза фукливо Кънчо. — Ако се предумаш, мога и аз да го направя... Само ми помогни в докарването на материала. Ще ти взема два пъти поевтино.

Човекът се съгласи с облекчение. На другия ден двамата заминаха за Мездра със стария "Москвич" на клиента. Във фабриката имаше голям избор. Подбраха им камък, обработиха им го, натовариха го и хоп, обратно на село.

Нощен полет за Дакар

Десет дни се мъчи с камъка Кънчо. Най-накрая всичко беше готово. Клиентът, непретенциозен човек, одобри паметника и така се започна. Като посъбра някой и друг лев, Кънчо си купи една очукана “Лада” – комби, на старо. С автомобил се работеше значително по-леко. Намери си и ортак, от съседното село. Жоро му казваха, (или Георги) по християнски. Беше хрисим и кротък човечец, пенсионер. Работил бе като “художник десенатор” във врачанския текстилен комбинат. Мизерната пенсия го бе подгонила да търси препитание и криволяво бе изучил дялането на букви и цифри върху камък. Беше слугувал на чорбаджии от Мездра и Роман и му бе писнало, но нямаше начин.

Когато се видяха с Кънчо, беше останал само с пет лева. До получаване на пенсията имаше още две седмици време. Срещата се състоя до павилиона за скара-бира на мездренския пазар. Кънчо се бе наредил пред него. Купи цяла чинийка с кебапчета и седна на едната от двете маси. Жоро си взе само едно кебапче набодено на пластмасова виличка. За толкоз му стигаха парите. Съдбата, тая стара сводница, насочи крачката на Жоро точно към същата маса.

Нощен полет за Дакар

Нямаше начин, да не разменят две-три общи приказки за живота и проблемите, които го съпътстват. Това пък бе второто искрено желание на споменатата вече съдба. Разменената информация се оказва еднакво полезна и за двамата. Без писмени договори, а само с намигане на око и подходящи усмивки, двамата се разбраха да работят заедно. Речено-сторено. Кънчо стана мениджъра, а Жоро-работника на бъдещото съдружие. Нямаше как другояче. Дипломата си е диплома.

Първоначално работеха за клиенти от двете си родни села, а след сработване, се заоглеждаха за работа и в града. На село пари нямаше. Друго нещо е в града, да кажем в Мездра или във Враца. Народът мре от рак, нерви, безпаричие и от какво ли не. Поръчките и цените за надгробните паметници, обаче скачаха всеки месец.

През една ранна пролет, двамата направиха бизнес командировка до Враца. Посетиха и двете гробища. Поразпитаха, където трябва. Отидоха и до владиката. Оказа се, че патриаршията стопанисва една разнебитена сграда на територията на старите гробища. Кънчо почерпи с домашна

Нощен полет за Дакар

ракия секретаря и бе допуснат безпроблемно до аудиенция при владиката.

— Ваше преосвещенство, ние сме двама честни, селски люде. Ето, това е дипломата ми! От каменоделното училище в Кунино е. Правя прекрасни паметници за прекрасни покойници! Можете да позвъните на вашия човек от село и да питате за мен.

На владиката не му се наложи да звъни. Постройките в гробищата пустееха, а на него му трябваха пари. Един приличен наем от тях би бил добре дошъл за светата църква и нейните свети служители.

— Чадо мое, от мен проблеми нямаш. Искам само едно: Да няма срамни скандали и да няма разврат! Разбрахме ли се?

— Благодаря, ваше преосвещенство! – видимо си отдъхна Кънчо и понечи да му целуне ръка. Целуването така и не се състоя, защото владиката бързаше за литургия. Процедурата продължи с предплащане на наема за три месеца и наемане на въпросните помещения.

Градът си е град и не може да се сравни със селото. Поръчките заваляха, заваляха и парите. Цените бавно и неотклонно се вдигаха. Джобовете на Кънчо и Жоро се понапълниха. И двамата заоблиха

Нощен полет за Дакар

коремчета. Започнаха да подбират по-претенциозно клиентите си. По отношение на тях, дипломираният каменоделец си имаше собствена философия. Той ги делеше на два типа, на “балами” и “тарикати”. Подходът към двата типа беше естествено различен. “Баламите” можеше да ги разиграваш, да ги лъжеш в цените, да им пробутваш калпав материал. С “тарикатите” трябваше да се внимава. Към тях отношението трябваше да е “бижу”. Човек не знае как би реагирал “тариката” ако, не дай боже, стане гаф.

Кънчо приемаше поръчките, доставяше материала, монтираше паметниците и оправяше забатачените ситуации. Жоро пък дялаше ли, дялаше букви. Беше си сковал столче с три височини, в зависимост от големината на камъка. Боляха го ставите на краката и трябваше да си създаде максимално удобство при работа.

Каменоделната работилница, в района на старите гробища, бе едно забравено от бога място. Сред буренак и изпочупени камънаци се сивееше една съборетина, която кой знае кога е била ремонтирана за последен път. Полуразрушеният навес скриваше от слънцето разкривено и изгнило

Нощен полет за Дакар

дървено магаре, на което поставяха за обработка плочите. Две-три хилави, окършени праскови дървета беряха душа сред праха и боклука. Оградата беше във фаза на окончателно разпадане. Многобройните дупки по нея бяха закърпени с пробити, ръждясали ламарини. Една от тези ламарини се бе откъснала и тъжно подрънкваше под волните напъни на пролетния ветреца. Външната врата на каменоделната беше разбивана и кърпена безброй пъти, докато бе добила вида на вещ, която по никакъв начин не можеше да се нарече врата. Останки от чешма стърчеше самотно досами лехата с млад, току-що поникнал пролетен лук. Тя бе отрязана и затапена, защото инспекторите от вик не търпяха клиенти, които не си плащат редовно сметките за вода.

Мръсно, прашно бюро, заемащо половината от помещението и изпълняваше функцията на офис-мебел. Синият пластмасов стол, на който обикновено седеше Кънчо, бе със счупен крак. За да може все пак да запази що-годе устойчиво положение, кракът на стола бе подпрян с голяма очекутена, каменна ваза.

Нощен полет за Дакар

Тези битови неудобства по никакъв начин обаче, не правеха впечатление на каменоделците. Те си бяха узаконили фирма за производство на надгробни паметници. Фактури не даваха. Нали ако дадяха, щяха да се плащат данъци. А плащаха ли се данъци, значи печалбата намаляваше. Проста логика! Кънчо, чието задължение бе да контактува с клиентите, пишеше договорите на листа от ученическа тетрадка. Поставяше индиго и дубликатът даваше на клиента. Нямаше печат, нямаше подписи. Хей така, фактурата бе една волна и неангажираща хартийка. На който не харесва, да иде другаде. Тук е така!

Бизнесът вървеше гладко и безпроблемно, сиреч с малки или големи далавери, според случая. Някои от клиентите протестираха, но те бяха рядкост. Ако не им харесаше работата, Кънчо ги насочваше към Иван. Правеше го със злобно удоволствие, защото Иван се бе прочул с мошенническите си номера. Неосведоменият клиент е като бебе-кърмаче. Приемаше с доверие това, което му предложеха, а ако го измамеха, нямаше накъде другаде да иде. Така е в града и специално в този занаят.

Нощен полет за Дакар

“Майсторите” се брояха на пръсти и всеки знаеше далаверите и щуротиите на другия.

Новата пролет дойде гореща и суха. Дъжд падаше рядко. Температурите бяха високи. Кънчо и Жоро бяха заринати от работа. Дойде Гергьовден. Това беше свят ден за Жоро. Ортаците купиха половин агне, изпекоха го на импровизиран огън пред каменоделната. Иван довлече отнякъде каса с бира. Киро - дърводелецът донесе домашна ракия, а завеждащата ритуалните дейности, Мица - голям букет с ружи. Заподозряха я, че го бе набрала от гробовете, но никой не изрази гласното си съмнение. Важен бе жестът, нали? Изядоха агнето с удоволствие, изпиха бирата, изпяха дежурните за тая цел песни. С една дума уважиха достойно именника.

Не ги притесняваха облаците прах, вдигани от минаващите камиони. Тези разхлопани, стари возила транспортираха отпадъчно желязо от частния изкупвателен пункт за вторични суровини до сточната, железопътна гара.

Предприемчив бизнесмен бе наел част от площадката в района на старата леярна на бившия военен комбинат. Там градеше необезпокояван, далеч от човешки погледи,

Нощен полет за Дакар

своето имотно бъдеще. Изровената уличка, между старата леярна и гробищата, беше занемарена, прашна и слабо използвана.

На следващата неделя, каменоделците решиха да поработят извънредно. Трябваше да се довършват два паметника на имотни клиенти. Сроковете не биваше да се протакат. Ортаците бяха дошли рано и бързаха да свършат, преди да е напекло слънцето.

Към осем часа, откъм гробището, се зададе не млад мъж. Беше нахлупил на глава бейзболна шапка и облякъл развлечен, стар анцуг. Вървеше бавно, стъпваше тежко, с една твърда, вътрешна увереност в себе си.

Кънчо го видя и спря работа.

— Днес е неделя, но виждам, че работите. – започна непознатият. — Мица ме праща. Каза, че правите хубави и евтини паметници.

— Да, работим, макар че... – Кънчо се почеса по врата, огледа непознатия и мигом го постави в графата “балами”.

— Какво? Не работите ли?

— Не-е, какво ти! Работим! За поръчка ли идвате?

Нощен полет за Дакар

— Да. На Великден ходих до гроба на баба ми и дядо ми. Сърце ме заболя като го съзрях. Бяха го заринали с боклук. Видели са, че няма паметник и са хвърлили всичкия боклук и отпадъци там. Искам да го оправя. Те много ме обичаха, а аз дори не намерих време да подредя гроба им.

— Да, разбирам. Елате вътре. Да видим какво ще искате. – каза Кънчо.

Двамата влязоха. Непознатият седна на един дървен сандък, а каменоделеца зад ожуленото бюро.

— Е?

— Ами нещо по-простичко, като това! – Клиентът посочи един недовършен паметник досами вратата.

— М-да а-а! Така-а-а! Ами капи ще има ли?

— Какви капи?

— Облицовка на бордюра, това са капи.

— Да, и капи ще направите.

— Да-а-а... Трийсет и пет лева за монтаж... общо триста лева! Ще трябва да дадете капаро... Половината от сумата.

— Добре, няма проблем... – непознатият извади портфейл, преброи банкнотите и му ги даде.

Нощен полет за Дакар

— Ето ви квитанцията. – Кънчо откъсна хвърчащото листче от ученическата тетрадка и стана. — Значи, след един месец ще бъде готово. Дайте си номера на телефона.

Сделката приключи. Човекът излезе от стаичката, а Кънчо, радостно потърка надиплените банкноти в брадата си. Ликуваше. “Баламата” се върза. Съгласи се на двойна цена! Едно обаче не хареса в тоя клиент. Не хареса погледа и начина му на говорене. Клиентът гледаше някак втренчено, говореше бавно и пестеливо. Мереше всяка своя дума.

Стана. Очите му неволно пробягаха по календара. Трепна. Днес беше 13-ти. Още от дете, Кънчо бе много суеверен. Числото 13 бе фаталното му число. Мразеше го. На такива дати му се случваха все лоши събития. Ту го ухапе куче, ту го накажат в казармата, ту го набие баща му. Абе, лошо число! Как не го видя още одеве? Щеше да откаже поръчката. Нейсе! Да става каквото ще!...

Даде на Жоро трийсетина лева, като за неделна надница и тръгна към кръчмето до текстилния комбинат. Ортакът му щеше да довърши работата и да заключи

Нощен полет за Дакар

работилницата. Печеше силно слънце. Допи му се бира. Седна. Поръча си “Загорка” и я изпи на екс. Поръча си още една. “Е-е-х! Бирица-а-а!” Така, на сенчица, би я пил до изгряване на луната...

Месец май мина в усилена работа. Жоро бе надписал всички поръчани плочи и Кънчо чакаше да дойдат клиентите, за да се разплатят. Една сутрин, завари пред работилницата оная “балама”, която го притесни с погледа си. Човекът го гледаше тежко и настойчиво. Стана му нервно.

— Искам да видя паметника! – започна бавно той.

— Ето го, там!

— Ама... Не казахте, че правите такива малки плочи. И дебелината е на половина от нормалната. Каква е тая ваза? Та тя е по-голяма от плочата!

— Такива вази правя аз!

— Аз не плащам за такива вази! Та тя не може да се вдигне с ръка!

— Таман ще побира по-голям букет с цветя!

— Ама вие сляп ли сте? Плочата е спукана! Цепнатината е на двацет и пет сантиметра навътре в сърцевината. При

Нощен полет за Дакар

дъжд и лед ще се разруши и трябва да правя нова!

— Как спукана! Лично съм я оглеждал!
Няма пукнатина!

— Елате тук! Вижте! Това какво е?!

— М-м-да! Пукната е лекичко...

— Лекичко?

— Ще сложим подпорна плоча отзад и няма да ѝ има нищо.

— Ама, вие подигравате ли се с мен?

— Добре, де... Ще ви направя нова.

— Вижте какво господине... Знаете ли какво си мисля сега...?

— ?...

— Да вдигна вазата и да ви я ударя по главата!

— ...

— С вас приключваме! Разбрахте ли ме?! Чухте ли ме!? При-клю-чва-ме! Веднага свалете снимките и ми ги дайте! Веднага!

На Кънчо му омекнаха краката. Не очакваше такъв развой на събитията. “Баламата”, противно на неговите очаквания, се оказа “тарикат”. Как не го разбра още в началото?! Като нищо щеше да вдигне вазата и да го удари по главата...

Чул разправията, влезе и Жоро.

— Какво не ви харесва, господине?

Нощен полет за Дакар

— Нищо направено от вас не ми харесва! Този човек ме заблуди и измами. – ръката му сочеше Кънчо. Последният правеше отчаян опит да стане от стола и да запази хладнокръвие. — Върнете ми парите!

Кънчо видя, че нещата отиват на зло. Присегна се, взе една химикалка и започна нещо да смята.

— Какво смятате? Безполезно е да смятате! Парите, веднага!

— Но тук са дялани букви...

— Не съм ви карал да дялате букви на спукана плоча!

Гърбът на каменоделеца се вледени. Краката му увеличиха амплитудата на треперенето. Ръката не го слушаше. Той правеше опит да ѝ намери място или поне някаква що-годе прилична поза, но така и не успяваше. Жоро тактично напусна помещението и ги остави насаме.

— Ама... такова нещо... досега не ми се е случвало!

— Сега ви се случва!

— Изненадвате ме! Откъде да ви взема толкова много пари наведнъж?

— Добре! Във вторник съм тук! Разбрахте ли ме? Давам ви срок до вторник!

— Малко е...

Нощен полет за Дакар

— До вторник! И не смейте да ме разигравате, че ще ви намеря, където и да сте и ще стане по-зле!

Човекът взе свалените снимки и излезе тихо, както бе влязъл.

— Мамка му! Мамка му! Тоя ще ме пребие! Жоро! Жоро! – ортакът си показва главата на вратата. — Защо не ми обърна внимание, че плочата е спукана?

— Казах ти! Не си ли спомняш? Още когато я докара от Мездра...

— Мамка му! Загазихме! Ако не му върна парите, ще ме пребие.

— Имаш време ортак. До вторник трябва да получиш парите за още две поръчки. Ще успееш!

Следващите дни минаха за Кънчо като лош сън. В понеделник никой от длъжниците му не мина. Пари нямаше! Извади джиесема и се разбра с Жоро да не ходят във вторник на работа. Това бе отчаян ход. Знаеше, че няма да се измъкне от този клиент. Отлично го знаеше. Как можа да го вземе за “балама”, и да приеме поръчката на фаталната дата, 13-ти! Веднъж да отстъпи от принципите си и ето, нещастieto се случи!

Нощен полет за Дакар

Дойде сряда. Жоро отиде на работа, но Кънчо се направи на болен. Не отиде и в четвъртък. В петък замина за Берковица. Трябваше да достави материал за паметници. В събота, най-сетне реши да се появи. Една клиентка му бе обещала плащане към десет часа сутринта. Ако “тарикатът” дойде, ще успее да му плати.

Рано сутринта, мина край любимото си кръчме до текстилния комбинат и си купи топла баничка. Повлече бавно крака към каменоделната. Наближи. Вътре свиреше касетофончето. Жоро го бе преварил. Дялаше някакъв кръст върху мраморна колона.

Тъкмо влизаше през външната врата на дворчето и го съзря. Беше оня! Идваше откъм гробищата. Вървеше бавно и уверено. Беше нахлупил същата тъмносиня бейзболна шапка на глава. Черен, спортен анцуг подчертаваше мускулестото му тяло. Фиксираше го с тежък и мрачен поглед. Кънчо изтръпна. Залъкът заседна на гърлото му.

— Нали знаеш за какво идвам? – каза го бавно с изпепеляващ поглед “тарикатът”. — Идвах във вторник. Нямаше те. Казах ти, че няма да ми убегнеш. Е?

Нощен полет за Дакар

Кънчо преглътна с мъка. Смачка неизядената баничка и я хвърли на земята.

— Защо я хвърли? Трябваше да си я изядеш! Щях да те изчакам. Не бързам!

— Не съм гладен. А-а-а... Спокойно! След няколко минути ще си получиш парите. Чакам една клиентка да се разплати. Но, защо не харесваш паметника?

— Повече с тебе няма да се разправяме! Обясних ти ясно! Парите!!!

— След малко... Седни де... Ще дойде...

— Чакам!

Кънчо влезе в “офиса”, но вътре не го свърташе от нерви.

— Нощес някой бе разбил вратата. – осведоми го Жоро. Не е пипнал вазите и камъните, а е изнесъл ъглошлайфката. Донесох халки и нов катинар.

— Подозирам кой може да бъде. Това е само някой, на който съм длъжник. Иначе как ще си върне парите? Дай... дай катинара и халките. Аз ще ги завия...

Джиесемът му позвъня.

— Кънчо, аз съм Мица. Загазил си бе човече. Един клиент дойде при мен. Аз нали го бях насочила към тебе. Видя ме и рече: “Защо ме изпратихте при тоя мошеник?”

Нощен полет за Дакар

“Не ви познавам!” - казах. “Познавате ме, познавате!” — потънах в земята от страх.

— Не бой се! Ще се оправим с него!

— Много внимавай, човече! Опасен е!

— Добре, добре!

Погледна навън. “Тарикатът” беше седнал на сянка под прасковата. Не отместваше поглед от прозореца. От време на време вадеше мобилен телефон и звънеше на някого. Кънчо се уплаши. Повика Жоро. Нареди му да не мърда от каменоделната. Трябваше му някакъв свидетел, в случай, че дойдеха биячи. Обади се и на жена си. Тя пристигна запъхтяна с велосипеда. Заразпитва го. Усещаше напрежението в него. Не й обясни нищо. Само я помоли да стои до него. Това беше отчаян ход. Не знаеше какво ще предприеме оня. Обади се и на клиентката. Тя го увери, че след половин час ще дойде с парите.

— Още малко! Още малко и ще си имате парите! - провикна се към “тариката”

— Аз съм тук! Чакам! Чакам парите!

Сякаш вряла вода се изля върху Кънчо. Заприлича на попарено мушкато. Такъв стрес не бе преживявал от години. “Ех тате, защо ме набута в тоя занаят!” - изстена отчаяно.

Нощен полет за Дакар

Откъм гробищата се дочуха стъпки. Идваше очакваната клиентка. Най-сетне!

— Заповядайте! Заповядайте! Хареса ли ви паметника?

— Има една пукнатинка долу вдясно, но ще мине и така.

— Ще я замажем! Няма да личи! Съвсем няма да личи! Носите ли парите?

— Ето, заповядайте!

— Благодаря! Бъдете жива и здрава! Довиждане! Довиждане!

— Елате господине!

— Ето! Ето ви парите! Пребройте ги! Точно ли са?

— Нали знаеш, какво щеше да стане, ако не беше дал днес парите?

— Извинявайте! Много извинявайте!

— Няма да ви се бъркам в работата, но тая плоча я счупи! Чу ли ме?!

— Да, ще я счупя! Не се притеснявайте... Ще я счупя!

“Тарикатът” излезе. Ръцете на Кънчо не преставаха да треперят. Не можеше да им намери място.

— Какво става, мили? Обясни ми! – попита с изтънял от притеснение глас жена му.

Нощен полет за Дакар

— Нищо! Нищо не става! Да си вървим!
Днес няма да работя повече нищо!
Нищичко!

Той спря неволно поглед на календара. Беше 13-ти юни. Проклето число! Никога повече! Никога вече няма да пипне работа на такава дата! Как можа да се излъже?! “Баламата” се оказа “тарикат”! Колко ли вода трябва да изтече, докато се научи да познава хората? Човек хей така, при подобна елементарна грешка, като нищо може да изгърми. Ще го смачкат, ще го пребият, а после не е сигурно дали ще го отлежат.

— Жоро! Жоро, бе!

— Да! Кажи, бе ортак!

— Продължаваш сам работата! Аз си тръгвам! Отивам в онова кръчме до текстилния комбинат. Хайде жено! Хайде да идем и изпием по една бира! Аз черпя!

Двамата тръгнаха. Жената ситнеше припряно и буташе с ръка велосипеда. Кънчо я следваше унило, плетеше все още трепереци нозе и се каеше за наивната си грешка. Един препълнен със стара железария камион ги застигна и покри с облак от ситен и горещ прах.

СЕЗОНЪТ НА МАСЛИНИТЕ

Първата, ноемврийска слана падна неочаквано, след един топъл и мек ден на сиромашкото лято. Утринта беше мъглива. Есенното слънце жадно се опитваше да пробие мрака и да докосне с гальовните си, топли лъчи пожълтялата трева и окапалите, дървесни листа. Когато бялата, влажна пелена на мъглата най-сетне се вдигна, кристалчетата лед по локвите, милвани от слънчевата светлина, заблестяха меко в разноцветна палитра от отблясъци. Дърветата, с оголелите си черни клони, поскърцваха тъжно, меланхолично. Дали своя плод, те с тревога и примирение очакваха идването на зимата. Няколко едри мушмули, мокри и унили бяха приютили семейство дребни паячета. Тяхната старателно изплетена, ефирна мрежа потрепваше нежно, натежала от ситните капчици студена роса.

Нощен полет за Дакар

Прозорецът на дърводелската работилница светеше от рано. Трябваше да се изпълнява една важна поръчка и Цеко, майстор дърводелецът настойчиво чукаше и режеше нещо от тъмни зори. Банцигът свистеше тревожно. Спираше за кратко. Няколкото удари от чук отекваха глухо, а след туй, сребрилата му лента отново захващаше стремителния си, шеметен бяг. Най-сетне, обещаната на Коста, прозоречна дограма бе завършена. Трябваше само да я намаже с безир и да я остави да поизсъхне. Единият слой беше положен. Докато хване добре, можеше да запали цигара и да отмори.

Цеко бръкна в джоба на изпокъсания си панталон, извади пакета с цигари и го опипа с отчаяние. Бяха останали само две, леко смачкани, но истински, ароматни папирози. От една седмица бе привършил парите и минал на вересия при Тано бакалина. Снощи, с много уговорки, Тано му премери четвърт евтино сирене, уви го в сива амбалажна хартия, отрязва половин черен хляб и му ги подаде намръщен и клатещ с глава. Всеки си е с проблемите. На Тано му трябваха пари, за да закупи нова стока. Имаше му обаче доверие. Знаеше, че когато

Нощен полет за Дакар

изкараше някой и друг лев, Цеко винаги, без забавяне си плащаше борчовете.

Дърводелецът все пак се реши. Секна клечката кибрит и запали цигара. Пое дълбоко въздух и стана, за да отвори вратата, защото ситния дървесен прах, както и цигарения дим, след малко, щяха да го подкарат на кашлица.

В момента, в който отвори вратата, той трепна изненадан и отстъпи назад. На няколко крачки, пред него, стоеше малко хлапе. Беше слабичко, около пет годишно. Русата му косица беше разрошена. Очите му сини и огромни, сякаш отразяваха цялото учудване на света. По бледите бузи, още се стичаха незасъхнали, скорошни сълзи. Беше захапало показалец, с една чисто детска нерешителност и боязън. Малко, сиво якенце пристягаше тесните му рамене. То не бе закопчано, защото липсваха копчета. Бялата някога фланелка под него, беше скъсана на няколко места. Платнените, дочени панталонки, пристегнати към кръста с конопена връв, бяха несъразмерно големи за крехкото му телце.

Стоеше тихо и гледаше любопитно машината, която дърводелецът бе оставил да върти на празни обороти. Изненадан от

Нощен полет за Дакар

неочаквания си посетител, Цеко се присегна и изключи прекъсвача на банцига. Отупа ситната, бяла, дървесна прах наслоила се по работния му комбинезон и пристъпи към хлапето. То трепна боязливо, свали ръчица и го загледа някак смутено, като бито кутре, изнемощяло и виновно.

— Как се казваш, юначе? – клекна пред него и го погали по рошовата главица.

— Гошко...

— Значи ти си Георги Победоносец! Знаеш ли кой е Георги Победоносец? Оня воин, който бил сразил страшната ламя! На колко години си, бе Георги?

— На пет... – изрече вече по-уверено момчето, подсмръкна сопола и ведра сянка пробяга по лицето му. Не посочи с пръсти, а го каза на глас. Значи е будно и интелигентно това хлапе, заключи дърводелеца.

— А ти какво правиш, чичо?

— Ами, какво правя ли? Правя прозорец за една къща. Това е банциг. Ела, ела да видиш машината. Старичка е, но ми дава насъщния хляб. – той хвана момчето за ръка и го заведе до машината.

Малчуганът бе очарован. Очите му се бяха разширили от възхищение. Протегна

Нощен полет за Дакар

ръка, пипна плота, след това и прясно безиросания прозорец. Явно, тая машина за рязане на дърво му се стори много интересна.

Ръката на детето студенееше в неговата. То залитна неуверено и замълча. Цеко го погледна внимателно. В цялата му стойка и фигура се четеше силно изтощение и отмала. Колко ли време не беше яло това дете? Какъв беше дървен, като занаята си дървен и недосетлив...

— Ела Гошко, ела и седни тук на тоя стол.

“Столът” представляваше късо, отрязано парче от буков дънер, на който беше сковал импровизирана облегалка. При цялата теснотия и бъркотия в дърводелската работилница, това бе единствената мебел, на която си позволяваше да поседне, когато се умори.

Присегна се и откачи платнената торба от пирона. Вътре беше обядът му, парче стар вчерашен хляб и бучката сирене, която Тано му бе дал на вересия. Седна срещу момчето на друг дънер, а на трети разгъна вестник. Наряза сиренето на тънки филийки, а хляба разчупи на две еднакви парчета.

Нощен полет за Дакар

— Хайде юнак Георги, започвай. Не ми казвай само, че не си гладен.

Момчето гледаше невярващо импровизираната трапеза пред себе си, след това се присегна неуверено, взе хляба и парченце сирене. Захапа ги стръвно с дребните си остри зъбки, напълни уста и задъвка едно лакомо, както само отчаян от глад човек може да дъвче. Бледите му бузки се издуваха ту от едната, ту от другата страна. Погледът му, на прегладняло кутре, излъчваше благодарност и благоговение. Трогна го тоя поглед. Залъкът заседна на гърлото му. Не можеше да преглътна от възнание. Спря да яде и го загледа с умиление. Колко ли време не беше яло това дете? Откъде се появи? Кой ли бяха родителите му?

— Е, как е Георги? Вкусно ли е? – едва изрече с нарастващо възнание.

— М-м-м-м... да, чичо... – пророни с напълнена уста момчето.

— Цеко! Цеко ми е името... Чичо Цеко.

— Чичо Цеко...

— Къде са майка ти и татко ти?

— Не зная...

— Не знаеш?! А къде живееш?

Нощен полет за Дакар

— При баба. Хей надолу, по улицата край реката. Но баба е болна. От сутринта не иска да се събуди.

— Болна! Божичко! Ами ти?

— Аз ли? Аз ходя насам-натам. Чух, че нещо силно бръмчи тук и исках да видя...

— Кой гледа баба ти като е болна?

— Аз...

— От кога не си ял, бе момче?

— Не зная. Не съм ял. И баба не яде. Само лежи, лежи, пъшка и не става. Каза ми да ида при един чичо, който ще ми даде ядене и ще ме води при други деца, ама...

— И какво?

— Не зная как да го намеря...

— Боже!...

— А ти чичо, нали ми даде да ям. И ти си като оня чичо, за който ми каза баба. Ти си добър... Добър...

Русолявият малчуган вече бе излапал хляба и сиренето. Бе се умълчал. Клепачите му натежаха, главицата му кљюмна. Вероятно не бе спал, а само бе плакал, плакал за баба си и за това, че не е открил човека, при който го е пратила.

Стана, повдигна го. Беше лекичък като перце. Положи го внимателно на двата

Нощен полет за Дакар

чувала със стърготини и метна отгоре му старото си излиняло сако.

Този следобед не пусна банцига. Безироса още веднъж дограмата. Утре рано трябваше да дойде Коста, за да я вземе. Не искаше повече да вдига шум и да буди детето. Седна край него и го загледа. Душата му се топеше от жал за това клето същество.

Когато последните лъчи на слънцето близнаха прашния прозорец на дърводелската работилница, Цеко отвори отново вратата. Свежият въздух нахлу вътре и разбуди хлапето. То се надигна, попремига и изрече първите си думи.

— Чичо, искам да ида и да събудя баба.

— Добре Гошко, ще идем двамата. Хайде! А утре сутринта, когато майстор Коста ми плати дограмата, ще идем до Тано бакалина и ще купим едри, гръцки маслини. Тия ял ли си едри, черни маслини? Няма нищо по-вкусно на света от маслината. Сега в Гърция е сезонът за бране на маслини. Ако бях по-млад, щях да ида и да не се връщам.

— Къде е Гърция?

— Далеч, далеч на юг, до топлото Егейско море. Там растат едни чудно хубави дървета, които раждат зелено-черни

Нощен полет за Дакар

плодове. Това са маслините. Обичам ги от малък. Леко нагарчат, тръпчиви и леко солени, просто чудно вкусни плодове са. Ти ял ли си маслини?

— Не чичо...

— Значи, няма по-вкусен плод от тях. Утре ще купя и ще ядем до насита. Ще видиш каква вкуснотия е маслината.

Момчето се усмихна. За първи път Цеко видя на устните му усмивка. Погали го по русата главица, заключи вратата на работилницата и го поведе надолу по улицата натам, към схлупената къщурка, където живееше баба му.

Залезът вече позлатяваше каменното чело на Балкана, когато Цеко почука на вратата на къщурката. Не отговори никой. Той натисна дръжката на вратата и влезе. Момчето плахо го последва.

Озоваха се в малка стаичка с опушени, олющени и отдавна немазани с вар стени. Стари очукани мебели тънеха в прах и забвение. На тясно легло, в дъното на стаичката, лежеше старица. Беше завита със скъсано одеяло. Малката печка, очевидно, дълго време не беше палена, защото нямаше гориво за нея. По стените висяха опушени фотографии на семейна

Нощен полет за Дакар

двойка отпреди трийсет и повече години. В ъгъла, между двете тесни прозорчета, бе окачено кандило. То също не бе палено от доста време. Посребрената икона на Богородица бе покрита с паяжини. Друга малка иконка, на Исус Христос, гледаше скръбно към двамата.

Изведнъж Цеко чу хлипане. Детето плачеше. То потреперваше с рамене, хващаше се отчаяно за бузките и изхлипваше безнадеждно. То разбираше, че се е случило нещо много страшно с баба му.

— Тя не се буди, чичо...

— Цеко разбра. Старицата беше починала. Странно примирение бе изписано на лицето ѝ. Изстиналият ѝ поглед гледаше тъжно някъде далеч, може би към прекрасния и неясен свят на отвъдното. Беше се примирила и се бе предала в ръцете на Господа. Беше се надявала и повярвала, че внучето ѝ ще иде при оня близък роднина. Ще иде и ще бъде гледано грижовно. Ще бъде нахранено. Останала сама, тя спокойно и примирено бе прегърнала смъртта.

Цеко пристъпи тихо, навел глава. Прекръсти се бавно и леко, нежно, сякаш гали цвете, ѝ затвори очите.

Нощен полет за Дакар

В сумрака на залязващия ден се чуваше само неутешимото детско хлипане и неловкото подсмърчане на дърводелеца.

— Гошко... – задавено промълви той. Знаеш ли, че баба ти не те е напуснала. Тя е там горе и те гледа. Не плачи. Тя иска да не плачеш за нея. Казва ти, че е отишла там, където е много хубаво и красиво. Винаги когато пожелаеш, ще бъде край теб само, че има едно нещо... Няма да можеш да я виждаш... Ще бъде край теб и ще ти говори, когато пожелаеш. Ще се грижи за теб и бъдещето ти. За да я чуеш, само трябва да затвориш очи и да си представиш, че е до теб. Чак тогава ще разбереш, какво ти казва.

— Бабенце... Вярно ли е? Каж ми, вярно ли е?

— Вярно е момчето ми, вярно е. Щом аз ти го казвам, вярно е. Още не съм лъгал и мамил никого през живота си. Вярно е... Хайде! Хайде, да идем сега у дома и да ти прочета една хубава приказка. Знаеш ли, имам една много стара книжка с приказки на българския писател Ангел Каралийчев. Преди много години, моят дядо ми я четеше. Там има една прекрасна приказка

Нощен полет за Дакар

за юнака, ламята и златната ябълка. Хайде, момчето ми... Хайде!

Излязоха от старата, схлупена къща, хванати за ръце. Тръгнаха бавно на запад, натам, където залязваше слънцето. Последните му лъчи замилваха мокрите, от сълзи, бузи на малчугана. Той бе повдигнал главица към добрия чичо. Гледаше го унесено и слушаше омайните и насърчаващи думи. Беше спокоен, защото най-сетне, бе срещнал жестоко отнетата му от живота надежда и доброта.

— Виждаш ли там? Хей там, на юг... ! Там е Гърция, страната, където растат маслините. Сега в Гърция има наши българи, берачи. От сутрин до вечер берат маслини. Ядат на воля маслини. И ние с теб ще ядем утре маслини. Ще ядем колкото ни душа иска, едри, черни, ароматни и слабо горчиви маслини. Този път Тано бакалина няма да се мръщи, защото ще му платя с честно спечелени пари. Знаеш ли Гошко, кое е най-хубавото, за което ни уважават хората? Най-хубавото е, да живеем честно и да не мамим. Когато вземаме на вересия, трябва винаги да си връщаме, без забавяне, дълга. Тогава ще ни уважават.

Нощен полет за Дакар

— Я ми покажи сега, къде е Гърция?
Къде е страната на маслините, момчето ми?

Хлапето се усмихна, последната му
сълзица бавно се отрони и падна в
повехналата трева. Друга повече не се
появи. То вдигна ръчица. Показалецът му
сочеше на югозапад, натам, където в
пурпурно златната пелена от облаци,
залязваше слънцето.

КРАЙ